סופשבוע

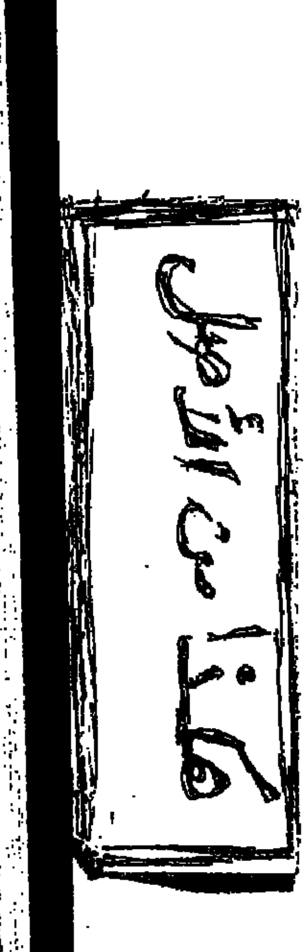
י"ז באדר ב, תשמ"ו 28.3.1986

...מים בקיבוצים
כבר לא
...מתחת לשטיח

...שואה קטנה
בארגנטינה

...רבים לאורך
כל ...

סיפורי השער:

אימפריה של קולנוע

שופרסל
קו-אופ

ספריות "אימפריה של קולנוע" בחנויות שק"ם:
תל-אביב יפו: אבן גבירול 124; שד' ירושלים 8 חיפה: פרץ 32 ירושלים: יפו 234 ראשל"צ: תרמ"ב 32 גבעתיים: מודיעין 182 נתניה: אחד העם 16 פ"ת: אורלוב 92 חדרה: הרברט סמואל 91 בית שאן: שאול המלך 58 קרית מוצקין: שד' בן-גוריון 84 קרית-שמונה: שד' תל-חי צפת: עליה ב' 4 עפולה: ירושלים 2 טבריה: מרכז מסחרי חדש מצפה רמון: מרכז מסחרי דימונה: שד' גולדה מאיר קרית גת: הרימון 49 אשקלון: המרכז חנפתי באר-שבע: רח' בן-צבי נהריה: לוחמי הגיטאות 9.

ספריות "אימפריה של קולנוע" ברשת "שופרסל":
ירושלים: רמות אשכול, רח' פארן; גילה, מרכז מסחרי ה'; קרית יובל, מרכז מסחרי חיפה: נוה שאנן, רח' מגדלי חוד השרון: מרכז מסחרי, הבנים 12 רמת השרון: סוקולוב 48.

ספריות אימפריה של קולנוע" בקו-אופ. ירושלים:
ככר דניה, שד' הרצל; גבעת אורנים, שד' ש"י עגנון; נוה יעקב, מרכז מסחרי.

ספריות "אימפריה של קולנוע" בקו-אופ. הרצליה:
בן-גוריון 2, פינת בר-אילן; בן-גוריון 56.

בתי "אימפריה של קולנוע" ברחבי הארץ:
בית אמפא, דיזנגוף 128; בית אמפא, דרך פ"ת 16; כל-בו שלום, אחד העם ... ככר המדינה, ה' באייר 10 רמת-גן: "בורסה סטור", בורסת היהלומים, בית ... בית אמפא, שבתאי לוי 25; שד' ההסתדרות 19, מפרץ; ארלוזורוב 9 ... בית סאניו, לנץ 10 רחובות: בנימין 4 לוד: רבי עקיבא 9 אילת: חוכמן, ... באר-שבע: החלוץ 114 קרית-מלאכי: רש"י 12 ערד: מרכז מסחרי

ספריות "אימפריה של קולנוע" בקו-אופ. דן-השרון:
... בבלי 15; אבן גבירול 30; היפר קו-אופ, גיבורי ישראל 53; לה-גרדיה 78; ... 43; אחימאיר 35; אופנהיימר 11; פנקס 50 רמת-גן: היפר קו-אופ רמה, ... 97 גבעתיים: ויצמן 20; היפר קו-אופ בית יהלומים, כורזין 1 ראשל"צ: ... 15; ז'בוטינסקי 65 בת-ים: עוזיאל 5; שד' העצמאות 65; היפר קו-אופ, רח' ... היפר קו-אופ לב השומרון, איזור התעשיה רמלה: שד' הרצל 45 כפר-סבא: ... 25 נתניה: היפר קו-אופ לב נתניה, הרב קוק 15 קיראון: לוי ... 56 יבנה: הדרור 23 אופקים: רח' הרצל חולון: נאות רחל, רח' אילת 34 ... היפר קו-אופ, שד' בן-גוריון.

לאימפריה אין מתחרים בספריות ובסרטים

שבוע היצרן כחול לבן

במשביר לצרכן

30.3-4.4.86

על כל בובות הפרווה טוילנד

25% הנחה

הגרלה

בין קוני מוצרי טוילנד יוגרלו:
פיל ענק
10 שטיחי ראש
10 שטיחי אפליקציה

הקדימו את הקיץ

15% הנחה

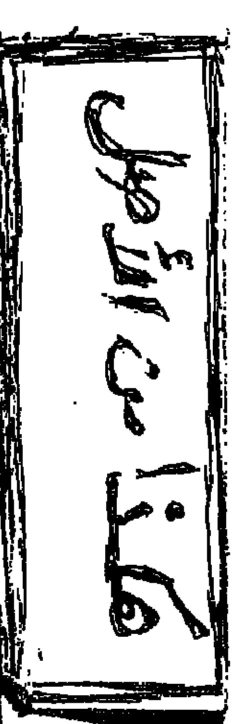
בגדי ים וחוף דגמי 86

קניית השבוע

ארוז לחם mega
צבעוני

פח אשפה
צבעוני

תוי קניה של המשביר לצרכן - מתנה שכדאי לתת - מתנה שכדאי לקבל
ניתן לרכישה בכל בתי הכל-בו

סופשבוע

עורך: צבי לביא
עריכה: תמר גיא
עיצוב ועריכה גרפית: יורם נאמן
גרפיקה: נטע גרינשפן

י"ז באדר ב, תשמ"ו 28.3.1986
© 1986 כל הזכויות שמורות ל„מעריב"

קורא יקר,

חוה אלברשטיין בתמונת השער, ויעל אביב בכתבת הצבע הראשונה במוסף זה, הן שני סיפורים שונים על נושא אחד, שנתק'ה ניר רמז עליו בשבוע שעבר: מה היית רוצה להיות כשתהיי גדולה. שתי נשים בשנות הארבעים המוקדמות המחפשות זהות, דווקא מפני שהלכו עד עכשיו על קרקע מוצקה, לפחות למראית עין.

חוה, עם קריירה של זמרת מצליחה, ויעל השחקנית שנישאה לאיש עסקים, עם כל הצרות של עשירים מפונקים, מסתובבות במעגלים. יעל חורשת את כדור הארץ מאופק לאופק, מהודו ועד פרו, נמצאת בכל מקום ובשום מקום. חוה צנועה יותר ומסתפקת בחוג הצר של ישראל, בשיטוט לעומק האישיות ובסביבתה הקרובה. שם המשחק הוא שורשים. יעל נולדה בארץ, ולא מצאה כאן את מה שהיא קוראת "האור ואלוהים". חוה עלתה לארץ לפני הרבה שנים, ואחרי שהתרגלנו לראות בה את הזמרת שלנו היא אומרת פתאום: אני עוד מרגישה כמו מהגרת.

שתים־עשרה שנה גרה יעל בהודו, והיא מספרת על חילופי עיסוקים ועל מהפכים ללא תכלית שעברו אצלה הנפש ומושגי הזמן. כשם שלא היתה מוקפת שם בעוני, לפי עדותה, כך נראה שהחסירה את הכלל ההודי, שהעיקר בחיים זה לא מה לעשות אלא מה להיות. שאלת יסוד שאת התשובה עליה אפשר לחפש על חוף תל־אביב. מי שלא מוצא, ספק אם יהיה מאושר יותר על גדות הגנגס ועל חוף ריביירת המיליונרים של קוסטה־דל־סול. הבעיה של חוה מסובכת יותר מן הסיבה שהיא לא בורחת מכאן, כלומר מעצמה.

מי שרוצה, יוכל להאשים את החינוך ואת הבעיטה בערכים לאומיים ואת החילוניות, ועוד אלף ואחת סיבות – כל אחד לפי הרוח הנושבת בחצר הפרטית שלו. יכול להיות, אבל גם חגיל עושה את שלו במשבר הזה. אחרי חצי חיים, עם כל ההתלבטויות שהיו, מותר לחשוב ברצינות מה עם החצי השני. יש מחליפים את מקום עבודה, יש המחליפים מקצוע ואפילו את בן־הזוג. לא כולם. הרוב רק מקטרים על השיגרה, או שלא מדברים אלא נלחצים ואוכלים את עצמם.

יעל וחוה הן לא דוגמא אישית להזדהות, מפני שעם אבק כוכבים על הראש יש רבים שהיו מוכנים להתחלף איתן בשיגרה שלהן. אבל אחרי שהאבק שוקע או מתנדף, נשאר הבואם, בתוך השורות לא רק ביניהן. ואז, חוה מדברת ללב יותר מאשר יעל. פעם שיחקה יעל בטלוויזיה את חדווה של שמואליק לפי המחזה של אהרון מגד. גם עכשיו היא קצת משחקת, אבל המחזה כבר לא ישראלי.

בעיית הזהות של חוה אלברשטיין מתקשרת עם אחד הממצאים בתחקיר של מיכל קפרא הפותח את המוסף, על גורלם של 1500 היהודים שנעלמו בארגנטינה תחת משטר הגנרלים, ולפי כל העדויות נרצחו. מסתבר שאפשר היה להציל חלק מהיהודים, לו הסכימו לעלות לישראל. חוה לפחות כאן, וכל בעיותיה האישיות מתווירות בהשוואה.

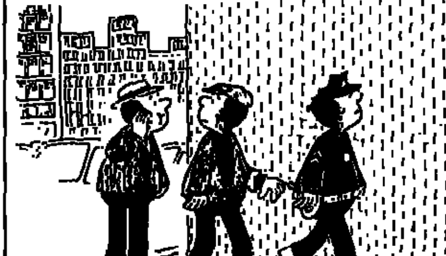
תמונת השער: חוה אלברשטיין.
כתבה בעמודים 17–22.

אוגדן טיולי סופשבוע

מערכת מעריב, בשיתוף יחידת התיירות במחלקת ההתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית והקרן הקיימת לישראל, יחלקו, ללא תשלום, לקוראי מעריב אוגדן מהודר לשמירת דפי טיול סופשבוע.
פרטים יבואו. הקוראים מתבקשים לשמור על דפי הטיולים.

צוחק מי שצוחק ראשון

„ליתר בטחון, אני מקליטה את הטקס.."

„נו, תגיד, איך הלך לך עם שוד הבנק הגדול?"

„אבל לא ציפיתי לך כל כך מוקדם"

„יבוא יום, בני, וגם אתה תלמד איך להיות מזיעת אמו של אחר".

„תגיד, אתה לא חושב שהגיע הזמן שנשאל את הבחור מה כוונותיו כלפי בתנו?"

תעלומת היהודים הנעדרים בארגנטינה

ברירת השטן

30 אלף איש נעלמו תחת שלטון הגנרלים בארגנטינה, בתוכם 1500 יהודים. באשקלון בוכה משה סעיד על שני בניו. הוא מאשים גם את ישראל, שלא עשתה מספיק להצלתם. ירושלים היתה בדילמה, אבל לא ישבה בחיבוק ידיים. תחקיר חושף פעולות הצלה שהיו, וגם סיפורים על יהודים שסרבו להינצל.

מאת מיכל קפרא

עשר שנים בדיוק עברו מאז תפסה הכת הצבאית בראשותו של גנרל וידלה את השלטון בארגנטינה, והחלה בטיהור. שלושים אלף נעלמים, מתוכם אלף חמש־מאות יהודים. לפני שש שנים פירסם משטר הדיכוי את "המסמך הסופי" ובו הודעה רשמית שכל הנעלמים נחשבים בעיני השלטונות למתים מן הבחינה המשפטית והמנהלית. כעבור שנה נבחרה בארגנטינה ממשלה חדשה בראשותו של הנשיא אלפונסין, שערך משפט ראווה לתשעה גנרלים. עבר עשור. בישראל לא טרחו אפילו לציין את האירוע. אף אחד לא חושב על יום זיכרון. אפילו לא יום מחאה. ממשלת ישראל עסוקה.

„מה כבר אפשר לעשות עכשיו", שואלים במשרד החוץ בנימה פרקטית. זו לא השאלה. השאלה: מה עשיתם. משרד החוץ עונה: „כל מה שיכולנו". את הביטוי הזה, כל־מה־שיכולנו, מפרקת הכתבה הזו לגורמים ברורים יותר.

בשנת 1984 אמר הרב מארשל מאייר, מי שהיה ראש הקהילה הקונסרבטיבית בבואנוס איירס, וממקימי התנועה לזכויות האזרח בארגנטינה: „אני חייב לומר, שלפחות אני כיהודי, הבנתי זו הפעם הראשונה את האנשים, שחיו שלושים או ארבעים קילומטר מאושוויץ ומעולם לא שאלו מה פשר העשן העולה מן הארובות שם. אין אני מצדיק זאת. אני פשוט מבין כמה זה פשוט לעצום את עיניך, את אוזניך, את חוטמך, את רגשותיך ולכך ולומר: 'לא כדאי להתערב' ולא מדובר רק על מרחק של עשרים קילומטר.

„איש לא יוכל להטיל ספק שהיו מישרפות בארגנטינה. המישרפות היו במחנות מעצר חשאיים אשר בתקופה אחרת כונו מחנות ריכוז," אומר הרב מאייר, שהיה גם חבר בוועדה הלאומית לעניין הנעדרים בארגנטינה, שמונתה על־ידי הנשיא הנבחר אלפונסין. „המחנות הללו נמצאו בכל רחבי המדינה.

הן נמצאו בבתים פרטיים שנחסמו, במחנות צבא בחלק מן הערים. אתה שואל את עצמך איך זה יכול היה להתרחש."

את השאלה הזו כבר שאלו פעם. אנחנו שאלנו. מקפידים לא לשכוח לשאול כל שנה את העולם. אבל ארגנטינה, כנראה, זה סיפור אחר.

באשקלון, בדירת שיכון, מתגורר לבדו משה סעיד. שני בניו נעלמו. אשתו לינדה מפגינה עדיין כל יום חמישי, בפלסה־דה־מאיו („כיכר האמהות") בבואנוס איירס. השכנים בשיכון בכלל לא יודעים מה קרה בארגנטינה. זה רחוק.

בחלל הריק של הדירה ניצב שולחן, שני כסאות וארון גדול גדוש בספרי תפילה ומסמכים. עשרות תיקים מתערים בשפה הספרדית שואת מעולם אחר. על הקיר תלה קטעי עיתונות. הכל מעורבב. אותיות דפוס שחורות על הנעלמים בארגנטינה, חשואה בגרמניה, שיחרורו של שצ'רנסקי. גם בגיל שבעים גבר לא בוכה בפומבי. בנימוס הוא מבקש סליחה והולך לשירותים. צליל של חיתוך נייר טואלט, וקינוח אף.

משה סעיד נולד בארגנטינה. משפחתו הגיעה לבואנוס־איירס מסוריה, והצטרפה לקהילה היהודית שמונה כיום קרוב לחצי מיליון איש. החיים היו טובים. סעיד היה בעל משרד תיווך, ומנהל בית כנסת. בנו הבכור היה עורך־דין, בנו הצעיר היה בעל מפעל [...] ובתו – סטודנטית באוניברסיטה. אף אחד מהם לא היה במחתרת שמאלנית כלשהי.

בבוקר ה־15 בנובמבר 1976, יצא בנו אברהם למפעל. „בתשע בבוקר הגיעה הבת שלי רועדת כולה. שאלתי אותה מה קרה. היא היתה היסטרית. הבנתי שמדובר באברהם. צילצלתי לבני חיים, וכולנו נסענו לשם. אי־אפשר היה להיכנס כי כל הכניסות היו חסומות. לא נתנו לנו לגשת למפעל. ראינו איך אחד הפועלים פותח את הדלת של המפעל. השוטרים ירו בו והרגו אותו. הם נכנסו פנימה והוציאו את אברהם והפועלים עם כיסויי ראש. מאז לא ראינו אותו יותר."

ששה ימים בדיוק לאחר לקיחתו של אברהם, נלקח גם הבן השני חיים. משה סעיד: „אמרתי לו, תעזוב את הארץ, תברח מפה. אבל הוא אמר לי, לא עשיתי כלום. אני לא פוחד."

משה סעיד רץ למשטרה, לצבא, למשרד הפנים. הוא רץ לשווא. אף אחד לא ידע כלום. כשרץ לשגרירות הישראלית אמרו לו, נבדוק. עשר שנים לאחר שהבטיחה השגרירות הישראלית לבדוק, מאשים משה סעיד „לא את המענים בלבד, לא הרוצחים בלבד, אלא את כל מי שהתיר למעשה אכזרי כזה לקרות, ולא מנעו או הפסיקו. בראש וראשונה את שגרירות ישראל ואת אירגון הגג של הקהילות היהודיות בארגנטינה (דאי"א)."

מספר חודשים לאחר שנחטפו אברהם וחיים סעיד, והובטח לאב כי המקרה יבדק, הגיע לשגרירות העיתונאי הישראלי אליעזר שטראוס. לימים פירסם ששגריר ישראל ועוזרו דרשו ממנו להימנע מלחקור את עניין היעלמותם של עצורים יהודיים, כיוון שמרבית המעצרים בוצעו על רקע השתייכותם לקבוצות טרור שמאלניות וללא כל קשר למוצאם היהודי.

הרב לוין, איש החוגים הקיצוניים האנטי־ציוניים, כתב: „רק את הקומוניסטים והטרוריסטים סוכני רוסיה וקובה בארגנטינה, שלדאבוננו רבים מהם יהודים, רק אותם רדפו השלטונות. אין אנו צריכים לדרוש ולחקור מדוע נעלמו, נחטפו ונרצחו. לא אנו צריכים להגן על פושעים". גם המימסד היהודי הארגנטינאי העדיף לעצום עיניים מרציחתם של נערים יהודיים, כדי להמשיך ולנהל את עסקיו הפיננסיים והרוחניים בשלווה. היו ביניהם שהעדיפו להוציא את מירב האנרגייה על שמירת יחסים טובים עם ה"חונטה", לפעמים אפילו כצורך קיומי. את הכינוי "יודנראט" העניקו לחם הורי הנעדרים והלוחמים היהודים על זכויות האזרח, כהנהגתם של הרב מאייר והעיתונאי הרמן שילר.

אחת הפרשות מעוררות המחלוקת, היתה פרשת חטיפתו של מרקוס רזניצקי, בנו של נחמיה רזניצקי, יו"ר דאי"א, באוגוסט 1977. בעוד עשרות נערים יהודיים נחטפו ועקבותיהם נעלמו, הרי כעבור ארבעה ימים בלבד הוחזר הבן החטוף. פרשה זו יכולה להעיד על כוחה של הקהילה היהודית, לו בחרה ללחום למען הצלת היהודים הנעלמים. שאלה נוספת התעוררה, האם אב שהצליח להחזיר את בנו – ויהיו התנאים לכך אשר יהיו – ראוי עדיין מבחינה מוסרית לעמוד בראש הקהילה היהודית.

משה סעיד רשם אז על דף נייר: „דאי"א – בעלי מקצוע ההכנעה והתנופה, מתרגשים ונחרדים מטיפת אנטישמיות, ושוחים במים המעופשים, במים עכורים, בים המוות."

אף אחד מתומכיו היהודים של משטר הגנרלים לא צפה שבסוף 1984 יפורסם דו"ח רשמי של ממשלת ארגנטינה שיאשר כי רדיפות היהודים נבעו מהורותם

(המשך בעמוד הבא)

משה סעיד: „ארגון הקהילות היהודיות בארגנטינה — בעלי מקצוע ההכנעה והחנופה, מתרגשים ונחרדים מטיפת אנטישמיות, ושוחים במים המעופשים, במים העכורים, בים המוות".

משה סעיד: „אמרתי לבני, תברח מפה, אבל הוא אמר: אני לא פוחד" (צילום: עמרם גלמי)

הבנים שנעלמו אברהם וחיים סעיד: איש לא ידע כלום.

„כל גנרל והיהודי שלו"

בדו"ח של ועדת החקירה הארגנטינית בנושא הנעלמים, שהתפרסם בסוף שנת 1984, עם עלייתו לשלטון של הנשיא הנבחר אלפונסין, התפרסם פרק שלם על נושא האנטישמיות בזמן שלטון הגנרלים. הממצאים מחרידים. מפקד המשטרה הפדרלית וקצין ראשי ביצעו תפקידים אידאולוגים: הם הורו לקרוא ספרות נאצית, ופרשו את יצירותיו של אדולף היטלר. אלכסנדרה אונגרו מספרת: „צבעו את גופי בצלבי קרס בעזרת טוש חזק". עדות אחרת: „אחד המדכאים, שכינויו הפיתורר הגדול, היה מצווה על קורבנותיו לצעוק 'חייל היטלר'". אחרים היו צריכים להביע את אהבתם להיטלר תוך חיקוי הליכתו של כלב. „כשנהגו להכותנו היו צועקים: אנחנו הגיסטפו." „הם איימו עלי אחרי שאמרתי מילים בשפה היהודית ברחוב, ועל־כך שהנני יהודיה מחורבנת, הם איימו עלי שיעשו ממני סבון". „בעזרת מידע שצברו, הם הקימו ארכיונים שבהם כללו שמות וכתובות של יהודים, תכניות ושרטוטים של בתי הכנסת, מוסדות נוער וספורט יהודיים ובתי מסחר בבעלות יהודית." „החוקרים שאלו אותי אם הכרתי את תכנית אנדיניה, שלפיה ישראל אמורה להשתלט על חלק מאישור פטגוניה."

זה רק חלק פעוט מממצאי הדו"ח. למימסד היהודי בארגנטינה, שהתנגד בחריפות לכל מחאה נגד השלטון, וטען כל תקופת הדיכוי, שאין שם כלל מניעים אנטישמיים, לא היה אינטרס שממדי האנטישמיות יתפרסמו ברבים.

פרטים אלה הובאו לידיעת חברי הכנסת על ידי נציגים של ועד קרובי הנעדרים הארגנטינאים בארץ. נציגי הועד תקפו וגינו את משרד החוץ על שלא נתן פומבי למסקנות ועדת החקירה בעניין האנטישמיות, ולא תוקיע את המימסד היהודי שם, שבעצם שתיקתו והתנגדותו לכל פעולת מחאה פומבית, שיתף למעשה פעולה עם השלטון. היו גם אנשי עסקים יהודיים רבים שהמשיכו לנהל את עסקיהם עם גנרלים.

אחד מאנשי משרד החוץ לשעבר, הגדיר זאת כך: „גם בצד המדכא היו יהודים. כל גנרל מצא לו את היהודי שלו. היו יהודי חצר לכל מיני גנרלים בדיקטטורה הנוראה הזו."

עד עתה, לא ברורה עדיין כל מעורבותה של הקהילה היהודית במעשי השלטון באותם ימים.

(המשך מהעמוד הקודם)
של אנשי הכת הצבאית עם האידיאולוגיה הנאצית, ולא כפי שנטען עד אז – מהשתייכותם של היהודים למחתרת השמאל.

אף אחד בארגנטינה, או במדינת ישראל, לא טרח למסגר את הדו"ח הזה לעדות.

פתיחת "המלחמה המלוכלכת" באירגוני השמאל, ובעיקר ב"מונטנירוס" ו"בצבא העממי המהפכני", שהירבו להתנקש באנשי הצבא והמשטרה, החלה עם מעצרה של אלמנת פרון ותפישת השלטון על־ידי הכת הצבאית במרץ 1976. הגנרלים הבטיחו לשים קץ לתוהו ובוהו במדינתם. הכל הסכימו שזה עניין פוליטי פנימי.

הדי הידיעות הראשונות של הגנרלים הגיעו גם לישראל. הממשלה נקטה בשני צעדים: קבלת החלטה שאומרת שבכל מקרה של פניית משפחה יהודית לשגרירות בבקשת עזרה – יש להיענות לה; בצעד השני נקט יגאל אלון ז"ל, אז שר החוץ, ששיגר את הדיפלומט אפרים עברון לארגנטינה לשיחות עם גנרל וידלה, כדי לקבל ממנו הבטחות של רצון טוב. היתה מודעות רבה לסכנת הפוטנציאל האנטישמי של השלטון החדש. ממשלת ישראל חששה לגורלה של הקהילה היהודית בארגנטינה ולמצב עסקאות הנשק. בשני אלה – גם אם בפרופורציה שונה – לא רצתה ישראל לפגוע.

הנסיונות של פרשנים ישראלים, לאחר פירסום גודל הזוועה, להציג את ישראל כמדינה שעמדה בפני דילמה קשה – באם לגנות ולנתק יחסים עם משטר הדיכוי, או להמשיך ביחסים תקינים ואגב כך להציל יהודים – רחוקים מהאמת. במשרד החוץ מעולם לא העלו על הדעת ניתוק יחסים עם ארגנטינה. ישראל בחרה את הדרך, בה הילך רודולף קסטנר בהונגריה הכבושה בידי הנאצים. את הטענה שלולא הקסטנריזם הזה, גם אלה שניצלו לא היו ניצלים, אי־אפשר לסתור. אבל באותה מידה אי־אפשר לומר בבירור שהדרך השניה לא היתה מועילה יותר.

ברגע שבחרה ישראל בהמשך יחסים דיפלומטים תקינים עם ארגנטינה, ברור היה שכל שתדלנותה בעניין הנעדרים תסתכם ברמיזות דיפלומטיות מעורנות, שלא יועילו. "הבהרנו להם", אומר לי איש משרד החוץ, "שפרשת הנעלמים היא מכשול בהידוק היחסים בין שתי המדינות". וכשאני שואלת מה בדיוק הכשילה פרשת הנעלמים, הוא מתלבט ומתלבט ולבסוף אומר: "הנחנו שהם מאוד מעוניינים שאישיות בכירה שלהם תבקר בישראל, ואנחנו סרבנו".

לאט, לאט החל לדלוף היקף מעשי הזוועה. האב משה סעיד ישב לילות רבים ותירגם לעברית את עדותם של הניצולים, שהעידו במשפט הגנרלים שנערך ב־1985. בכתב ידו רשם, את מה שאולי עבר גם על שני בניו. "הם השכיבו אותי על השולחן ושרפו אותי בסיגריות שלהם והציתו אש בערוותי". "ראיתי איך התכו את שריה של נערה צעירה והשאירו אותה עם שני חורים מוגלתיים". "קשרו את ידי ורגלי והכניסו מקל בפי הטבעת". "הפשיטו אותם, והעבירו זרם חשמלי בשדיים, בפי הטבעת, בפה ובנרתיק." "סמים שהיו מיובאים לטיפול בחיות פרא הוזרקו לנערים ונערות". "הם קשרו את ידיהם, ובראשים מכוסים כאשר ברגליהם תבניות מלט, הם נזרקו ממטוסים לים." "בכל מקום היו צלבי קרס". "את היהודים עינו ברקטוסקופ – זה צינור מתכת (המשמש לבדיקה רפואית של המעיים) שהכניסו לגברים בפי הטבעת, ולנשים בנרתיק, ובתוכו עכבר. כשזה התרוצץ לחפש את היציאה הוא כירסם את האיברים הפנימיים".

משה סעיד בוכה.

רק בשנת 1978 התכנסה לראשונה ועדת העליה והקליטה של הכנסת, ושמעה את העדויות המחרידות. "כל הזמן התעניינו", אומר חבר הוועדה ח"כ עוזי ברעם. "חיפשנו כל פירור אינפורמציה. אנשי משרד החוץ נקראו אלינו, ולדבריהם ישראל עשתה הרבה מאוד בנידון, אבל בפרופיל נמוך. הזמנו גם את בגין, שהיה אז ראש הממשלה וגם הוא טען שהנושא בטיפולה של הממשלה. זה לא סיפק אותנו, אבל מה יכולנו לעשות יותר? אסור לשכוח שגם רבים טענו שזו בעייה ארגנטינאית ולא בעייה אנטישמית."

כזה למעשה הסתכמה פעילותה של ועדת הקליטה באותה תקופה. בשנת 1980 לאחר פירסום הדו"ח הסופי בו הכריז שלטון הגנרלים כי כל הנעדרים, הם בחזקת מתים, היו חברי כנסת שהביעו מחאתם בפני שגריר ארגנטינה בישראל. נוסף על־כך חתמו שבעים חברי כנסת על כתב מחאה, בו הם דורשים את המשך חקירת גורלם של הנעלמים. רם שמורק, מי שהיה שגריר ישראל בארגנטינה באותו זמן, לא יודע דבר על כתב מחאה זה. היה מי שטען שמשרד החוץ ניסה לנטרל את העברת העצומה. רם שמורק עונה על כך: "זו שטות מוחלטת. אנחנו עודדנו מחאות כאלה". איש אחד ממשרד החוץ אומר: "חבל שלא היו בכנסת מחאות רבות יותר".

אלא שח"כ עוזי ברעם זוכר עשרות פעמים בהם ביקשו חברי־כנסת להעלות את פרשת הנעלמים לדיון במליאה במסגרת הצעות לסדר היום. יו"ר הכנסת מנחם סבידור דחה את הבקשות בנימוק שהדיון עלול להזיק לגורל היהודים וגם לפגוע בבטחון המדינה. ח"כ ברעם אומר שהיתה כאן השפעה של משרד החוץ מאחורי הקלעים. אבל בנושאים מן הסוג הזה יש ליו"ר הכנסת סמכות הכרעה, וזה לא היה מקרה חריג. הבלמים האלה פעלו עד עלייתו לשלטון של הגנראל אלפונסין, כשאלה הקלה במצב.

זכות הפעולה הופקרה כולה בידי השגרירות הישראלית בבואנוס איירס ובידי הסוכנות. מענת 1976 החלו גופים אלה בפעילות הצלה מנעת. עשרות צעירים יהודיים מבוהלים, שחששו לגורלם, הגיעו לשגרירות וביקשו את עזרתה ביציאתם מארגנטינה. חלקם הגדול של הצעירים היה ללא דרכון, וחשש ללכת להוציאו. שגרירות ישראל עזרה להם בכמה דרכים. בדרך כלל סיפקה להם השגרירות "לסה פסה" ישראלי. רובם של הנערים והנערות הועבר בעזרת תעודות זהות בלבד לברזיל ואורוגוואי, שם קיבלו כרטיס טיסה חינם לארץ. לעתים, עברו הצעירים את הגבול לבד, ולעתים דאגה השגרירות לשחד את השוטרים במעברי הגבול.

דרך נוספת היתה שילובם של צעירים כאלה בקבוצות נוער יהודיות שהגיעו לקיבוצים. השגרירות הישראלית ניצלה את העובדה שהובהר לארגנטינה שישראל מוכנה לקלוט את הנערים הללו, ובכך הסיחה מהשלטון את הדאגה שימשיכו בפעילות חתרנית בחו"ל. זה תמיד היה התנאי הראשון.

אליסיה, חברת קיבוץ, הגיעה גם היא לשגרירות

(המשך בעמוד 17)

בשגרירות ידעו עוד לפני החטיפה

שגרירות ישראל והסוכנות היהודית בארגנטינה, היו למעשה, הגופים היחידים שעסקו בפעילות הצלה ממשית של יהודים בזמן שלטון הגנרלים בין השנים 1967־1984. שגרירות ישראל בעזרת שוחד, קשרים, והפעלת לחץ, הצליחה להשיג אינפורמציה שעזרה לה בפעולות ההברחה של צעירים יהודיים מארגנטינה. הסיפור הבא ממחיש עד כמה ניצלה השגרירות את קשריה. באחד הימים התקשר איש שגרירות לאב יהודי ארגנטינאי, והודיע לו שעומדים לחטוף את בנו תוך עשרים וארבע שעות. האב התבקש להביא את בנו לשגרירות הישראלית במהירות האפשרית, שם מחכה לו כרטיס טיסה לארץ. האב המבוהל, שחשש לחיי בנו, ניסה לשכנעו לעזוב את ארגנטינה מיד. הבן סרב. האינפורמציה של השגרירות היתה מדוייקת. כעבור עשרים וארבע שעות נחטף הבן. איש משרד החוץ לשעבר מגיב על כך: "במצב של ארגנטינה אז, בעזרת כסף, אפשר היה להשיג אינפורמציה רבה גם על העתיד לקרות. מספיק שאיש הקשר המשוחד, יספק שמות, כדי שהשגרירות תוכל לפעול." יש לציין רק שאינפורמציה שכזו היתה מועטת מאוד.

גם אליסיה, נערה יהודיה צעירה, שהגיעה לשגרירות לבקש את עזרתם ביציאתה מהארץ, נדהמה מהמידע שהיה בידי השגרירות: "הגעתי בבוקר. הם ביקשו ממני לחזור למחרת. כשחזרתי הם ידעו עלי הכל. על מצב משפחתי, על עברי האישי והפוליטי. הם ידעו, למשל, שנעצרתי פעם למשך שבוע ימים. הם ידעו שהייתי חברה במחתרת. אין לי מושג מאיפה הם הצליחו לאסוף את כל המידע הזה, וכל זאת תוך יום אחד. אולי היו להם קשרים עם המישטרה".

אבל מידע על גורלם של אלף וחמש מאות הנעלמים אי־אפשר היה לקנות עם כסף וקשרים.

ניצולים העידו במשפט הגנרלים: "...סמים שהיו מיובאים לטיפול בחיות פרא הוזרקו לנערים ולנערות...הם קשרו את ידיהם ובראשים מכוסים, כאשר ברגליהם תבניות מלט, הם נזרקו ממטוסים לים..."

גנרל וידלה: כל הנעלמים מתו.

סמים בקיבוץ

גם בתנועה הקיבוצית פתחו מדור למלחמה בסמים. כבר לא מתביישים שם ולא מטשטשים את הבעיה מתחת לשטיח. לא המתנדבים מחו"ל הביאו את הצרה. הגורם הוא פנימי. מומחי המדור רומזים לעבר מערכת החינוך בקיבוץ. התהליך קשור במידת החום, תשומת הלב ותחושת השייכות שההורים יכולים ומוכנים להעניק לילדיהם.

מאת מנחם תלמי

ום אחד גילו בקיבוץ כי יעל נוטלת סמים. בהלה ותדהמה אחזו כחברים. מה פתאום סמים אצלנו במשקז מה פתאום יעל, נערה שטרם מלאו לה 15 שנהז הוחלט לפעול מהר וביד קשה. להנחית מהלומה מוחצת על ראשו של הנחש, בטרם יכיש אחרים. לרוצץ אותו בפעולת ענישה נמרצת.
הנערה – גבוהת קומה, תמירת גו, שיער שחור כפחם גולש אל כתפיה וניצני יופי נשי ניכרים בפניה הילדותיים – הושעתה מחברת הילדים ונשלחה ללון בבית הוריה. לקיבוץ – משק מבוסס במרכז הארץ – לא היתה עדיין כל מודעות לבעיית הסמים, לצורת ההתייחסות אל התופעה ולאופן הטיפול בה. באותה תקופה עדיין נהוג היה לטאטא סטיות כאלה אל מתחת לשטיח ולהתייחס לאירוע כאל תאונה מצערת, שאת פרטיה יש לגנוז, שאיש בחוץ לא ידע על כך. המדור למניעת סמים של התנועה הקיבוצית היה עדיין בראשית צעדיו. שינוי ההתייחסות לבעייה שהוא חולל במרוצת הזמן טרם ניכר אז, ולא היה מקובל על כל הקיבוצים.

אילו זה קרה היום – התייחסותו של הקיבוץ והדרך בה נקט היו ודאי שונים. מכל מקום, יעל נשלחה "הביתה". תחושת הנידוי היתה צורבת. אבל חמור ממנה היה עצם הבית שאליו נשלחה לבלות את כל השעות שלאחר הלימודים, עד למחרת בבוקר: הוריה של יעל היו קרבנות השואה. אודים מוצלים שסחבו על גבם מטען טראומטי כבד. האב ניצל ממחנה ההשמדה בזכות היותו מוביל שלדים אל המשרפות. הזכרונות לא הירפו ממנו. האם, גם היא נשאה בקרבה מטען כבד. יעל נולדה לתוך הסיוטים שלא דובר עליהם ואשר גרמו לבית צונן ומנוכר.

היא לא אהבה את הבית הזה, שלא היה מסוגל להעניק לה חום ותחושת שייכות. מנותקת למעשה מחברת הילדים, בגלל העונש, החלה מחפשת חברה בעיר. לא חלף זמן רב והיא נקלטה בחבורה מפוקפקת, כשעבריין ידוע, הגדול ממנה בכעשר שנים, פורש עליה את חסותו. הקיבוץ, משנודע לו הדבר, הגיב בחומרה רבה. יעל סולקה גם מבית הספר. כאחד מביקוריה הנדירים בבית גילה אביה, לתדהמתו, כי הביאה עמה פיסת חשיש. הוא נחפז מיד למזכירות. הוזמנה משטרה. יעל נידונה להיות חוסה במוסד סגור לנערות עברייניות.

בשלב זה הוכנס לתמונה המדור למניעת סמים של התק"ם. שני גברים – הרצל סיני מקיבוץ עין־גדי וזאב יהלום מקיבוץ נתיב־הל"ה – היוו אז את המדור בתחילתו, שעליו הוטל ללמוד את נושא הסמים ולסייע לקיבוצים להתמודד עם הבעייה המתרחבת והולכת בכל המדינה מבלי שהמשקים הקיבוציים יצאו נקיים ממנה.

עד לתחילת פעילותו של המדור רווחה הדעה שיש להתייחס לנושא במירב הדיסקרטיות, כי כל ריח וחשיפה בנושא הרגיש הזה רק יגבירו את הסקרנות בקרב בני הנוער ויגררו אותם לשימוש מזדמן או קבוע בסמים. קיבוצים שגילו כי בני נוער וצעירים בקרבם עוסקים בסמים אלה ואחרים עשו הכל כדי "להסתיר את החרפה". הדיונים סביב הנושא נערכו בחשאיות מירבית. התביישו, וגם לא רצו לעורר את רב הסקרנות משנתו.

הרצל סיני מעין־גדי, שהיה בין מקימי המדור

ירוק ולבן זה הצבע שלהם

תיזל אותו במשך חמש השנים האחרונות, השתלם לפני ם פתוח הסוציאלי ועבד שנה במרכז לשיקום נפגעי סמים של משרד העבודה והרווחה. משם שאב את הידע הבסיסי שלו בנושא הסמים. המדור החדש, שהוקם מוקדם להתמודד עם בעיית הסמים בקיבוצים, התנגד לקונספציית ההשתקה וההדחקה. הרצל וחבריו לא השלימו עם הדעה המקובלת כי את נגע הסמים החדירו לקיבוצים המתנדבים מחו"ל וכל מיני "פריקים" אחרים. הם טענו כי השימוש בסמים הוא בעייה חברתית קשה, איננה אופנה שהובאה על ידי מישהו, איננה מחלה שצריך להמתין באורך רוח ובלי פאניקה עד שתחלוף. בניגוד לדעה הנפוצה, כי יש להצניע את הפרשה ולדון בה בחדרי־חדרים, טענו אנשי המדור לחשיפתה ולהכרח לטפל בה, כיון היתר, תוך השענות על מערכת הסברה מתאימה בקרב בני הנוער במשקים.

יעל היפה מהקיבוץ שבמרכז הארץ היתה אחת המטופלות ה"בכירות" של המדור. היא זכתה לטיפולו הצמוד של הרצל סיני, שלא חסך כל מאמץ בנסיון להצילה. באמצעות משרד הרווחה פנה המדור לרשות המשפטית בבקשה לשחרר את הנערה ממעון החוסות ולתת לאנשיו אפשרות לטפל בה. שופט שדן בסוגייה נאות לתת למדור הסמים של התק"ם את ההזדמנות.

לא חסכנו מאמץ ואמצעים, מספר הרצל סיני, לאחר שהתברר לו כי סיפורה של יעל ידוע לנו – שכרנו דירה בעיר, הבאנו אליה את יעל ממעון החוסות, השגנו לה עבודה, העמדנו לרשותה אומנת וצוות טיפול צמוד, שכלל גם פסיכולוג. יצרנו קשר עם ידידה העבריין, שהסתבר כי הוא נרקומן מועד, שעבר כמה נסיונות גמילה ותמיד חזר אל הסמים. הסברנו לו כי אנו מנסים לשקם את הנערה, כי אנו מצפים לעזרתו. הצענו לו כי בהזדמנות זו ישוב וינסה גם הוא להיגמל.

הבחור הביע את שמחתו על כי יעל תזכה לטיפול הולם. הוא הצהיר שהוא אוהב אותה ומוכן לעשות הכל כדי לסייע בידנו. היה לנו הרושם כי עלינו על הדרך הנכונה, שיש סיכוי טוב לחלץ את יעל מבעיותיה ובכך נראה גמול למאמצים ולמשאבים הכספיים שאנו משקיעים בנסיון להחזירה לחיים תקינים. כחודש לאחר מכן נעלם לנו העבריין. חודשים מספר לאחר מכן נעלמה גם יעל. לא היינו צריכים לחקור הרבה כדי לגלות שהיא הלכה בעקבות אהובה וכי בשלב זה נכשלנו כשלון חרוץ. היינו אבלים וחפויי ראש. חשנו במבטיהם של אותם אנשים אשר דעתם לא היתה נוחה מראשית התהליך על האופן שבו אנו מטפלים בנערה, ועל המשאבים שאנו משקיעים בנסיון לשקמה, לאחר הנסיון המר הראשון שהיה לנו אתה. באותו שלב לא העליתי בדעתי כי יבוא יום ושוב ניתקל ביעל.

הקיבוץ העניש את יעל ונידה אותה מחברת הנוער. בית ההורים היה צונן ומנוכר. היא מצאה תחליף בחברת עבריינים בעיר, ואז גרשו אותה גם מבית הספר. כשהביאה לקיבוץ פיסת חשיש, הוסגרה למשטרה ונכלאה במוסד לנערות עברייניות. לאחר שיחרורה הפכה הדמות הילדותית לאחת הזונות היפות והמושכות...

עד שיפגוש שוב ביעל עסוקים הרצל ואנשי המדור בלימוד הבעייה בשטח, במעקב אחרי מקרים, בפעילות הסברה מתרחבת והולכת, בנסיונות חילוץ. הם מנסים להחדיר בקיבוצים את תפישת עולמם המקצועית בחושפת נקודת תורפה במערכת החינוך הקיבוצית: שתהליך ההזדקקות לסמים מתחיל, למעשה, עוד בתקופת הינקות וקשור במערכת היחסים שבין הילד לבין הוריו, בינם לבין עצמם ולמידת החום, תשומת הלב ותחושת השייכות שהם יכולים ומוכנים להעניק לו.

הם אומרים שילד הגדל בתא משפחתי בריא, מעטים מאוד סיכוייו להסתבך בצריכת סמים, כמעט ואין סיכוי שיזדקק לחפש פיצוי ותחושת שייכות בהצטרפות לחבורות צורכי סמים. שצריכת הסמים (הקלים) היא פעילות חברתית שאנשיה, ברוב המקרים, הם אלה הזקוקים לקשר השתייכותי שנמנע מהם. שהדבר דומה למי שזקוק לאלכוהול ותמיד יעשה זאת בחברותא, עם מישהו, עם מישהם. שגם שתייה וגם סמים, כמו הצטרפות לכיתות מיסטיות ובמקרים רבים לחזרה־בתשובה עובדים על תדר זהה – קשר חברתי, פיצוי על חסר השתייכותי. מכאן שאוכלוסיית צורכי הסמים אינה מקרית, ניתן לצפות אותה מראש ולמנוע את חלקה מהתדרדרות על ידי איתור מוקדם של בעיות וטיפול נכון להסרתן. שנוסף לכל אלה קיימת, כמובן, אוכלוסיית צורכים, שהבסיס שלה הוא אופנה וסקרנות. אלא שהמשתייכים לאוכלוסיה זו יטעמו מן הסם פעם ופעמיים ובכך יסיימו את העניין. הבעייה היא, איפוא, האוכלוסיה ההופכת את השימוש בסמים לנורמה.

ההזדקקות למדור של הרצל ועמיתיו התרחבה והלכה. משקים שטיאטאו בחשאי את הבעייה אל מתחת לשטיח הסודיות וההתעלמות, החלו מזעיקים את הצוות ליעוץ, לפעולות הסברה לאיתור בעיות ופתרונן. הסתבר כי גניבות רבות שבוצעו במשקים הקיבוצים, במחסנים למיניהם ובחדרי החברים, בוצעו בידי צעירים מבני המשק, שחיפשו דרכים למימון צריכת הסמים שלהם. סוחרים מרצועת עזה, שסיפקו סמים לצעירים

(המשך בעמוד הבא)

(המשך מהעמוד הקודם)
ממשק מסויים, קיבלו בתמורה צמיגי טרקטורים. חומרי הדברה יקרים נעלמו, ומעלימיהם חזרו למשק עם אספקת סמים. באחד הקיבוצים, ביום שבו הוחלפו טלוויזיות שחור־לבן בטלוויזיות צבעוניות, נעלמו אחדים מהמכשירים החדשים בשעות הערב, כאשר חברים עזבו את בתיהם לאסיפת הקיבוץ. הגונבים – שני בני משק – החליפו מכשירי טלוויזיה יקרים בסמים.

גרסנו, אומר הרצל סיני, כי אין לטשטש עקבות, שיש לטפל בבעייה בגלוי, לא לחשוש מגירויי סקרנות. אבל יחד עם זאת לנהוג כריסקרטיות הראוייה במקרים עצמם. במקרים מסויימים ידעו על טיפולנו והתערבותנו במשק זה ואחר חברים בודדים בלבד.

לדוגמה, נערה צעירה בקיבוץ מסוים, שכדרך מקרה, בעת פעילות הסברה מונעת, גילה צוות המדור כי היא צורכת סמים. המלה גילה אינה מדוייקת. לאור הנסיון שצברו והרגישות שפיתחו יכלו אנשי הצוות לנחש מתגובותיה שיש לה קשר הדוק לסמים. איש מחבריה ומאנשי המשק לא העלה כדבר הזה על דעתו. בשיחה שקיימתי אתה, מספר הרצל, הכחישה את החשד מכל וכל. לבסוף נשברה והודתה. היא אמרה לי, אני מוכנה לדבר אתך על כך משום שאתה הראשון שלא באת אלינו עם הפחדות ואיומים, אלא עם הבנה לנושא. אז תדע לך שאני צרכתי כבר את כל הסמים שאתה מכיר ולא מכיר. ואני יודעת שיום אחד ימצאו אותי מתה משימוש בסמים.

סיפור הרקע של הנערה הוא קלאסי: הורים בעלי עמדה בכירה במשק ובתנועה, כל אחד בתחומו שלו. כל השנים בפעילות, בנסיעות. מעט מאוד זמן וסבלנות נותרו להם בשביל ליצור מסגרת ביתית־משפחתית, להעניק לבת את תשומת הלב הראוייה. במרוצת השנים פיתחה תחושת חסר, חשה עצמה מנותקת, לא אהובה, התקשתה ביצירת קשר עם בני גילה. החלה מחפשת את הקשר האנושי וההכרתי אצל מבוגרים ממנה. וכך התגלגלה אל חבורת נרקומנים בעיר, המקבלים אותה לחוגם, מלמדים אותה הילכות שימוש בסמים. בפעם הראשונה בחייה היא חשה עצמה שייכת למישהו, למשהו. כדי לא לאבד את הקשר החיוני הזה היא מחפשת דרכים להשיג סמים ובכך לבסס את מעמדה בחבורה החדשה. כסף, כמובן, אין לה. אבל גוף של ילדה הוא סחורה מבוקשת. סמים תמורת גוף, זה שם העיסקה.

הודעות, הוקעה וכל השאר, יודע הרצל, לא יפתרו את הבעייה. כדי לנתק את הנערה מחבורת הסמים יש ליצור עבורה מערכת חילופית ורק לאחר מכן לנסות לגמול אותה. הוא מכניס בסוד העניין חברת משק ותיקה והם פועלים במהירות, בחשאיות רבה. איש מחברי המשק אינו יודע על כך, לבד מאותה חברה ותיקה, המשמשת גורם דומיננטי במערכת החילופית שהם יוצרים למען הנערה. בסופו של דבר נחלצת הנערה מהסמים ומשתקמת לחלוטין. לאיש בקיבוץ – אפילו לא להוריה – אין שמץ של מושג מה מתחולל מאחורי גבם וכיצד זה התחיל.

בעקבות הטיפולים וההסברה, המעורבות האינטנסיווית ופה ושם הצלחות בולטות (היו גם לא מעט כשלונות) הופך המדור כתובת מבוקשת גם לקבוצות וליחידים שמחוץ למסגרת הקיבוצית. אנשי המדור מסייעים בעצה ובמעש לפונים אליהם ומרחיבים את פעילותם גם לתחום הכיתות המיסטיות, השואבות אליהן אנשים שבעיותיהם זהות לבעיות המועדים לסמים.

רק שלא תהיה כאן טעות, אומר הרצל סיני, בעיית הסמים בקיבוצים אינה יותר אקטית מאשר במגורים אחרים. אלא שהחברה הקיבוצית, מעצם מהותה היא אינה עושה חשבונות כספיים ומשקיעה בסיוע לחבר הנזקק מעל ומעבר למה שמקובל בכל קהילה אחרת. קח לדוגמה את מה שהשקענו ביעל. וכך אנו חוזרים שוב לסיפורה של הילדה היפה, שהלכה אחרי אהובה העבריין בעיצומו של תהליך שיקומה.

(צילום: נאוה שמש)

הרצל סיני: שאלתי את יעל מה מושך אותה לסרסור העבריין המסכן אותה ללא הרף. תשובתה: הוא האדם היחיד שאוהב אותי באמת, והאדם היחיד שהעניק לי אי פעם חום ובטחון...

בשנה לאחר שנעלמה יעל בעקבות ידידה, מוזעק הרצל לתחנת המשטרה. יעל וחברה הבוגר ממנה עצורים שם באשמת סחר בסמים קשים. במשך כל אותה שנה שרצה יעל בביב שופכין של סמים וזנות, כהדרכתו הצמודה של הידיד הסרסור, המצהיר כמו תמיד כי יעל היא אהבת חייו. מלבדו, מסתבר, אהבו אותה רבים אחרים, כאותו עולם אפל שלאהבה יש בו משמעויות ונורמות משלו. למרות הסמים והזנות הפכה הדמות הילדותית לנערה מצודדת. באזור פעילותה נודעה כאחת הזונות היפות והמושכות. כולם תמהו מה ליפהפיה זו ואורח החיים שהיא מקיימת.

יחד עם הרצל הגיע לתחנת המשטרה גם עורך דין שמומחיותו בפלילים, מן הנודעים והיקרים במדינה. הוא נשלח לטפל בענינו של הזוג במסגרת העזרה ההדדית הקיימת ברבדים מסויימים של העולם התחתון. אנשי המדור למניעת סמים של התק"ם (שהרחיב בינתיים את פעילותו גם לחילוץ צעירים שנתקעו במקדשים שונים ומשונים במזרח הרחוק) מחליטים לא להרפות מן הסיכוי להציל את יעל. הרצל מבקש מהשופט, בפניו מובאת הנערה, לתת לה ולמדור עוד סיכוי אחד. השופט (האומר רגע אחד לפני כן: לא מובן לי איך פרח יפהפה כזה מתגלגל לשפל המדרגה) נעתר לבקשה. בשלב ראשון מעבירים יעל למרכז גמילה. אנשים בתנועה הקיבוצית, המכירים את הפרשה, מביעים את מורת רוחם על שממשיכים להשקיע כל כך הרבה במקרה שכבר הוכיח עצמו כחסר סיכוי.

ועקרונותיה, אינה מתנכרת ואינה נוטשת חבר במצוקה.

באחת השיחות שמקיים הרצל עם יעל הוא מנסה שוב ושוב לדלות ממנה מה מושך אותה לעולם התחתון ומה הסיבה לתלות המוחלטת באותו עבריין, המסכן אותה ללא הרף. תשובתה: הוא האדם היחיד שאוהב אותי באמת, האדם היחיד שהעניק לי אי פעם חום ובטחון.

מישהו מעלה רעיון שלאחר גמילתה ינסו לגייס אותה לצה"ל, העשוי להיות מסגרת שיקומית בטוחה. משתפים בענין קצינה מסויימת, הרואה בכך אתגר. יעל עוברת את הבדיקות השיגרתיות מבלי שיגלו שיירי סמים בגופה ונשלחת לבסיס טירונות. היא מתחבבת על כולם והופכת להיות חיילת לדוגמה. בשלב זה נקרא הרצל למילואים וכשהוא חוזר ממתינה לו בשורת איוב: בעת העדרו חלה פתאום התדרדרות אצל יעל. היא נתפשה במחנה הצבאי כשברשותה סמים קשים. בצה"ל רתחו מזעם על שהעלימו מהם את המידע בעת גיוס הנערה. היא הועמדה לדין, נשלחה למאסר ולאחר מכן גורשה מהצבא. סמוך לשיחרורה מהכלא התמוטט אביה ואושפז. מאוחר יותר תתמוטט גם אמה ואף היא תשלח לאישפוז. יעל משתחררת מהכלא ומצה"ל והקיבוץ מסרב לקבל אותה הביתה. רק בלחץ המדור מסכימים לתת לה מקלט זמני, עד שיימצא עבורה סידור הולם. בקיבוץ היא פוגשת מתנדב, לא יהודי. בין השנים מתפתח סיפור אהבה. היא מבקשת מהרצל שיסייע לה לצאת עם חברה החדש לחו"ל.

אמרתי לה שאני מוכן לעזור לה בשני תנאים, מספר הרצל, הראשון שתעבור שוב גמילה ותצא לחו"ל כשהיא נקייה. תנאי שני, שהורי הבחור ידעו את סיפור הרקע שלה ויביעו הסכמתם בכתב לקבל אותה לביתם.

יעל עוברת שוב תהליך גמילה. מגיע מכתב מהורי הבחור שהסיפור ידוע להם והם יקבלו את הבחורה לביתם באהבה. הרצל ועמיתיו סבורים כי הפעם אולי יגיע סיפורה של יעל למי מנוחות. ממנים לה חונך מטעם הקיבוץ, שישגיח עליה עד לצאתה מהארץ, והיא מתחייבת לא לצאת עד אז מתחומי המשק ולא להיפגש עם מיודעיה העבריינים.

נקטנו בכל כללי הזהירות, מגיד הרצל ראשו בעצב, כי חששנו שמא יווצר קשר חדש בינה לבין ידידה העבריין והוא ימוטט לנו את כל העניין. אפילו לשדה התעופה לא הנחנו לה לנסוע בלי השגחה. החבר החונך הביא אותה ממש עד כבש המטוס ולאחר שהמטוס המריא הוא טילפן אלי לעין־גדי ואמר כי תם הסיפור ואנו יכולים לברך על המוגמר. אלא שכמה חודשים לאחר מכן אני מקבל שוב טלפון ומבשרים לי כי יעל שבה ארצה. סיפור האהבה של עם הגוי נגמר. היא בקיבוץ, אבל הקיבוץ איננו רוצה בה. הם נותנים לי אורכה בת שלושה ימים כדי למצוא לה פתרון, אם יש לי ענין בכך.

כן, היה לי ענין בכך. לא ויתרתי. האמנתי. ידעתי שאם אנטוש אותה עכשיו, זה סופה. לאחר התרוצצויות הצלחנו למצוא קיבוץ צעיר שהסכים לקלוט אותה. מצאנו שם משפחה נפלאה שהסכימה לשמש לה חונכת ולנסות להעניק לה בית חם. קשה לתאר כמה רצון טוב ודאגה השקיעו הקיבוץ והמשפחה האומנת. שנה שלמה חלפה ונראה היה כי הצלחנו. יעל תיפקדה יפה, היתה נקייה מסמים. נראה היה שהצלחנו. בינתיים סיימתי את תפקידי בתק"ם וחזרתי למשק. מהמשפחה האומנת ביקשתי שישמרו אותי בתמונה בכל הנוגע ליעל. לפני שבועות אחדים הם טילפנו אלי. ידידה העבריין, הם סיפרו לי, חזר מחו"ל, הצליח לאתר אותה וחידש עמה את הקשר. ידוע להם שהיא נפגשה אתו. מה עושים? לא היתה לי תשובה. יש כוחות דמוניים שכנראה אינך יכול להתמודד אתם. אני חושב שלא הצלחנו. אני חושש שיעל אבודה. ■

יעל אביב, תחנה זמנית

בכל מקום, בשום מקום

אהבנו אותה בטלוויזיה, כשהיתה חדווה של שלומיק. אחר־כך ניסתה קצת אוונגרד עם קבוצת "העין השלישית", התחתנה עם איש עסקים ונדדה איתו בעולם "לחפש את האור ואת אלוהים". שתים־עשרה שנה בארמון בהודו, היא מצאה את גן העדן הפרטי. שם זמני. עשירה ומפונקת, אנרגיה מהלכת על שתים, מחדשת עכשיו את המסע הארוך של הנשמה בתוך הזמן, בי

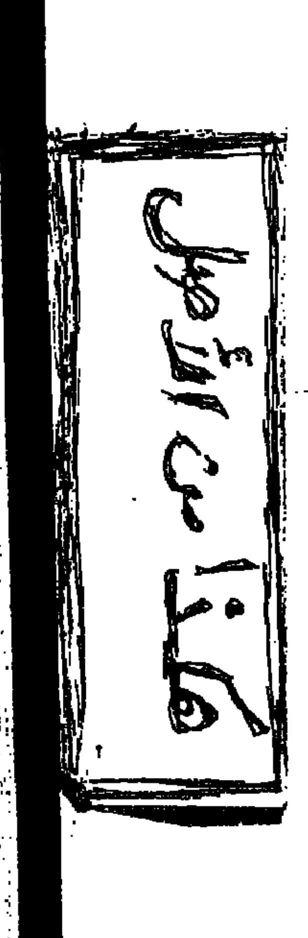
יעל אביב: במזרח הגוף מגיב בנינוחות.

יעל אביב יושבת על מזרון שמונח על הרצפה. ברקע מתנגנת קסטה מונוטונית של מוסיקה הודית. הרגליים רפויות קרימה, הגב נשען על הקיר. לידה, גליל של נייר טואלט, צינון כזה כבר לא היה לה עשר שנים. רק במערב היא חוטפת את האנרגיות השליליות האלה. אריאלה, אחותה, נכנסת כל עשר דקות לחדר ומציעה לה אנטיביוטיקה. יעל מסבירה שזה לא בריא לתת לגוף תרופות שתוקעות את המחלה, צריך לתת לגוף להתנקות. בכלל היא אוהבת לתת לגוף שלה להתייסר, לדחוף אותו למצבים קיצוניים. במזרח הוא מגיב בנינוחות, במערב – הוא חולה.

יעל אביב, בת ארבעים, קבועה בתודעה הציבורית כחדווה בסדרת הטלוויזיה הפופולרית של שנות השבעים, "חדווה ואני". מנחם זילברמן היה בן זוגה למשחק. סיבוב מקרי ברחוב מראה שאנשים מסתכלים עליה בחיבה בלי לדעת בדיוק מאיפה הם זוכרים אותה. זה קצת מרגש אותה וכדי לאזן את ההתרגשות היא אומרת בצחוק משפט כמו: תהילת העולם שחלפה.

חדווה ושלומיק היה להיט. אנשים לא נתנו לה לעבור ברחוב. העיתונים היו מלאים ראיונות ותמונות שלה שבכולם, יש לציין, לא יצאה כבלונדינית מצויצת ומטופשת אלא כבחורה צעירה חושבת, שכל הזמן קצת תמהה על כל הרעש סביבה. בין מאות הטלפונים של המעריצים היה בחור צעיר, עורך דין, בשם צחי שני. הקול שלו היה סימפטי והיא אמרה לו: טוב, לא היום, תבוא מחר. נפגשו ונשארו. צחי עזב את המקצוע והצטרף איתה ל"עין השלישית". העין השלישית היתה חבורה עטופה איצטלה אוונגרדית, שבראשה עמד ז'אק קטמור, וסביבו התאספו הצלם אורי כגן, אן טוכמאייר־קטמור דוגמנית, מישל אופטובסקי ומיכאל דורברג ציירים. החבורה פתחה את מרתף האנדרגראונד הראשון בארץ, שמעה את המודי בלוז והביטלס והתעמקה בליאון רסל, הסה והקסלי. כמובן היה גם עניין הסמים. התקופה – סוף שנות השישים. ברקע סיום מלחמת יום כיפור והם ייצגו את דור ילדי הפרחים שהחדיר לארץ את מהפכת המין, הגלולות, הסמים וחלומות רומנטיים על אהבת האדם ושלילת המלחמה.

(המשך בעמוד הבא)

(המשך בעמוד הקודם)

היום על העין השלישית כחבורה אומרת יעל, שוב באותו תימהון קל, שמעניין איך אפיזודה קצרה וחולפת הפכה בארץ הזאת למיתוס. „זה היה אקספרימנט חברתי רוחני שנכשל. פתחנו מרכז ראשון בארץ שהיה מולטי־מדיה: מכרנו ספרים, תקליטי פופ, קטורת. על הרצפה היו מפוזרים מזרונים לאנשים שיבואו לשמוע מוסיקה ולדבר. גם החלטנו לחלק תה חינם. יום אחד מצאנו את עצמינו עם כל החלכאים והנדכאים של העיר." על ז'אק קסמור היא אומרת ששמעה שהוא זרוק מרודרד לגמרי באמסטרדם מסניף קוקאין. איום ונורא היא אומרת קצת בהנאה. דווקא אהבה את האינטיליגנציה האדירה שלו ומאד מחכבת את זה שהוא חי פתוח בלי חשבון כי היא, אם להיות מדויקים, עושה פה ושם חשבונות קטנים איך היא נראית בעיני אנשים. אומרת ושוב צוחקת. יש לה כישרון נדיר ללגלג על עצמה אחרי כל מילה שהיא חושרת שאולי היתה בה קצת נפיחות.

בתקופת העין השלישית היתה רבה עם אמא שלה. אמא צעקה עליה שאנשים צריכים חוקים וסדרים ויעל צעקה חזרה על אמא שלה שהיא פאשיסטית.

אמא ואבא גידלו אותה כמו נסיכה. עד גיל שתים־עשרה חיה בפולין. אבא שלה היה הרופא המחוזי בעיירה קטנה בדרום פולין. נולדה בסוף המלחמה תנוקה באהבה גדולה. את הבית שרתו משרתים גרמניים והיא זוכרת ארוחות צהריים עם צלחות קריסטל נוצצות והצוענים שהיו באים בקבוצות גדולות לבקש אוכל. בגיל שתים עשרה היה לה פתאום אלוהים חדש. שפה חדשה. מקום חדש. המשפחה עלתה לארץ והתישבה בקיבוץ. הילדים היו עושים תחרות גרפסים והיא ואחותה היו הולכות בשבילים של הקיבוץ בשמלות מלמלה עם חישוק ברזל וקרות קידה קלה, כמו שלמדו בבית, לכל מי שעבר בשביל. כשהילדים מאד צחקו אמרה להורים שהיא לא ממשיכה ללכת לבית הספר עד שהם עוברים דירה. עברו לבית חדש בתל אביב. אבא הראה לאמה בגאווה את הבית ושמע בתגובה שלוש מילים: שממה, מדבר, לבנט. בתל אביב הרגישה יותר טוב. גמרה את הלימודים בתיכון בתנאי שיתנו לה ללמוד משחק בפריז. אחרי שנתיים בפריז התחילה לשחק והצטרפה לחבורה.

כשהתפרקה החבורה, החליטו צחי ויעל לעזוב את הארץ „ולחפש את האור ואת אלוהים". בדרך, באיטליה, התחתנו בטכס אזרחי בלי משפחה ורבע עוף. רכוש וכורגנות, אסור לשכוח, היו באותה תקופה פשע שלא יסולח, ונסעו לפריז להיפגש עם הגורו. בפריז, כשהם מנותקים מכל רמז לחומריות, רק בגדיהם לעורם בערך, הגיעו לארמון מבודד שם ישב הגורו על כיסא מוזהב כשתור של נשים מבוגרות עשירות מחכות לפריוולגיה לשרת אותו כשהוא אוכל. בדיוק באותו רגע התנפץ להם כל חלום הגורו והם החליטו לנסוע לתאילנד. נדלקו על המזרח והתישבו בלאוס. אנטרופולוג אנגלי נתן להם את הבית שלו לשנה, משם יצאו לטיולים באיזור. הגיעו לשבטים סיניים שלא ראו אף פעם אדם לבן. יעל צילמה כל הזמן. „אנשים לא מקולקלים, היא אומרת, בלי החמרנות של המערב. לכל מקום שהלכנו הציעו לנו פירות ואוכל. לא היו נגועים ברוע. לא מתוחכמים, בלי התחשבניות, קטנוניות, או רכושנות. הכל בנוי על אינסטינקטים, למרתי להכיר את הקסם, להפעיל את החושים, להרגיש. האנשים היו לגמרי טהורים. לא היו שם המחלות של המערב. מביך היה לראות נגד מי התנהלה המלחמה. המקומיים לא הבינו מה פרוש אווירונים. הם חשבו שמדובר בציפורי טרף ענקיות."

אחרי ארבע שנים עברו להודו. הודו זה המקום שעיצב אותה. „בהודו יש כוח אדיר. לא היתה לי לרגע הרגשה של זרות. אנשים כאן שואלים אותי כל הזמן איך אני יכולה לחיות במקום בו אנשים מתים מרעב ברחוב. שם גם למדתי שאת רואה מה שאת רוצה לראות. יותר מעשר שנים שנמצאתי שם לא ראיתי אף פעם אדם מת מרעב. אין שם הרוגז והתסכול של המערב בנושא הכסף. כל אחד חי עם מה שיש לו. גם לנשים שחיות עם התינוקות שלהם ברחוב יש אושר בעיניים. הסתובבתי ברוב חלקי הודו. טיול כמו במכונת זמן. יש מקומות שמבחינת ההתפתחות נמצאים בתחילת ההתישבות האנושית על פני כדור הארץ. כפרים קטנים ונידחים. יומים הליכה בג'ונגל סבוך כדי להגיע אליהם. ראיתי מקומות שנשארו בתקופת הקולוניאליזם האנגלי, עיירות שתקועות בשנות החמישים עם גילוי הפורמייקה וטרנזיסטורים שמוצמדים לאוזניים. מקומות חסרי זמן.

„קיבלתי שם קצב אחר, צורת מחשבה אחרת. חדרה לתוכי ההכרה הבסיסית ששום דבר לא נצחי, לא הטוב ולא הרע. ההכרה הזאת עשתה את החיים יותר קלים. התחלתי גם לעשות יוגה כדי להגיע לעצמי, לשלוט על תוכי.

„החיים שם היו מאד נוחים. היה לנו ארמון על שפת הים בעיירה קטנה בשם ארפורה, דרומית לבומבי. בית מאד יפה. קולוניה פורטוגזית על שטח ענק, מאד מרווח, פטיו פנימי, חדרים שהתנשאו לשישה מטר גובה, מרחב אויר והמון אור. מסביב לבית היה גן מאד גדול. משרתים החזיקו את הבית והגן. כשרציתי לבשל, למשל, חיכו לי כל הירקות במטבח כשהם מנוקים חתוכים וקצוצים. הכל מאד זול שם. משרת לחודש שלם עולה חמישים דולר. צחי עשה עסקים ואני עיצבתי בגדים. כל בוקר התעוררתי בשעה עשר או אחת עשרה, הלכתי בנוף יפהפה אל חנות הבדים ותוך כדי שתיית תה עם המוכר הייתי בוחרת לי צבעים של בדי משי. עצבתי פריטים בודדים, מאד יקרים, ויצאתי לאירופה. תאי, הילדה שלנו, שיחקה מהבוקר עד הלילה ערומה על שפת הים. לא היו שם מכוניות, רוצחים או אנסים; גם לא היו שום חרדות. קניתי רק מה שהצטרכתי. לא קיימת שם ההתנהגות של המערב שמתבטאת בקנייה שהיא למעשה פיצוי אמוציונלי. את האוכל, בסיסי וטרי, קונים בשוק. אין מושג כזה שנקרא הקפאה. הבגדים קלים מאד בגלל החום. החיים היו מאד רגועים. המגע עם המקומיים היה מועט, חיינו בתוך קולוניה סגורה של זרים.

„המונח זמן קיבל שם משמעויות חדשות. שום דבר לא לחץ או בער. הכל היה מאד מאד איטי כמו בסלואו' מושן. נהייתי יותר פמיליירית עם המוות. המנטליות שם מושתת על הזמניות של גוף האדם על האדמה לעומת מסעה הארוך של הנשמה בתוך הזמן. למדתי שסוף הוא לא דבר טראגי, שום סוף."

ככה במשך שתים עשרה שנה. פעם בשנה ביקור בארץ אצל אבא אמא וחברים. לא מתגעגעת יותר מדי לאף אחד. לא סנטימנטלית ולא נקשרת. מאד ממוחרת, לא ממוקדת, איטית, נינוחה, מתפשת גרויים חדשים, הנאות, לא לוקחת שום דבר באופן אישי גם לא את החיים. „מטבעי אני טיפוס מאד לא אמביציוזי, לא קנאי, גם בתור שחקנית לא אכלתי את עצמי אף פעם כשלא קובלתי תפקיד. המכסימום היה שקצת הצטערתי. לפעמים אני רואה אנשים מסביבי סובלים, מתייסרים. אולי הם יוצאים מזוככים מהעניין הזה, לי זה לא קורה ואני גם לא מסתכלת עליהם בקינאה."

כשהיא קופצת לביקור בארץ ושומעת את אבא שלה, רופא, אומר שהעבודה היא החיים שלו – היא קצת מזדעזעת. לה זה נשמע עיוות גמור. תפיסה מערבית מוטעית. מכיוון שבעיות פרנסה, גידול משפחה, עבודה אינטנסיבית וגידול ילדים לא לחצו אותה אף פעם, היה לה הרבה זמן לחשוב עם עצמה. „אני לא חושבת שבן אדם נולד כדי ללדת ילדים ולצרוך. אדם נולד כדי לפתח את המודעות העצמית שלו, לשאול את השאלה למה אנחנו כאן. כל אחד צריך לנסות להבין את המשחק בין האנרגיות שלו לאנרגיות שסובבות אותו. לדעתי צריך לשאוף לצמצם את האושר בתלות של גורמים חיצוניים." מלהיבים אותה למשל הנזירים הטיבטים שיושבים שלוש שנים בחדר כדי להגיע לריכוז מוחלט. מאד היתה שואפת להגיע למצב כזה אבל מבינה שזה לא ילך עם סדר יום של קימה בצהרים. המשמעות העצמית הלקוייה שלה הורסת אותה – היא נאנחת.

גם החיים הנוחים מאד שלה זרמו כך שמעולם לא הצטרכה להזיע בשביל להגיע למשהו. אין לה אפילו לא חרדה אחת. אף פעם לא חסר לה זמן. „לחץ" היא מלה שבקושי יודעת לאיית, אף פעם בחיים לא התנסתה בשום טרגדיה. היא מודעת לזה שהיא מפיקה מכסימום התענוגות מהחיים. גם לזה יש לה הסבר. היא מאמינה, באמת מאמינה, שאדם כותב לו בעצמו את תסריט חייו. אדם שמתנסה בדברים לא טובים הוא זה שמושך אותם אליו. מסקנה פרטית שלה אחרי קריאה מרובה ספרי זן ובודהיזם נראית ככה: אנחנו כולנו עטופים ברשת אדירה של גלים שקשורים למרכזים של אנרגיה. כל אדם מקרין אנרגיה מסוימת בקוטב חיובי או שלילי, לפי זה נמשכת אליו האנרגיה החיובית או השלילית שגם יוצרת את ההתרחשויות.

אם קורה לה משהו היא תמיד בודקת עם עצמה למה זה קרה לה ולח כאמור לא קרה עוד שום אסון סוף, תודה לאל.

היא לא שייכת לשום מקום. לאף אידיאולוגיה. לא לארץ מסוימת, לא לדת מסוימת. השייכות הכי חזקה לכת שלה. שייכות, לא בעלות. מה שמפריע לה מאד בארץ, אגב, שאין פה מחשבה אינדיבידואלית. הכל נוקשה, יוניפורמיות של מחשבה, אנשים חסרי זהות עצמית, בעלי אמוציות חזקות מאד, מאד לחוצים ולא טולרנטיים לגבי אדם שהוא יוצא דופן. קשה לה לדמיין את עצמה חיה כאן בין כל הלחצים. אין לה בעיה לראות את עצמה מסתדרת על כל מקום הכי מבודד על הפלנטה. כדוגמא היא אומרת אלסקה או טיבט למשל. מכיוון שבמחצית האחרונה של חייה שינתה כל הזמן מציאויות מעבר ממקום למקום נראה לה כמו למשל קנייה של זוג נעליים חדשות.

בשמונת החודשים האחרונים עברו מהודו לקוסטה־דל־סול בספרד. העילה היתה הלימודים של תאי. החליטו שצריכים לתת לילדה יותר גרויים מאשר ריצה על שפת הים. גם כאן הים במרחק יריקה. צחי ממשיך לעשות עסקים בכל העולם, יעל עושה קניות על אופנוע קטן. על השאלה אם היא יכולה לפרנס את עצמה היא עונה בקושי ושוב צוחקת על עצמה. המקום מקום מנוון – היא מאד נאנחת. מקום הכי משעמם ולא אותנטי על הכדור. כולם עשירים, שבעים, נינוחים ומדושנים. אין שם גרויים. תאי, בת עשר, לומדת היום ב„אינטרנשונל סקול" ומתפעלת מאד מסופרמרקטים, בוטיקים לבגדים, קוקה קולה, טלוויזיה ווידאו. תאי אמרה לאמא שלה שכשתגדל היא רוצה להיות שחקנית קולנוע מפורסמת ועשירה. יעל מבינה את הפגישה של תאי עם דברים שהיא התפעלה ועזבה מאחוריה לפני שלוש עשרה שנים. המקום כל כך משעמם ודוחה אותה שהיא מתכננת איזה שינוי. היא אגב מאמינה גדולה בשינויים. שינויים במחזוריות קבועה, כל כמה שנים כדי לא להתקע. שינוי מחזק את המוח, רוטינה מרדימה אותו. הגדרה שלה.

היא מנסה לחנך את תאי שלא תהיה לה דעה קדומה לגבי שום נושא. שתתיחס לכל אדם או מצב באופן טרי וראשוני, בלי אידיאולוגיות שהם לדעתה רצח המחשבה.

היום, בת ארבעים, מרגישה הכי טוב עם עצמה. בגיל שלושים היה לה משבר של פרידה מהנעורים, עכשיו ישנה ההתכססות בתוך הנשיות. היא בעד פשטות. בגדים קלים ממשי וכותנה, ונעליים שטוחות. אי אפשר למצא אותה בשמלות הדוקות ונעלי עקב גבוהות. בשנות השבעים זוכרת את עצמה עם שער חלק ואיפור כבד. כל היום עשתה ניקוי פנים וכל לחות, שעשתה לה איזה תלתל בראש, החזירה אותה הביתה לסדר את השער. היום הפנים שלה נקיות לגמרי מאיפור. השער במצב הטבעי שלו. מאד שמחה שיצאה מהמשחק הטפשי הזה של להראות יפה.

הדבר היחידי שמטריד אותה הוא חוסר המיקוד שלה והמשמעת העצמית הנמוכה. היא יודעת ארבע שפות ואף לא אחת מהן על בורייה. כל משפט בעברית משובץ בשתי מילים לועזיות לפחות. תמיד חסרה לה איזה מילה באיזה שפה. היתה מאד רוצה לעשות משהו עם עצמה. המילה יצירה מאד מדברת אליה. מסתכלת בקינאה על אלו שיש להם כישרון. לה אין יוזמה, היתה רוצה איזה לידר שיוביל אותה, שידליק אותה על איזה פרויקט אמנותי, ללכת איתו עד הסוף.

ניסתה לכתוב. משך עשרה חודשים יצא לה משפט אחד שהיתה מרוצה ממנו. שמעה על ניו יורק שיש שם יצירה וקצב. מתוך השובע והנוחות היא אומרת לאט לאט בדרכה שלה שניו־יורק תהיה אולי התחנה הבאה. השינוי הבא. היא יודעת שמי שקם שם בצהרים מפסיד חצי יום. היא תשתדל לעבוד על זה, תתאמץ ללמוד לקום יותר מוקדם. ■

הבת תאי בראג'אסטאן שבהודו. משמאל: בג'ונגל של הודו. צילום של יעל.

חוה אלברשטין, מהגרת נצחית

[illegible]
ארבע. „עד היום לא
גמרתי להוריד את
הגלות ממני". השירים

נקודת תורפה

שכתבה חושפים
תחושת של קור
ומבוכה, אך גם פתיחות
שלא היתה בה עד כה.

מאת [illegible]
צילומים: [illegible]

שאספר לך על המעברה? לפעמים נדמה לי שאני ממציאה הכל, ביוגרפיה דימיונית. אבל לא, אני יכולה לעצום עיניים ולראות איך נראינו מסמורטטים בתוך הפחון שלנו. הזיכרון החד שלי, הקשה, הוא חוסר הפרטיות. הכל בחדר אחד גדול. עד היום אני מרגישה איך חודרים לפרטיות שלי. אני רואה עצמי בת ארבע יושבת על סיר ופתאום מישהו נכנס. כן, כזאת מין השפלה. כאילו תפסו, פלשו. לכן עד היום אני מוכרחה חלון גדול בתוך דירה גדולה, והרבה אויר..."

סיפורה של חווה אלברשטיין, הוא סיפור על יציאה. מן החומות של הפחד והבושה. יציאה בעצלתיים, עדיין לא חופשייה מחרדותיה. התהליך מונצח בתקליטה החדש, שאת מילותיו כתבה בעצמה, לראשונה בחייה. היא שרה ברכות, על עולם עויין וקר, שהוא תעשיית רכילויות וצלליות של אמיתות. צפוף לה שם, הוא סוגר עליה, והיא חולמת על רפסודה שהולכת ומתרחקת מן הרציף: „על המים/ אין לי מטרה/ שקט ושמיים/ רק להתרחק מן הרציף/ להתרחק אני רוצה." על החוף הנמאס תובעים ממנה בלי הרף למלא תפקיד, לשעשע: „שירי להרקיד/ שירי להשכיח", מסתירים לה, מזכירים לה, דוחקים בה, מדביקים לה תוויות. על החוף היא זרה, המהגרת הנצחית: „אין נחת/ שמה מבוכה/ שם אני אורחת".

דיוקנה של חווה אלברשטיין דרך תקליטה, תקליט וידויי להכהיל, הוא דיוקן קצת פאראנואידי. אולי לא אהבה אותנו כל־כך כשחיבקנו אותה חיבוק פאמיליירי ואמרנו: חווה את הזמרת שלנו. אולי היה לה קר בתוך החיבוק שלנו. בשיר־הזייה יפהפה, המבוסס על מלים של קאדיה מולודובסקאייה, מסופר על ליל אימים אחר שבו הדפק על דלתה של חווה חתול מרופט ופצוע, תיש גונח שבור־קרניים, שועל מבוהל וחלוש. את שלושתם הזמינה חווה אל ביתה לחינצל, והלינה אותם לצידה, ואז הגיע אדם. „מגבעת קרועה, מעיל בלי כפתור/ פנים מביטות בי בלילה שחור/ נבהלתי כל־כך מהקור בעיניו/ טרקתי מייד את הדלת בפניו." אבל רחיית האדם אינה ממלאת את ליבה אושר. היא גם יודעת את גודל ההפסד: „עכשיו בביתי יש פתר/ חושך הכאב/ צער גדול משתק את הלב." וכן הלאה, רו"ח על חיים בתוך פעמון זכוכית.

על האיש שבא וחילץ אותה מתחושת אי־האמון, על האיש שנגע בקליפת נשמתה, כפי שסופר כבר בתקליטה האחרון, עוד אינה שרה ואולי לא תשיר, אם לא תמצא נוסחה לנקות את הוידוי מרכילות ומכירת עצמה. שיר שלם בתקליט מוקדש לגועל נפש מן המכירה הפומבית שעושים אנשים לנשמתם לפני המון קוראי העתונים. כך או כך, היא אומרת לי, מיום שהכירה את הבמאי גדב לויתן, לפני שש שנים, היא חדלה ללמוד שלא כל זר הדופק על דלתה הוא גם חורש רעתה.

(המשך בעמוד 21)

נקודת תורפה

(המשך מעמוד 19)

זה היה מזמן כשאמרתי לעצמי כי כדי לחיות בעולם הזה אני חייבת לעטוף עצמי בקליפת קשיחות, אבל החיים ריככו אותי. כל יום מתגלה נקודת תורפה. רחל שפירא כתבה למעני את השיר „נקודת תורפה", אחרי שהבינה בחוש המופלא שלה מה עובר עלי, כשביצעתי את השינוי הגדול בחיי והלכתי עם נדב; התחלתי להשיל את קליפתי, נתתי למישהו לחדור פנימה, והתגלה התוך. אבל נקודת התורפה העיקרית אולי, שממנה משתלשלת תחושת האי־שורש, נקבעה כשעלתה מפולין לישראל, מיד לאחר הקמת המדינה.

חווה בת הארבע התגוררה במעברת העולים 'קרית העליה' ליד חיפה, שהשתבשה בפי דיירי'ה ל'קַרְלִיָה'. זהו גם השיר שנתן את שמו לתקליט החדש וגם פותח אותו. השיר הזה מתמצת את תחושת הבגידה הנצחית שנקבעה שם: „כל חיי אני ממשיכה להתנצל שבאתי מאוחר, שגם אני מכאן. עד היום אני ניגשת נפליאה על כל ספר עברי שיוצא לאור. מתענגת על שני דוברי עברית יפה ב'סוף־ציטוט'. לי זה אף פעם לא נובן מאליו. תמיד הרגשתי צורך לשיר על כך, כדי שידעו שגם אני מכאן.

„כעבור שנה וחצי עברנו מהמעברה לשיכון נוה ביאליק. חדר וחצי. אמא ישבה ותפרה, אבא לימד מוסיקה. אבל הוא לא לימד מייד, קודם היה כמעט נפילת הכבוד. פתאום אבא שהיה בפולין מורה למוסיקה, מחוסר עבודה. אני זוכרת אנשים כמוהו מתבוננים מול ילדיהם כאילו היו ילדים קטנים נפגעים. לא קלטו את השפה, לא היתה עבודה. חוסר ביטחון של אבות מול ילדיהם, כאילו אינם מוצלחים, לא גברים. אבא לקח הלוואה וקנה לעצמו מצלמה, הוא עמד ימים שלמים ברחוב החלוץ בחיפה מתחת לבד השמש, מתבייש לשוב הביתה. שבועות ללא פרוטה. אז ראה במקרה מישהו מנגן על אקורדיון, קנה לעצמו אקורדיון משומש, ולאט לאט נעשה המורה הכי מפורסם לאקורדיון בקריות.

„גם אני ניגנתי אך לא מצאתי פה. אני זוכרת עצמי תלמידה קשוחה כזאת. כבר אז שנאתי רגשנות. ונישות אינה רגשנות. אבי למשל ניחן בעודף רגשנות. ראיתי בילדותי המון הורים, שהתמוטטו כמעט למשמע שיר ברדיו, אך לא שמו לב אם לילדים יש בעיה. ההיסחפות הזאת, האבסטרקטית, מלווה בחוסר הבנה, מזכירה לי למשל את ראש הממשלה שלנו. הוא הופיע בפני העם כחובב ספרות, משפיל מיצירה, אך לא ראיתי אותו דואג לשבר עליה, או מעודד את התמיכה בסרט הישראלי. טוב, שלי אני קצת כותה מרי. אמא שלי. היא ניגנה על כנורה התפירה שלה. אבי ניגן על האקורדיון. אחי ניגן על סקסופון וקלארינט, אז היא אמרה שגם היא פעם ניגנה וסיפרה לי אגדות ביידיש.

לגבי הורי הייתי צברית, אבל הגלות דבקה בי. עד היום עוד לא גמרתי להוריד אותה ממני. את יודעת מתי התחלתי להרגיש שהתאזרחתי? זה היה כשהשתתפתי בהפגנה של 'יש גבול'. כי למהגרים אסור להפגין, להרגיז. יגרשו אותם. והנה הפסקתי לפחד. מוזר, כלפי ילדי אני נורא ישראלית, ופתאום אני פוחדת שאם לא אהיה בכל זאת קצת גלותית למענם, לא תישמר הגחלת. אז אני משמיעה להם קסטה של רוזיגן ושומאכער, נותנת הרצאה על קאדיה מולודובסקי. מאיה ואלון הם הצברים שאף פעם לא הייתי. הם הבעלבתים בארץ. יורדים לרחוב ולא פוחדים שיאונה להם רע. ואני, באמת נשארתי מהגרת. כל הזמן מפחדת. אפילו ממרים. משוטר. עד היום, אל תצחקי. תמיד רגשי אשמה שאני לא בסדר, שאסור לי לדבר בקול רם כי אני לא בבית שלי".

בשיר „מהגרים", הארץ היא כמו גן העדן האבוד, שהחיפוש אחריו עוד נמשך. „כן", היא אומרת, „התקליט קצת פסימי. מטבעי אני חשה שעלי לנחם, להגיד שיהיה טוב. אבל מתבגרים: הגיע הזמן להגיד את האמת. אולי כתבתי על כך בשיר 'נוסע סמוי': עצוב להיות נוסע סמוי/ לחיות תמיד בצל/ פרצוף בלי שם עולם ברוי. היום אני בורח פחות ניתומים."

בשנתיים האחרונות, חווה לא נראתה כמעט בציבור. היעלמות מכוונת, היא אומרת. „גם כאן היתה זרות. תחושה שהכל נהייה בירור. ששירי הפסיקו לדבר. היום כבר לא הייתי יכולה להתחיל קריירה עם שירי ארץ אהבתי. הסתיימה תקופה. אני רואה סביבי דור של צעירים שאינם קוראים את הספרים שאני קראתי, אינם רואים את הסרטים שאני ראיתי. עורך צעיר בגלי צה"ל שאל אותי לא מזמן אם אבידן עוד חי. זה מפחיד. חייבים לומר אמירות שנתפסות מייד. שלום חנוך, מגדולי הזמר שלנו, מצליח פחות ב'חתונה לבנה' המעודן מאשר במופע האחרון שלו המעוצב כשאו בידורי. הוא רגיש, הוא מהשורדים. ואני? נדמה לי שאינני מהשורדים, או לפחות לא עושה מה שנחוץ לעשות.

„התקליט הזה אולי יהיה ככה. אם לא ילך? שום דבר. אעשה עוד תקליט. בכל זאת אנשים קונים ספרים, הולכים לראות סרטי איכות, לאז כן, הקהל עצלן, לא לוקח סיכונים. זמר מיוחד כמאיר אריאל מופיע בפני כמה עשרות אנשים ב'הסימטה', עם שפע כזה של מוצרי תרבות; וידאו, טלויזיה, תיאטרון מסחרי יותר ויותר, מה יש לו לקהל לחפש אצל זמר קטן עם שירים אינטימיים? ואם הקהל שלי ילך ויפחת? אופיע גם אני בפני עשרים איש במועדון קטן. בנפשי אני מוכנה לתמונת מצב כזאת.

„פעם שמעתי את אורי ברנשטיין אומר: צריך לבגוד בקהל. אני באמת בגדתי עם סגנונות שונים. ואינני מצפה שאנשים יאהבו את מה שאני עושה. יש להם חיים משלהם, עם קצב ורצף משלהם. לך נדמה שהם זקוקים לך, אבל האמת היא שיש להם עוד אופציות. כשהתחלתי לשיר הארץ היתה קטנה, שני עיתונים, תוכנית ברדיו. היום יש פי שלושים זמרות. המון ערוצי חשיפה. קשה להכריז על קיומך, שנולד משהו חדש. צריך להתאמץ, לשווק את עצמך. ככל שהשנים חולפות יש לי פחות כוח לזה. אני נקרעת בין הרצון לשבת בבית והצורך לצעוק ברחוב; תראו, עשיתי את זה.

(המשך בעמוד 22)

„התבגרתי כי כבר לא יכולתי לתפקד כילדה מפונקת שהכל בא לה בקלות. זה צחוק לעוצמת דרכו של נדב. לי לא יגידו לעשות שינויים מרחיקי לכת בשירים כמו שמעיזים לומר ליוצר קולנוע. התמודדתי דרך נדב עם רגעי כישלון, גם עם פשרות. למדתי ממנו לא להישבר."

מחווה עם נדב לוויתן: התחלתי להשיל קליפתי.

חווה עם אמה ואחיה במעברה: אבא התבייש לשוב הביתה

"מוזר, כלפי ילדי אני נורא ישראלית, ופתאום אני פוחדת שאם לא אהיה בכל זאת קצת גלותית למענם, לא תישמר הגחלת. אני משמיעה להם קסטה של דזיגן ושומאכער, מאיה ואלון הם הצברים שאף פעם לא הייתי. ואני נשארתי מהגרת."

(המשך מעמוד 21)

"נכון, היתה תקופה של חוסר ביטחון, לא היה לי אישור, לא מחיאות כפיים, ולמרות שבחרתי בכך כדי לחשוב על דרכי, לפעמים הרגשתי שאני נעלמת. לפעמים אני בכלל חושבת שהייתי צריכה להיות מורה, לא זמרת. בכל אופן, פתאום פחדתי לגלוש לסוג הזמר הביתרי, בציבור, בקבוצות, שיש פתאום המון בארץ. התחלתי להגיד 'לא' כשהזמינו אותי, וכבר לא היה לי איכפת. אוי ואבוי חווה, אמרו ידידים, אחרים ישירו לך את כל השירים! לא נורא, אמרתי, שירים הם לא התנחלות."

בשתי שנות המנוחה השקיעה, היא אומרת, את משאביה בעולמו של נרב בן זוגה שקוא במאי קולנוע. היא הלכה איתו בדרך יסורים שלא היתה מוכרת לה, והצמיחה כנפיים. כלומר: "לראשונה בחיי, אני חיה לצד אמן. כבר אינני הקפיטן. אני הנוסע הסמוי של מישהו אחר היוצר לצידי. אני שותפה ליצירה, מעוררת, מתייחסת. התגברתי כי כבר לא יכולתי לתפקד כילדה מפונקת שהכל בא לה בקלות. עמדתי איתו מאחורי דברים, נלחמתי. לולא הזדהיתי עם טראומות של מי שמנסה להרים סרט, לא הייתי מעיזה לעולם להראות את שירי. וזה צחוק לעומת דרכו של נרב. לי לא יגידו לעשות שינויים מרחיקי לכת בשירים כמו שמעיזים לומר ליוצר קולנוע. התמודדתי דרך נרב עם רגעי כישלון, עם מאבקים מרים, גם עם פשרות. למדתי ממנו לא להישבר. אני בחרתי בקריירה קלה יחסית, ואולי היה לי גם מזל, לוקחים גיטרה ושרים. איש קולנוע עובר שלבי יצירה מפרכים."

נרב, היא אומרת, פירושו אופקים חדשים, פירושו השראת הכתיבה שלה, פירושו ארשת פנים חמה יותר כי נמחקה העוקצנות שנבעה מפחד. לפני שש שנים פנה אליה נרב להופיע ב"סיפור אינטימי" כי האמין ביופייה. זה מברח אותה. לא מברח בכלל לקרוא מה נכתב על חזותה של חווה במשך השנים. הכותבים דנים עם עצמם אם חווה היא סקסית או בלתי סקסית, אגב אזכור הסקס־אפיל של של מרלן דיטריך ומרלין מונרו (ואם יש צורך מעלים מאוב גם את הסקס־אפיל של ז'אני לוביץ כדי להעמיד את חווה במקומה הנכון), נאמר עליה שאינה כובשת ואינה דורסת אף כי יש בה משהו פאטאלי, והיה מי שציין פעם בפליאה את הנס שארע "לילדה ביישנית ולא כל כך יפה שהתמזל מזלה למצוא שותף לחיים וללדת לו שני ילדים."

מדובר בבעלה הראשון. חווה אומרת שעד היום היא מתקשה להאמין שנישאה וילדה ילדים ושוב נישאה, הרי לא האמינו שכל זה יקרה. גם היא לא האמינה. היא עוד חשה כמו נערת תיכון לא כל כך מוצלחת, ומזדהה עם הרווקות המתבגרות. "כל כך הייתי בטוחה שאני לא נאה, שכיערתי את עצמי, כדי שלא תהיינה אי הבנות בעניין. אני לא יפה חזה. איתי אפשר לדבר על ספרים ומוסיקה. אין תקווה". כשנישאה לבעלה הראשון נכנסה לתפקיד הנסיכה בעור החמור. השקיעה את כל תשומת ליבה למטמורפוזה שעברה על הבמה: "ברחתי מהיום־יום האפרורי. חייתי בין שני קצוות קיצוניים במודע: המטבח והבמה. ובאמצע – כלום. גמרתי לרחוץ כלים והפכתי נסיכה. הרגשתי שאני מרמה את כל העולם. אנשים לא קישרו את חווה בג'ינס ומשקפיים, עם זו שעל הבמה. אבל בעצם רימיתי את עצמי. נעים להיות מאירה וזוהרת גם ביום־יום. עכשיו העברתי את הפוקוס לחיים הפרטיים. את הינך מה שאת משדרת לאז" צריך לציין שחווה באמת יפה בעיני בזמן השיחה הזאת, פגישה ראשונה איתה בעצם.

ההגשה הדרמתית של שיריה היא אולי איפיונה העיקרי של חווה. היא עצמה אומרת שאינה זמיר. כוחה בהגשה ובריתוק, עם תום מבעבע. כמובן שהיתה רוצה גם לשחק. קומדיות מושכות אותה. היא אינה אומרת שאינה רוצה להיות ג'ולייטה מסינה המקסימה מ"לילות כביריה", אבל נכון שיש בה מאותה קמיות פאטית. יכלה לשחק את נורה של איבסן כמובן, כי עזבה את בעלה אבי ילדיה. "אלא שאני לא מרדתי, לא הייתי מאוכזבת ומרירה", היא אומרת, "קרה לי שהתאהבתי. כמו נורה גיליתי שיש בתוכי עוד דברים שיכולים לצאת החוצה ולא על הבמה. זה נשמע בנאליז"

היא צוחקת הרבה, היא אומרת, בעיקר בתוך הרכאונות וחוסר הביטחון, כשהיא מגלה פתאום כמה טפשיות הדרמות שלה. לפעמים היא חושבת מה היה קורה לו נולדה באמריקה. הייתי זמרת בלוז, היא חושבת, מופיעה במקומות חשוכים עם פסנתרן טוב. יש לה הרגשה יסודית שאינה סומכת על אף אחד. האדם הוא חיה יחידה שהורגת את בני מינה. היא כועסת על עצמה שלא התמסרה לפעילות פוליטית מאז הופיעה בשביל לובה אליאב בבחירות האחרונות. אבל איננה מתמידה. אחד הפתרים שלה הוא שתמיד יגידו כאן ביטחון והתנחלות לפני תרבות וחינוך. חבל לה על אי ההכתנה ביחס למה שמכונה זמר מזרחי. הכל מתקבל, כי רוצים היום לאהוב זמר מזרחי אחרי שקיפחו אותו שנים. אבל היא עצמה גילתה עכשו זמרת נפלאה, ריימונד מלכת הזמר המרוקאי השרה בערבית. יותר תרבותי מזמר ישראלי הגורם לה לפעמים להתעלף מבושה.

נגמרה הטלטלה שהחלה לפני חמש שנים, כשהעזה לכפור בייעוד שהועידה לעצמה, והועידו לה אחרים, להיות אם ורעייה למופת. היו נפגעים, היתה אשמה. אבל שיווי משקל לא יהיה לעולם, היא אומרת. לשיווי משקל מגיעים אלה שכבר לא חיים. בוודאי שהיא הנוסע הסמוי שבשיר שכתבה. כלומר, לפעמים נדמה לה שיושב בתוכה נוסע סמוי, תשיגעון. בתקופות קשות היא נזכרת באפשרות המילוט הזאת. משהו לא טוב עלול לפרוץ מתוכה. אבל עכשיו היא מחייכת אלי חיוך חם נזוף ומפציר, שרק לא אביא עליה משהו לא טוב.

שרית פוקס

פעם קראו להם מסתננים

לפני שלושים ושתיים שנה, קטע צרור יריות את אווירת פורים הצוהלת ששררה באוטובוס של "אגד", שנסע לאיתו במעלה עקרבים. רק שלושה ניצלו מהטבח. אחת מהם – מירי זהר, שהתייתמה מהוריה בגיל חמש, עדיין זוכרת את הרגעים הנוראים. היא ניצלה רק מפני שהתחזתה למתה.

מאת יצחק בן־חורין

ביום ראשון בבוקר עשו ילדים עליזים בתחפושות של נינג'ה וספיידרמן, את דרכם לבתי־הספר וצהלו ברחובות תל־אביב. מירי זהר נסעה, כמו כל שנה בחג הפורים, לבית הקברות בנחלת־יצחק. עבורה נחתם סיפור המגילה בנצחון המן הרשע.

הרבה ישראלים טובים ככו בצהרי אותו יום מר ונמהר של י"ב באדר ב' תשי"ד, לפני שלושים ושתיים שנים, כאשר נודע שמסתננים תקפו באש תופת אוטובוס, אשר התנהל לאיטו במעלה עקרבים, בדרך מחגיגות באילת, והרגו אחד עשר נוסעים. ישראל הצעירה בכתה אז לא רק על המתים, אלא גם על אחת משלושה הנותרים בחיים – מירל'ה בת החמש, שזחלה מתחת לגופת חייל מת כדי להתרומם ולגלות שגם אמה חנה, בת 31, ואביה, נהג האוטובוס, אפרים פירסטנברג, בן 35, שוכבים ללא רוח־חיים, גופותיהם נקובות כדורים.

אחיה, חיימק'ה בן שבע, נורה בראשו והוא מאושפז עד היום במחלקה הגריאטרית של בית־החולים שמואל הרופא. סובל מאובדן זכרון. הבזקי הזכרון שלו נקטעים בהתקפה הרצחנית.

זו היתה פעולת הטרור הגדולה הראשונה נגד אורחים ישראלים. המושגים נשתנו מאז: במקום מסתננים – מחבלים. במקום התלבטות הססנית אם להגיש תלונה לאו"ם – נוקטים פעולות תגמול כשצריך או לא צריך. מעלה עקרבים היה ציון דרך שכמעט נשכח מהתודעה, בגלל הפיגועים הרבים שבאו בעקבותיו.

מירי זהר: עשיתי את עצמי מתה. מימין: האוטובוס של אגד לפני צאתו לאילת.

לפני כמה ימים, במלאת שמונה שנים לתקרית אוטובוס הדמים בכביש החוף, נאספו כמה מאות איש ובהם שר הבטחון יצחק רבין, לאזכרה ליד האנדרטה המטופחת שבצומת הקאונטרי־קלאב. גם מירי היתה שם, חשה שותפות גורל.

ביום ראשון בבוקר בנחלת יצחק, היו אולי עשרים איש באזכרה להורים של מירי ולשני נוסעים נוספים ממשפחת אגר, הנהג המחליף, קלמן עשרוני ואשת החבר, חנה קירשנברים, שניספו במעלה עקרבים. אף לא אישיות ממלכתית אחת, לא שר, לא ח"כ.

מירי זהר, בת 37, לבבית וחייכנית, אומרת ללא שמץ מרירות: "מאז שאני זוכרת את עצמי, אף פעם לא באה לכאן אישיות ממלכתית. אבי היה בלח"י, איש סוד של יצחק שמיר. בהתחלה צפיתי שיבוא. זה עכר לי מהר מאד. הבנתי שאנשים עסוקים בצרות החדשות שרוחקות את הישנות. עצוב לי עם זה, ובגלל זה הוצאתי חוברת למזכרת. אני מבינה ואינני נוטרת. תראה את בית־הקברות הזה – מלא חללים. זה עוד כלום לעומת קרית־שאול והר הרצל. אני בהחלט מבינה, גם אם זה לא עושה לי יותר קל מבחינה רגשית".

עומדים דוממים ליד המצבות. פרק תהלים. אל מלא רחמים. לחיצות ידיים וחילופי־מילים בלתי מחייבות. עשר דקות עוברות ומירי נותרת עם עצמה. הדמעות מתחילות לזלוג מתחת למשקפי־השמש המסוגננים. מראות הזוועה חוזרים ותוקפים אותה.

היא היתה רק בת חמש, אבל זוכרת הכל. רחוב יהודה המכבי 3 בתל־אביב. בני משפחת פירסטנברג קמים לבוקר של התרגשות. נוסעים לחגיגות חמש שנים לעיר אילת. את ציפי, תינוקת בת חמישה חודשים, משאירים אצל סבא וסבתא. אבא מתניע את האוטובוס ונוסעים לתרלק בפינת רחוב המסגר. אבא [מנו]לה בתוית הג'י.אמ.סי. כרוזה: "ליום אילת ברכת אגד [...]לותי והנגב" ומניף את דגל המדינה. נכנסים לתחנת [...] לאסוף נוסעים ויוצאים לדרך. בתחנת רחובות [...] הדגל. אמא אומרת שזה מזל רע. אבא פוטר [...] באמונות הטפלות שלך". תווי הפנים של [...] לא נטשטשו בזכרונה מאז. מירי דומה [...] לאמה חנה. היא נוצרת בלבה את דמותו [ש]ל אביה אפרים הנערץ עליה: הבלורית, הפנים [...], מקטרת תקועה בזווית הפה.

מגיעים לאילת עם חוגגים ולמחרת בבוקר [...] האוטובוס עם שלושה עשר מבוגרים ושני ילדים, חיימק'ה ומירל'ה, את דרכו צפונה. "הייתי המאושרת באדם. ילדת השעשועים של הנוסעים. הסתובבתי באוטובוס מספסל לספסל, כולם שיחקו [א]תי. אבא אירגן שירה בציבור ועצר את האוטובוס [...] נוף".

האוטובוס קירטע והתנשף באחד מעיקולי הדרך [במע]לה עקרבים, כאשר מטח יריות קטע באחת את [האו]וירה הפורימית העליזה. "ישבתי ליד חייל מול [...] האמצעית", משחזרת בדייקנות מי שהיתה אז [...] "שמעתי יריות והוצאתי את הראש החוצה [לראו]ת מה קורה. החייל משך אותי פנימה לרצפה [...] ושכב עלי. לא ראיתי כלום. שמעתי הרבה [...], צעקות וצווחות ואחר כך השתרר שקט. ניסיתי [להרי]ם את הראש וראיתי אותם בועטים ברגלים ויורים [...] כאנשים לוודא שהם מתים. שכבתי מתחת [לחיי]ל, שהיה כבר מת, ולא זזתי עד שהם עזבו. היה [...] להתרומם ולצאת מתחת לגופות. הטריד אותי אז [...] שאבא קנה לי לחג היו מכותמים בדם.

[מ]צאתי את אבא יושב על ספסל עם אקדח ביד. [...] לו דם מכל הכיוונים. התיישבתי לידו ובכיתי. [...] לדבר אתו ולנגב לו את הדם, אבל ידעתי [...] שלי מת. הלכתי לחפש את אמא. ראיתי אותה [...] ורוקה בכביש ופחדתי לצאת מהאוטובוס. [...] חזרתי ליד כל הגופות המרוטשות, את מוחי [...] המון שאלות ואף אחד לא היה מסוגל [לענו]ת לי".

[כעבו]ר שעה גילה אותם סיור של חיילים. [...] הועבר לבית החולים "הדסה" ירושלים [...] במוח שנפגע. מירל'ה ניצלה ויחד אתה עוד [...], שהתחזו למתים. העתונות של אותם ימים [...] את הטרגדיה בבית משפחת פירסטנברג. את [...] הגבורה, שסיפרה: "ראיתי איך אבא ואמא [...] וגם אני עשיתי את עצמי מתה". את הדרך [...] היא עשתה בזרועותיו של חייל ואת הלילה [...] של מנהל סניף אגד.

[...] כיום ראשון בבוקר בנחלת יצחק, שבו [...] לרצד לנגד עיניה. "משנה לשנה יותר [...] לי. בגיל צעיר אתה מרחף, אופטימי, חושב שהכל [...]. עם השנים אתה נשחק, מתעייף מההתמודדות [...] הבעיות. כנערה היו לי שעות קשות, אבל לא היה [...] לי בדיוק מה חסר לי. הבנתי את זה רק אחרי [...] לאמא. בילדות שבו אלי המראות ההם [...] הלילה. החלום הקבוע היה שמנסים לרצוח [...]. היום אני לא חולמת על זה, אבל התמונה [...] מעלה עקרבים רודפת אותי בשעות הקשות. הכל [...] אלי, כל העקרבים למיניהם".

[מ]ירי לא חזרה מעולם לדירה ברחוב יהודה המכבי [...] בתל־אביב. "רק לפני שנה הגעתי לבית, עליתי [...] ועמדתי בכניסה לדירה שלנו, שנמכרה מאז. [...] לי אומץ לדפוק בדלת. אני חושבת שאני [...] את הדירה בפירוט, יכולה לצייר כל חדר. [...] אפילו לשלוח מישהו לדירה באמתלה של [...], לברר אם אני זוכרת את הדירה. אני אכולת [...] להכנס לשם ולא מעיזה".

שיר שכתבה לאבא. "מירקותה של מצבת אבן שואבת אני את כוחי, הוי אבי, את כל החום אותו דימיתי יש בך לקחו ממני אל מאחורי האבן". מירי תוחבת ממחטה מתחת למשקפי השמש, מנסה לעצור את הדמעות.

"32 שנה זה יותר מדור", היא מציינת כאילו בתמיהה על כך שהפצעים הישנים אינם מגלידים והדמעות ממשיכות לנבוע.

"אם אבא היה חי, כל גלגל החיים שלי היה שונה. אני חושבת על זה הרבה מאד. יש לי תחושה חזקה של פספוס. הייתי מאד קרובה לאבא והזכרון האחרון הוא מגיל חמש. הזכרונות נפלאים ופיתחתי כל מיני דימיונות. נכון ש'אם' זה טוב לפלאקט, לא לחיים, אבל אני עוסקת הרבה ב'אם' וב'אילו'. הלבד הזה לא נגמר אף פעם. אולי זה מוזר שאשה בגילי עם ילדה, אילת, בת 17 וחצי וילד, גיא, בן 15 וחצי, מרגישה ככה. הלבד הזה הופך משנה לשנה יותר קשה. הורי נהרגו בגיל 31 ו־32 ואני הרי כבר בת 37. אבל בהקשר ההוא אני לא חושבת את עצמי לבת 37.

"אחי, חיימק'ה, מחזיר אותי לגיל חמש. שוכב במחלקה גריאטרית 32 שנה. כל הניתוחים במוחו נכשלו. לפעמים שוכב כצמח, רדום אין עם מי לדבר. לפעמים אפשר לשחזר אתו את הנסיעה ההיא. כשאני מגיעה לבקר הוא שואל אותי מי אני. כשאני עונה, הוא אומר 'לא נכון, מירל'ה ילדה קטנה ושובבה'. כשהוא מתעורר אני מסוגלת להביא אותו לשיחה על הנסיעה ההיא. הוא זוכר שנסענו בג'י.אמ.סי. ועוד כמה פרטים. במשך 15 דקות הוא יכול לשאול אותי שבע פעמים מי אני. כל ביקור אצלו מחזיר אותי לגיל חמש".

לעיתים מרווחים על אסון כבד, על משפחה שניספתה ועל פעוט שנותר בגפו. אנחנו הרי מורגלים בכך. הבן־אדם חורק שיניים, מסנן קללה ופונה לענייניו. היתום צריך לקום ולהתחיל ללכת. "מעלה עקרבים זה לא רק המקום בו נרצחו הורי ונפצע קשות אחי, מעלה עקרבים הוא נתיב חיי בצילו של אותו אירוע. כשקרו דברים, חשבתי שכך זה צריך להיות. היום אני יודעת שדברים קרו בהשפעת הטראומה וגם בגלל שלא היו לי הורים להוועץ בהם". אבל היא מתחמקת מכניסה לסיפור חייה, לכשלונות בחיי הנשואין, ברכישת דירה, במציאת עבודה קבועה ומקור פרנסה יציב.

שנה ראשונה בלי אבא ואמא – אצל סבא וסבתא בתל־אביב. "חייתי בביתם של אנשים בני 60, הורים שכולים והייתי צריכה ללכת לכתה אלף. זה היה סיוט אחר גדול, שנה קשה להם וגם לי. החליטו לשלוח

(המשך בעמוד 42)

ההורים, חנה ואפרים פירסטנברג ז"ל וכותרת "מעריב" לאחר ההתקפה הרצחנית.

מעריב

"הרצח נרם זעזוע בלונדון"

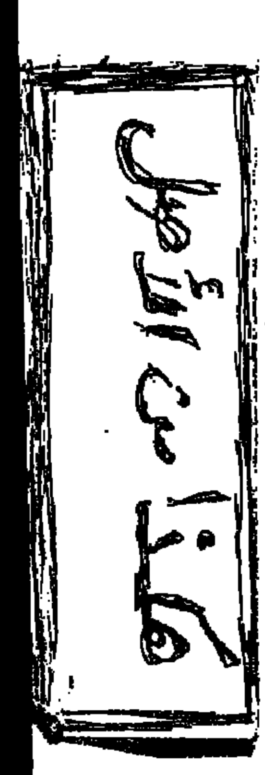
עקבות הרוצחים מובילים לירדן

זוהו 10 מבין 11 חללי ההתנקשות בנגב

ראש הממשלה, שר הבטחון ושר המשטרה נועדו בבאר־שבע

שמות הנרצחים

עקרבים לאורך כל הדרך

(המשך מעמוד 8)
הישראלית. בעבר היתה חברה במחתרת טרוצקיסטית. „השליח היה מאוד מרוגז. הוא אמר לי, אם המחתרת היתה שולחת אותך להתנדב בקובה, בטח היית רצה לשם, אבל על ישראל לא חשבת אף פעם. הוא לא הפסיק לומר לי שאהיה חייבת לשרת בצה"ל, ושאל אותי כל הזמן מאיפה יהיה לי כסף לכרטיס הטיסה. אני ידעתי שהוא משקר. חברים שלי כבר הזהירו אותי, שבשגרירות לא אומרים את האמת." למרות המיקלחת הצוננת הזו, עברה אליסיה את הגבול לברזיל ובשגרירות ישראל בריו קיבלה כרטיס טיסה חינם. להפתעתה הגיע לשדה התעופה שגריר ישראל בריו, כדי לוודא שהכל מתנהל כשורה.

גם אם חלק מהשליחים נהגו בקשיחות, ועדויות לכך יש בשפע, הרי בסופו של דבר הוגשה העזרה לכולם. באחת מפעולות ההצלה הללו, היתה מעורבת צעירה יהודיה שרצתה לעזוב את המדינה עם ילדתה הקטנה. אולם הדבר לא אושר בגלל שהיה צורך בהסכמת האב, אלא שהאב היה בין הנעלמים. אחד משליחי הסוכנות התחזה לאב, תוך סיכון אישי, השיג את התעודות המתאימות, וכך הצליחו להוציא את האשה ובתה לישראל.

השגרירות עמדה לא פעם בפני מצבים מביכים מאוד. היו צעירים יהודים שסרבו לקבל לסה־פסה ישראלי, כדי לא להתגייס לצבא בישראל והתעקשו לקבל אך ורק דרכון ארגנטינאי. למרות הכעס והכאב עזרה גם להם השגרירות. היו גם כאלה שנעזרו בשגרירות אך ירדו מהמטוס בתחנת הביניים באירופה ולא הגיעו לארץ. באחד המקרים הוזהר צעיר יהודי שאם ישאר בתחנת הביניים בפריז, יחטפו את אשתו. הצעיר בכל זאת נשאר בפריז, כינס מסיבת עיתונאים ובה תקף את שלטון הגנרלים. אשתו נחטפה.

הברחת הצעירים מארגנטינה היתה הפעילות האינטנסיבית והיעילה ביותר. דרך אחרת של הגשת עזרה היתה נסיון לשחרר עצורים בבתי כלא על־ידי שתדלנות, שוחד וקשרים. גם עיסקאות הנשק, והקשרים שנוצרו בעקבותיהן, שימשו. רודולפו פרננדז, מראשי המשטרה ואחד מעוזריו של שר הפנים ארגינדגי, העיד: „בין האנשים שהסתובבו בתוספיות במשרד הפנים היה היועץ הדיפלומטי אימברט מהשגרירות הישראלית. הוא יצר קשר בין משרד הפנים ואנשי הבטחון הישראלים שהיו אחראים גם לשמירת השגרירות שלהם. משרד הפנים נתן להם אפשרות להתאמן בירי במוסדות משטרתיים, והשגרירות הישראלית נתנה נשק ואלמנטים צבאיים לשירותים של המשטרה." השגרירות, כמובן, מיד

גנרל אלפונסין: לא מזדרזים לתת תשובות.

הכחישה זאת, בטענה שאין בשגרירות אדם בשם אימברט. בעיתון בו התפרסמה העדות נוסף שאימברט הוא שיבוש השם עינבר. הרצל עינבר היה באותה תקופה עוזרו של השגריר, רם ניר־גד ז"ל.

מספר היהודים ששוחררו ממעצר בעקבות מאמציה של השגרירות, היה זעום למדי. שיחרורו של העתונאי יעקב טימרמן, ושני מדריכים בתנועת השומר הצעיר, זכו לפירסום רב. „הבעיה הגדולה ביותר היתה לזהות מי בכלל עצר את האנשים. זה היה משטר שהיה מורכב מכנופיות ללא פיקוד מרכזי. הכל נעשה על סמך קשרים אישיים, מתווכים ושוחד. הרי לא היתה לנו מערכת מודיעין מסודרת. רבים טענו שאנחנו לא עושים דבר. אבל הברירה היחידה היתה לשתוק. כיצד יכולנו לפרסם את שם הגנרל ששיחדנו?" – נזכר איש שעבד באותה תקופה במשרד החוץ.

הישג חשוב נוסף השיגה ישראל, כאשר אושר רק לנציגיה לבקר עצירים בבתי הכלא. היה זה הישג כי ברגע שעצירים נחשפו לעיניים זרות, הם קנו בכך את חייהם.

אבל לסקטור שלם לא יכולה היתה השגרירות לעזור – לנעלמים. ההסבר של משרד החוץ פשוט: הנעלמים נעלמו. דב שמורק, מי שהיה שגריר ישראל בארגנטינה משנת 1980, העלה פעמים רבות בפני השלטונות את בעיית הנעדרים. הוא זכה לתשובות הבאות: הם בוודאי בספרד או בשוודיה, החליפו את זהותם על מנת להכתים את שמה הטוב של ארגנטינה. וכששמורק היה טוען שנערה בת 16 לא תעולל זאת להוריה, ענו לו, שהוא נאיבי. גם האמהות מעמידות פנים.

באוגוסט 1978 פנתה גולדה מאיר ז"ל לד"ר הנרי קיסינג'ר וביקשה ממנו להשתדל אצל הגנרל וידלה, נשיא ארגנטינה, בעניין הנעדרים. גם צעד זה לא נשא פרי.

ככך, למעשה, הסתכם הטיפול בנעדרים באותה תקופה.

בשנת 1980 יצא יצחק רבין להרצות בפני דרגים צבאיים בארגנטינה. כך לפחות פורסם ברבים. רבין אמנם נתן הרצאה אחת לדרג צבאי, אולם היה בכך יצירת כיסוי למטרת בואו האמיתית, שעד היום אינה יכולה להיחשף. מטרה סמויה זו, אגב, אינה קשורה כלל בגורל הנעלמים.

השערות, שהועלו ומועלות עד היום, כדי לשמש ככיסוי מוסרי לאי העשייה, שהנעלמים נרצחו מיד לאחר חטיפתם אינן מרוייקות. „חלקם של הנעלמים", אומר אדי קאופמן, מרצה באוניברסיטה העברית, פעיל התנועה לזכויות האזרח, „עונו ונרצחו כעבור 48 שעות. אבל קבוצה שניה של נעלמים הועברה למחנות צבא. מבין אלה, היו שחיו עד 1980."

משה סעיד והורים רבים אחרים, הסתובבו במשך כל הזמן הזה בחדרי מתים, בנסיון לדעת מה עלה בגורל בניהם. כשהיו מבקשים ממשה פרטים מזהים, היה אומר שבניו גימולים. הפרט הזה לא עזר בזיהוי. הרוב שם היו נימולים.

רק בדצמבר 1982, שש שנים לאחר ההפיכה הצבאית, יצאה אישיות ישראלית בכירה לארגנטינה – שר החוץ יצחק שמיר. גם מהלך זה נעשה לאחר שהסתמן בבירור סופו של שלטון הגנרלים. שמיר הביא עמו רשימה של נעדרים ועצורים. כעשרים עצורים יהודים, שמקום הימצאם צויין ברשימתו של שמיר, שוחררו במהלך החודשים הבאים לאחר הביקור. מספר חודשים לאחר ביקור שמיר, הגיעו ממשלת ארגנטינה שתי רשימות נעדרים. שתיהן היו רשימות כזב, והופיעו בהן נתונים סותרים.

על גורל הנעדרים עדיין לא נודע דבר.

באפריל 1983, כאשר פורסמה הודעה רשמית שכל הנעלמים הם בחזקת מתים, פנה שמיר לשגריר ארגנטינה בישראל, והודיע שישראל מסרבת לקבל את הטענה, ותובעת מממשלת ארגנטינה לחקור מה עלה בגודל הנעלמים. אל הדרישה הזו לא נלוו כל אמצעי לחץ, והיא התפוגגה לה באוויר.

במרץ 1984, כמעט שנה לאחר כינון הממשלה החדשה בארגנטינה, יצאה לשם ועדת העלייה והקליטה. „זו היתה נסיעה עם משמעות סמלית", אומר איש משרד החוץ, „הם נסעו פוסט־פקטום, רק לשם סיפוק הורי הנעדרים." על טענתו של עוזי ברעם, ששגרירות ישראל בארגנטינה ניטרלה בשנת 1982 את בקשתה של הוועדה לבקר בארגנטינה, אומר איש משרד החוץ: „הסברנו להם אז, שאין בכך תועלת רבה. אבל הבעייה היתה לפני כן, ואז בכלל לא הועלתה הצעה כזו. השגרירות שלנו פעלה כל אותן שנים. יכול להיות שאם הכנסת היתה מעוניינת היא היתה יכולה לפעול כבר ב־1976."

לינדה ומשה סעיד, הורים שבורים, הגיעו לרמת אביב בשנת 1980. „לא יכולתי עוד לחיות בארגנטינה", הוא אומר, „זה היה כמו לחיות עם חיות. כל אדם סביבי יכול היה להיות המענה והרוצח של בני." הבעיה הזו לא נראה שהטרידה את מאות אלפי היהודים שהמשיכו לחיות בארגנטינה, ולגלות פטריוטיות קיצונית, ביחוד במלחמת פוקלנד, בזעקה הפומבית שהדימו לממשלת ישראל וכה קראו להמשיך למכור נשק לארגנטינה.

בסוף שנת 1983 עתרו משה סעיד וארבע משפחות נוספות לבג"צ. בעתירתם נגד ממשלת ישראל דרשו שהממשלה תפנה לשלטונות ארגנטינה כדי שאלה יתנו הבהרה לגורל בני משפחותיהם שנעלמו, וזאת על סמך הקשר המובהק בין העם היהודי ומדינת ישראל. עו"ד אבי אורליך, שייצג את העותרים, מספר שהם הישעו את הבג"צ בשל ההבטחה שוועדת העלייה והקליטה עומדת לנסוע לארגנטינה, ולטפל בנושא. כאמור, דבר לא יצא מאותה נסיעה של הח"כים.

עשר שנים עברו. ממשלת ארגנטינה לא מזדרזת לתת תשובות. יש הטוענים היום כי אין טעם לשבש יחסים דיפלומטיים תקינים, כאשר ברור לכולם שהנעלמים כבר מתים. אבל נקודה אחת נשארת פתוחה. ההסטוריה הרי חוזרת. אין זו רק יד הדימיון שעלולה לצייר תסריט דומה ביבשת אחרת. חשוב ללמוד את לקחי ארגנטינה. מישהו לומד?

מיכל קפרא

הקולונל שהיה אצלנו

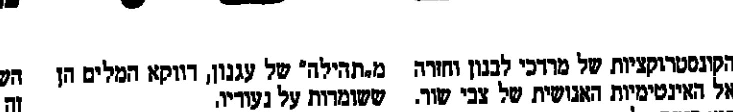
...ספח הצבאי, קולונל פורנרי, הגיע לשגרירות ארגנטינה בארץ, לאחר עלייתו של אלפונסין לשלטון. שמו של פורנרי הוזכר ברשימת אנשי הצבא שפשעו בזמן השלטון הצבאי, ועד משפחות הנעדרים בארץ, עלה ... לקבוע, ופנה מיד למשרד החוץ ולחברי הכנסת למחות. כאשר הוחלט לבדוק את ..., התברר שפורנרי כבר איננו. עוד באותו ..., כשהגיע לאוזניו שבודקים את עברו, הוא ... את המזוודות ועזב את הארץ.

פורנרי הוא אחד מאותם הגיגים קטנים שמסתובבים בארגנטינה כשידיהם מגואלות ... משפט הראווה של חשבונות הגנרלים, לא טופל באלפים רבים של פושעים, שמסתובבים חופשי. במשטרים טוטליטריים מינוי של אנשים שסרחו בנספחים צבאיים בארצות רחוקות, נהוג כשיטה.

לדב שמורק, מי שהיה שגריר ישראל בארגנטינה, נודע שפורנרי חזר לארגנטינה ימים מספר לאחר שעזב את ישראל. הוא פנה לשגרירות ישראל וסיפר שהוא רוצה לייצג ... חברות בלכליות ישראליות בארגנטינה. עליה ... הצעה נדיבה זו, רצה כנראה לחונן את ... ומצפון ... השגרירות לא עזרה לקולונל פורנרי. אבל לא ידוע ואם הצליח במשימתו בכוחות עצמו.

לא מבקר אמנות, הוא גר שם

סבא שלי

מאת יאיר לפיד

דוד גלעדי: יראת כבוד לקו ולמלים

„מסילות באמנות – 82 ציירים ישראליים", סיפרו החדש של דוד גלעדי, מתעד בהרחבה את תולדות הציור העברי בארץ ישראל. על העיתונאי הוותיק, מבקר אמנות, ידידם האישי של אמנים גדולים – מזווית אישית.

אמא שלי מתעוררת בקלות. נעיצת מפתח ברלת, קומקום רותח, מכונית צופרת, שיחה, ברז באמבטיה, היא שולפת ראש פרוע מתחת לשמיכה ואינה חוזרת לישון אפילו אם השעה היא חמש בבוקר. חלק ניכר מהילדות שלי ביליתי על קצות האצבעות, מדבר בלחישה. יש רק רעש אחד שלא מפריע לה – תקתוק של מכונת כתיבה. גם כשהמכונה עובדת בחדר הסמוך היא ממשיכה לישון, שלווה. שלושה דורות תקתקו ליד הראש הזה: ה'הרמס' הקטנה, המטלטלת, של סבא שלי, ה'אוליבטי' של אבא, ה'בראדר' שלי.

56 שנה מסתובב סבא שלי, דוד גלעדי, בין המילים ועדיין הוא חש אליהן יראת כבוד והירה. יש ביחסו אל המילים את המיסטיות של תלמיד הישיבה, מעורבת בעומק של אינטלקטואל יהודי־אירופאי מן הדור הישן. לפעמים נמוגת לכתיבתו גם הצבעוניות המעופרת של הבנאי, הדייקנות של איש המודיעין, ריחוקו של הדיפלומט – תולדות חייו. את כל העושר הזה מיקד סבא, בשלושים השנה האחרונות, בנסיון אחד – להגדיר קו. ה'הרמס' הישנה טיילה במרחבי הצבע הענקיים, מלאי האור, של שאגאל, נאבקה בטמפרמנט הסוער בציוריו של שמשון הולצמן, עלתה לגבהי הקונסטרוקציות של מרדכי לבנון וחזרה אל האינטימיות האנושית של צבי שור. הוא כותב על ציור כפי שאדם אחר כותב את צוואתו: צולל למעמקים האפלים ביותר, אבל מתוך ריחוק מסויים.

שני ספרים הוציא סבא לאור בשנה האחרונה. לפני כשלושה חודשים את „שאגאל", עכשיו את „מסילות באמנות – 82 ציירים ישראליים". בחודשים שקרמו להוצאת הספר הוא הלך יום יום לדפוס, שם רכן באדיקות על עלי ההגהות הגדולים, מוחק נקודות מיותרות, מיישר קווים, בוחן גווני צבע. אין שום מקריות בעובדה שבכל החודשים האלה הוא התעורר באותן שעות שבהן הולך אדם דתי לתפילת שחרית.

סבא נולד ב־1908 בעיירה קטנה, סילאג'זה, אשר בטרנסילבניה. הוא בנו של רב ונכדו של רב. ב־1928 התחיל לכתוב בעיתון הונגרי. זה לא נמשך זמן רב, אבל הוא ידע, כבר אז, שיום יבוא והפלירט הזה יהפוך לרומן סוער. ב־1934 הוא נשא לאשה את הלן־לאה, סבתא. חודש אחרי הנישואין הם עלו לארץ ישראל. בצילום שלו מאותה תקופה הוא יושב על חמור, קסקט אפור מדגיש את רוחב הכתפיים. קאובוי ישראלי. בסתיו 1937 הוא התחיל לכתוב ב„הצופה". הוא כיסה את המשטרה, מועצת העירייה, בתי החולים ובתי המשפט. ידיעה פלילית שלו מאותה תקופה מתחילה בתיאור מחוגיו האיטיים של השעון העגול ביפו המבהיקים מול אודם תרבושו של הרוכל ושמחת החיים שבכתום־התפוזים. אותה ידיעה, היום, היתה מקבלת שלוש שורות בעמוד אחת־עשרה למטה.

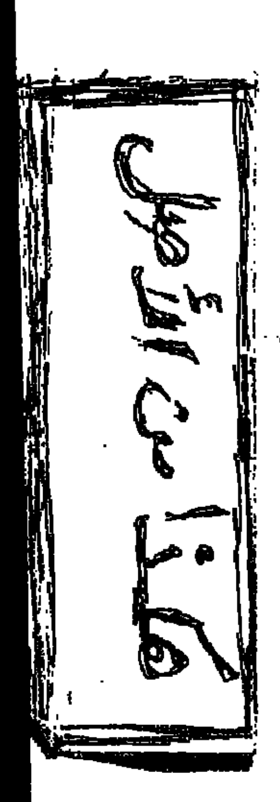
השנים החולפות השאירו לסבא רק את הקסקט האפור שמתעופף בכיכר המדינה, בקטע שבין ז'בוטינסקי לוויצמן. סבא רץ אחריו בצעדים גדולים, לפי החיוך שלו אני יודע שהוא מקווה בכל ליבו שהוא לא נראה מגוחך מרי. אחר־כך הוא עט על חלון ראווה של חנות־ספרים, מגלה את הספר שלו ומראה אותו בגאווה גדולה, כמעט ילדותית. מי שיעקוב אחרי הביוגרפיה שלו יגלה חלל גדול, כאוב, בין 1975 ל־1981. אלו השנים בהן הוא טיפל בסבתא. הם נלחמו בסרטן ביחד. סבא למד לתת זריקות, להלביש, להפשיט, להוביל. כשהיינו באים לבקר אותם סבתא היתה יושבת בסלון, לבושה בשמלה חגיגית, מקרבת ביד בטוחה קפה ועוגות. רק אחרי מותה גילינו באיזה מאמץ עלו הביקורים האלה לשניהם. עד יומה האחרון הם החזיקו ידיים בכל הזדמנות, ליטפו זה את זו. כשהיא נפטרה הוא סירב להרגיש הקלה, אבל הבדידות החזירה אותו אל מכונת הכתיבה. בשנים האחרונות הוא כותב בהתמרה קודחת, נלחם בזמן החסר. הוא חי אל מול שעון החול ולהבדיל מ„תהילה" של עגנון, דווקא המלים הן ששומרות על נעוריו.

חלק מספרו החדש כתוב בגוף ראשון יחיד. הוא איננו מבקר אמנות, הוא תושב של קבע בה. ההיכרות הזו החלה בפאריס, באמצע שנות החמישים, כשהיה סופר „מעריב" בצרפת. אז, אגב, הכיר את מארק שאגאל. הם היו ידידים במשך עשרים וחמש שנה. שאגאל צייר, על בדים ענקיים, את געגועיו של דור שלם אל העיירה היהודית, אל יהודים עצובי עיניים שהובילו כבשים שפעמון תלוי בצווארן. סבא, שיצא מסילאג'ז'ה בגיל שמונה־עשרה, אולם סילאג'ז'ה מעולם לא יצאה ממנו, הבין את הגעגוע הזה של אחרון ענקי הציור של המאה. כשהאמן נפטר סבא כתב, כמעט בנשימה אחת, את הספר „שאגאל", על הצד היהודי ביצירותיו של האמן.

מפאריס סבא חזר לרחוב מאפו בתל־אביב. לפנות ערב הוא היה הולך לקפה הרלינגר, לשתות אספרסו בחלב עם זריצקי ולבנון, אליהו סיגר וליאון פיין, חיה שוורץ, אביגדור סטימצקי ודוד הנדלר. לא רק ציירים היו באים אל הרלינגר, גם אלתרמן ולאה גולדברג, שלונסקי וחלפי, סמי גרונימן ומקס ברוד, כולם היו שם. סבא/היו נודד בין השולחנות, נע בין שני העולמות שלו – זה של הציור וזה של הכתיבה. לפעמים היתה גם סבתא, שנראתה כמו צועניה יפה, באה איתו ואז היו כולם מצטופפים ליד שולחנם ומבקשים לצייר את דיוקנה. בין פאריס למאפו סבא עוד חזר לאירופה, להיות קונסול ברומניה לענייני עלייה. מי שהחזיר אותו משם היתה אמא שלי, שנמאס לה לבלות את ילדותה במסע מתמשך בין תרבויות. סבא רצה להשאר, אבל כפי שכתב פעם: „כוחו של בן יחיד הוא תמיד גדול מכוחו של אב יחיד".

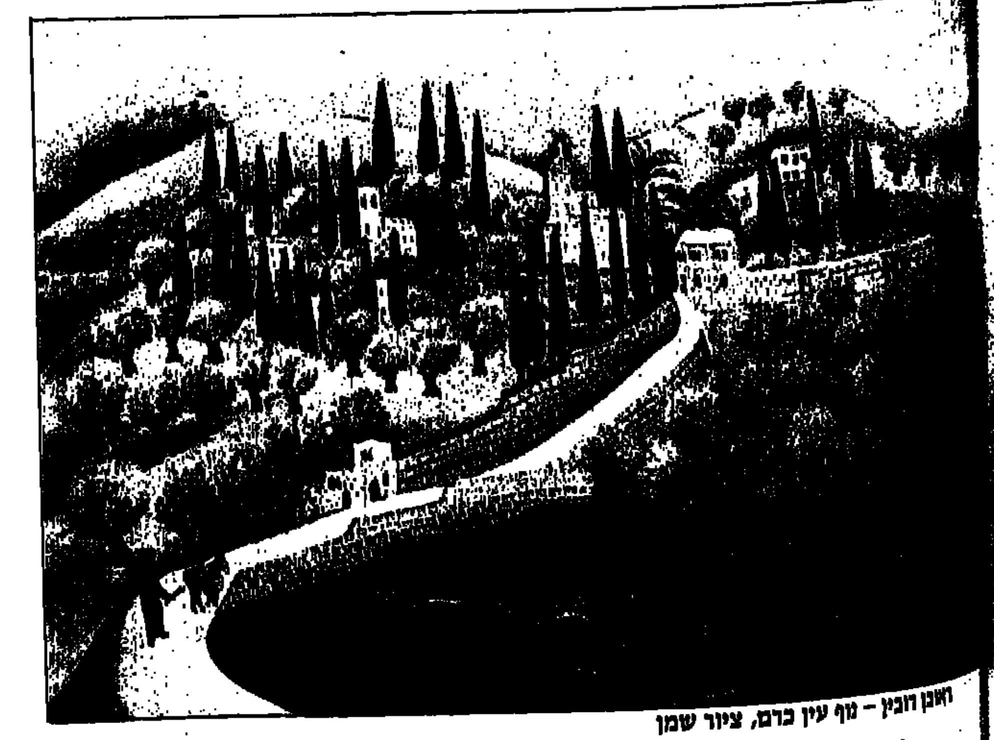
בשנות הששים חזר סבא לדיפלומטיה והתמנה להיות מיופה הכוח בהונגריה. במשך כל אותה תקופה סבא המשיך להיות קודם־כל עתונאי. למרות, או אולי דווקא בגלל קרבתו לאמנות, הוא לא ניסה מעולם להתייחס לעבודתו כאל מעשה אמנותי. הוא היה איש מקצוע, עתונאי בעל הכרה. אחרי „הצופה" הביא אותו עזריאל קרליבך לעבוד ב„ידיעות אחרונות", במשך תקופה ארוכה למדי הוא היה הכתב היחיד בעיתון שהביא חדשות וסיפורים מהשדה. מאוחר יותר, ערב הקמת המדינה, הלך עם קרליבך וקבוצת העיתונאים שיסדו את "מעריב". מכל משתתפי ה"פוטש" הוא היחיד שנשאר ביחסים טובים עם אנשי "ידיעות" ונוח מוזס ז"ל אף הזמין אותו להשתתף בכתיבת תולדות עיתונו.

משה גת – מגוחת עמלים, חיתוך עץ.

אורי ליפשיץ – מעבר חציה, ציור שמן

לאה ניקל – בין ירוק לאוכרה, ציור שמן

ראובן רובין – נוף עין כרם, ציור שמן

סבא המשיך לכתוב רשימות מהשדה גם ב"מעריב", מין כתב־נודד שכיסה את כל הארץ. בגיליון החגיגי שהוצא בחג העשור לייסוד העתון קראו לו "עט הזהב". הוא גם היה הכתב הראשון של "מעריב" באו"ם, ואחר־כך ערך, במשך למעלה מעשור, את המדור הספרותי של העיתון. הקשר בין סבא ל„מעריב" נחזק לילה אחד, ב־1959, כשנכנסה בתו, שולמית, לחדר השינה בחצות הלילה ואמרה לו ולסבתא שהיא מתחתנת. סבתא־הלן הרימה עין ושאלה אותה אם אכפת לה לחכות עד הבוקר. החתן, שחיכה בסלון עצבני במקצת, היה יוסף לפיד, אבא שלי, אז מצעירי העתונאים ב"מעריב".

הספר של סבא, „מסילות באמנות" (הוצאת יבנה), מבוסס ברובו על רשימות שפירסם במהלך השנים. זו לא ביקורת. זה תיעוד רחב היקף של תולדות הציור העברי בארץ ישראל. נסיעה פעורת חלונות בין המופשט־לירי לבין הנאיווי, בין הריאליזם לסוריאליזם, בין ה'דראז' לפיגורטיווי, בין עפרונות פחם על קרטון למכחולי שיער־דק על בד. העטיפה, אותה עיצבה הציירת הרי קון, בנויה ממריחות צבע עזות, כמעט־נוקשות. בתוך הספר אין זכר לנוקשות הזו. סבא כותב מתוך אהבה גדולה, ואין דבר סובלני יותר מאשר אהבה גדולה.

החלק המעניין ביותר בספר, מבחינתי, הוא הטיפול שנותן סבא לציירים הצעירים יותר, שאינם בני דורו. כדי להסביר את אורי ליפשיץ למשל הוא משתמש בשיר של בודלייר, המורבידי מכל הרומנטיקנים הצרפתיים: „מפלצות צורחות, נובחות, מחרחרות, זוחלות/ בגן החיות הפרוע של רישעותנו". השצף־קצף של ליפשיץ זר אולי לסבא, אבל הוא מוכן לקבל אותו. הסובלנות היא המוטו. זהו תלמיד הישיבה האירופאי שבו, המאמין שאין מסובב ללא סיבה, אין התחכמות ללא חוכמה, אין יצירה שאין לה חממת גידול. הבאתי אליו פעם חבר צעיר, ארוך שיער, שרצה להיות צייר. סבא עשה לנו קפה שחור ודיבר איתו ארוכות על מגמות, אפשרויות, דרכים. הוא הקשיב בהתעניינות לתיאוריות החדשניות־נלהבות של הצייר הצעיר, מטה את ראשו הצידה כריכוז. אחר כך ביקשתי ממנו שיראה לנו כמה מאלבומיו. לסבא יש בבית עשרות אלבומי ציור, גם המודרניים ביותר, מפיקאסו, בראק, מונדריאן והנרי מור ועד לליכטנשטיין, ג'אספר ג'ונס ואנדי וורהול. סבא הנהן, אבל אחרי שנעלם בחדר השני, הוא חזר עם אלבום תחריטי עץ של רפאל מהמאה השבע־עשרה.

את הבית ברחוב מאפו עזב סבא כבר לפני שנים הרבה. הוא גר היום ברחוב משה שרת, בקומה הראשונה. על הקיר שליד דלת הכניסה תלוי ציור גדול של הצייר ההונגרי קדר – אישה עם שפם. בקיץ, אם אני בא בלי הודעה מוקדמת הוא פותח לי במכנסי חאקי המגיעים עד לברכיים ובכותנת לבנה, במכונה, כמעט תמיד, תקוע דף, כתוב עד האמצע. ■

מגזין סופשבוע

אדר ב' תשמ"ו
מאת נילי פרידלנדר
צילומים: שי גינות
בשיתוף רשות
שמורות הטבע

קרב בין שני ראמים לבנים.

24. אל הנמרים בערבה

עד עכשיו יכלו רוב הישראלים רק להאמין לסיפורים של אלה שראו בלילות, בערבה ובמדבר יהודה, נמרים, זאבים, שועלים וצבועים. עכשיו כל אחד יכול לבוא ולראות אותם בטבע. מרכז הטורפים החדש בשמורת חי־בר יטבתה הוא מיבנה חדיש ביותר. האנשים הולכים בתעלות, בשבילים מוצלים ובגובה עיניהם, מבעד לזכוכיות עבות, ממשיכות חיות הבר את חייהן כמו בטבע.

זה לא גן־חיות. להיפך, כאן האנשים סגורים והחיות חופשיות. טיול כזה בשעות הבוקר המוקדמות, יחד עם סיור בין עדרי הפראים, הערודים, הצבאים, היענים והראמים בערבה הוא חוויה בלתי נשכחת. קצת צפונה מאילת: נסיעות, הליכות נינוחות ופיקניק בפארק תמנע על שפת האגם החדש, כמו פאטה מורגנה בערבה.

המסלול המומלץ: אם באים מאילת, עולים צפונה לפארק תמנע מוקדם בבוקר, השער פתוח ומשלמים ביציאה. לעלות ליטבתה ולסייר בחי־בר בין השעות 8־10 בבוקר, שעות האכלת החיות. צהרים במזנון של יטבתה, כניסה למרכז מבקרים של רשות שמורות הטבע ובו תצוגה יפהפיה של נפלאות האיזור. ואחרי הצהרים – נסיעה דרומה לעמודי עמרם, עמודים מרשימים מאבן חול צבעונית, ולדקלי הדום עם שקיעה אדומה בהרי אדום. זאת, שבעה קילומטר צפונה לאילת.

לאוהבי טיולים רגועים: לרדת מהצפון דרך מצפה רמון, להתעכב במרכז המבקרים על שפת המכתש.

מרכז הטורפים

רוב בעלי החיים פה פעילים בלילה. למטייל בנגב ובערבה סיכוי קלוש לצפות בהם ולהכירם. כאן יש תצפית נוחת ללא הפרעה לבעלי החיים והיכרות עם אותם מרכיבים של המערכת הפגיעה, עליה מנסים להגן שומרי הטבע. המיכלאות הנרחבות באתר מאפשרות לטורפים חיים נוחים ותנאי רביה נאותים. כאן אפשר להעמיק את המחקר והלימוד על התנהגותם בתנאי צפיפות ומזון שונים, כדי לדאוג ביתר יעילות לעתידם. מצבן של חיות ממינים שונים הורע לאחרונה עקב דחיקתן מבתי גידולן הטבעי.

כאן אפשר לצפות בבני משפחת החתוליים, מנמרים ועד חתולי חולות קטנטנים, שכל אחד מהם שוקל שני קילוגרם. חתול חולות חי בשטחי מדבריות חוליים וצחיחים וניזון מחרקים ומכרסמים. חי בבדידות, פעיל לילה ומבלה את שעות היום בתוך מחילה. בעל כושר שמיעה מעולה והמידע על חייו מועט ביותר. יש כאן קאראקאל, שחור אוזניים וחתול בר, אביו הקדמון של חתול הבית, שבויית לפני 3500 באיזור הנילוס. לכל בני משפחת החתוליים ראיית לילה טובה, פי שש מאיתנו. אוייבם העיקרי הוא האדם. נמרי הארץ טורפים בעיקר יעלים ושפני סלע. הם אוכלים גם צמחים ולמטיילים אין מה לחשוש מהם. הנמר הוא צייד בודד הפועל בחשיכה. גורי נמרים נולדים ברוב חודשי השנה, לאחר הריון הנמשך כמאה ימים. הייחום נמשך ימים אחדים והזכר נודד בין טריטוריות של נקבות אחדות, שומע את קולותיהן ומזדווג איתן מאות פעמים. הגורים נולדים עוורים במערה נטושה או כוך ונחבאים שם 6־8 שבועות כשרק האם מטפלת בהם. הם נלווים אליה תקופה ארוכה, עד עונת ההזדווגות הבאה. לבגרות מינית מגיע הנמר בגיל שנתיים.

בני משפחת הצבועיים מרתקים לא פחות. הנה הצבוע המפוספס, לילי באורח חייו. אוכל פגרים. שרירי הלעיסה שבלסתותיו החזקות נתמכים ע"י רגליו הקידמיות המפותחות והארוכות יותר מרגליו האחוריות. צבועים בוגרים אינם מתנפלים יחד על הבשר. אחד אוכל, והשאר ממתינים לתורם. זהו טקס מיוחד שבו הם חולקים כבוד זה לזה כדי להפתית את מתח הציפיה לאוכל. והם נותנים לנקבות הרות זכות קדימה! הצבועים לא תוקפים בני אדם וגם לא צוחקים. הם פוחתים והולכים בצפון הארץ, במרכז במדבר יהודה, בבקעת הירדן ובנגב בגלל ההרעלות והדריסות בכבישים.

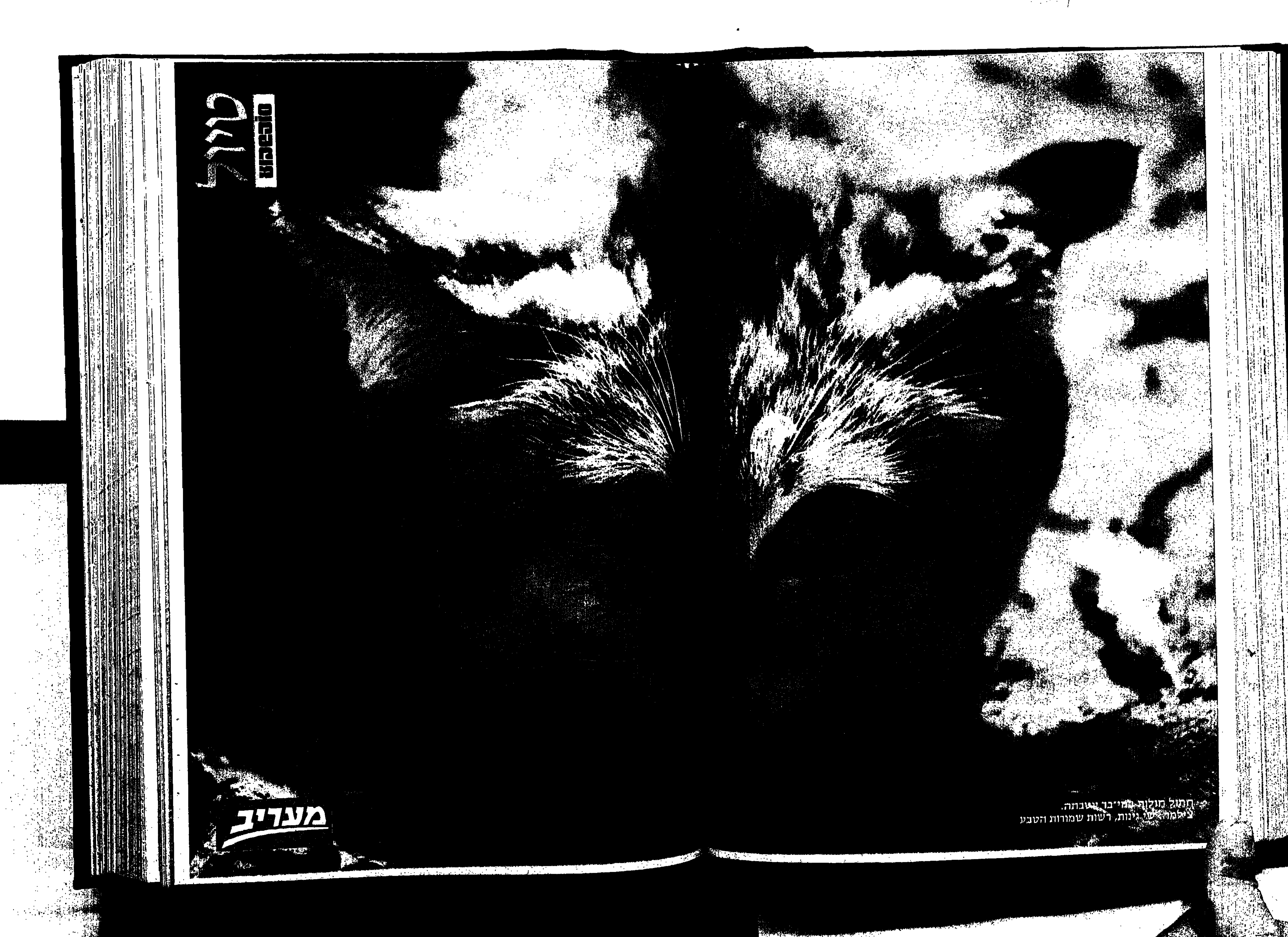
בני משפחת הכלביים מוצגים כאן בשלושה סוגים: זאב, תן, וארבעה מיני שועלים החיים בארץ.

הזאבים בדרום הארץ הם הקטנים בבני מינם ושוקלים כשליש ממשקל זאבי אלסקה. הם חיים בנופי המדבר, למעט מצוקים ושטחי חולות. אוכלים ארנבות והזגלות ולעיתים קיפודים וצבאים. לאחרונה התרגלו לאכול ממזבלות של מחנות צבא ולחטט בתרמילי מטיילים בהר הנגב. זאבים רבים נדרסו בכבישי הנגב. הזאב הוא חיה חברותית ורק זמן קצר ממשך חייו עובר עליו בשהוא חי לבדו. משפחת זאבים כוללת זוג הורים, בנים מתבגרים וגורים צעירים. הם אינם מסוכנים לאנשים ונשמרים רק כאן. בכל המזרח התיכון, מלבד בישראל, הם נרדפים ומושמדים.

כאן תיראו ארבעה מיני שועלים: שועל מצוי שהוא צייד בודד, עם אישוני עיניים אנכיים כמו לחתול ואוכל הכל, מחוגלות ועד פרחים ופירות. שועל חולות קטן ושועל צוקים שהתגלה לפני שנים אחדות באיזור עין גדי. הקטן מכולם הוא שועל פנק זעיר, השוקל 1.5 ק"ג שנמצא בסיני. אוזניו גדולות יחסית לגופו ולזנבו השעיר מאד אימרת שחורה.

קשתות טבעיות בפארק תמנע.

هذا من إسرائيل

מעריב
חתול חולות ממדבר ערבה.
צילום: שי גינות, רשות שמורות הטבע

טיול

סופשבוע

(המשך)

או מירושלים דרך ים המלח, נחל ערו־גות (טיול מספר 1), ולהגיע עם ערב ללינה בכפר הנופש יעלים, כארבעים ק"מ צפונית לאילת. למחרת, מומלץ המסלול הזה: חי־בר ומרכז הטורפים, אחרי ארוחת בוקר. מרכז המבקרים, קניית מצרכים במינמרקט יעלים ופיקניק ליד האגם בפארק תמנע, וטיול רגלי למיקדש המצרי בין עמו־די שלמה. בפארק תמנע כבישים פני־מיים ושלטי הכוונה ברורים למטיי־לים. כדאי לגשת גם לקשתות, לפטריה ולאגם. זהו מקום מעולה לטיול ולפיקניק לכל המשפחה ולזו־גות מתבודדים, שהוכשר ע"י קק"ל, משרד התיירות והמועצה האיזורית אילות, שהיא גם מחזיקה אותו. שי־לוב של טבע פראי עם גישה נוחה לב־ני אדם. משער הכניסה לבקעת תמנע יש כביש אספלט הפונה מערבה, למ־רגלותיו הצפוניים של הר תמנע. ממג־רש החניה למרגלות עמודי שלמה מאבן חול אדומה, עולים בשביל ויור־דים במדרגות שניבנו שם לאחרונה. בגובה 30 מטר מעל המקדש לאלה המצרית חתחור, מן המדרגות, רואים חקוק בסלע ציור המתאר את המלך רעמסס השלישי מגיש מינחה לאלה.

כדי ליהנות מיופיו הפראי של המקום, לבוא אליו מוקדם בבוקר או בשעות אחה"צ. גם את עמודי עמרם ודקל הדום הצפוני בעולם, שצמרתו כמו כפות ידיים פרושות לעבר הרי אדום, כדאי לראות בשעות השקיעה.

אל שמורת חי בר. מאז ימי התנ"ך ועד ימינו נעלמו מנוף הארץ כתריסר חיות בר. עם גבור ההכרה בחשיבותה של שמירת הטבע בעולם, החלו הגו־פים המופקדים על כך לעסוק בשית־זור אוכלוסיות של בעלי חיים שהול־כים ונעלמים מהעולם. עוד ב־1960 יזם אורי צאן הקמת אגודה ציבורית, שמטרתה להחזיר לארץ ישראל את חיות הבר שהיו בה בימי קדם. כך קמה בשנת 1961 אגודת חי־בר, שא־לוף אברהם יפה שימש כיו"ר שלה ותרם רבות לפיתוחה עד לפטירתו בשנת 1983. את השם "חי־בר" נתן לה העיתונאי המנוח אפרים תלמי. שמורת חי־בר בערבה מאז 1968 מוק־מה באיזור יוטבתה בגלל עצי השי־טים הרבים היוצרים נוף סוואנה וגם בשל השפע היחסי של מרעה טבעי במקום.

במבצעים מסובכים, שאחדים מהם עדיין חסויים, הובאו לשמורה ששטחה 32,000 דונם חיות ממידב־ריות מזרח אפריקה ומערב אסיה. עם השנים התרבו בשמורה כל בעלי החז־ים וכעת יש בתחומיה: יענים, פראים, ערודים, ראמי סהרה, דישונים וכן כמה עשרות צבאים ויעלים. בקיץ 1978 הגיעו לשמורה ארבעה זוגות של ראמים לבנים שנכחדו מהעולם, לבד מעדר אחד של ראמים לבנים במדבר הצחיח שבנסיכות עומאן. בשנת 1981 הותל בשיחרור מבוקר של החיות בחזרה לשטחים הפתו־חים. ראשוני בני החורין היו הפראים. עדרי פראים, חמורי הבר שלא תורב־תו מעולם, שועטים עכשיו במרחבי שמורת הרמון בהר הנגב. בשנה שעב־רה כבר נולדו בטבע ראשוני הפראים. עכשיו מתכננים לשחרר לטבע ראמים לבנים. שחרור היענים מתעכב מפני שזהו עוף סקרני וחוששים כי ימשכו לתנועת המכוניות בכבישי הנגב.

עכשיו נוספו לשמורה גם טורפים מדבריים האופייניים לאיזור, חלקם נדירים ביותר. כאן, נמצאים גרעיני הרבייה שלהם ובבוא הזמן הנכון, ישותררו גם הם לטבע. מרכז הטור־פים נקרא על שם אברהם יפה והוא הוקם ע"י אגודת חי־בר בתרומות הציבור בארץ ובחו"ל, בעיקר בזכות הקרן לשימור חיות ארץ הקודש שהוקמה למטרה זאת בארה"ב. כאן אפשר לצפות גם בזותלי ומכרסמי הנ־גב. השמורה מנוהלת כיום בשיתוף עם רשות שמורות הטבע.

זכות קדימה לחיות!

לא רק בערבה. גם בכרמל יש חי־בר ובו מינים ים־תיכוניים נדירים כמו היחמור הפרסי, כבש הבר הקפריסאי, עז הבר תכרתית ואיילי כרמל. מי שבא לשמורת חי־בר, לא מבטיחים לו פארק של סאפארי. מרבית בעלי החיים המצויים כאן הם אלה שהתקיימו פה בימי קדם. מיעוטם, כמו הדישון וראם הסהרה, מצויים בסכנת הכחדה מוחלטת בשטחי חיותם הטבעיים והובאו לכאן כתרומתה של מדינת ישראל למניעת הכחדתם המוחלטת.

בתוך שמורת חי־בר בערבה, נסללו כעשרה ק"מ דרכים למען המבקרים במכוניותיהם. המהירות המותרת בהן 20 קמ"ש. לא סוטים מהדרך וזכות קדימה לחיות! היציאה מהרכב מותרת רק באיזור מגדל התצפית ובאתר המרכז לטורפים מידבריים. לבעלי החיים שפע של מזון. אל תאכילו אותם. ונא לא להטריד או להפחיד את החיות. ניירות, קופסאות, שקיות ניילון ושאר אשפות סינטטיות מסכנות את חיי החיות. פקחי השמורה מקדישים הרבה שעות עבודה ללא חשבון, כדי שבעוד חמש עשרה שנה יהיו חיות בר בשמורות הטבע בערבה ובנגב. הם מאכילים את החיות, מרפאים אותן כשצריך ואינם מתערבים באורחות חייהן. בכוונה הם לא מתקשרים אליהן. את הפיצוי על כך מקבלים הפקחים בתצפיות המרתקות שהם עושים על החיות, ושדרושות לצורך החזרתן לחיים חופשיים בטבע.

מידע

• דמי כניסה לחי בר 3.3 שקל למבוגר וח־צי המחיר לילד. פתוח כל יום מ־7.30 עד 13.30, מרכז מבק־רים ביוטבתה פתוח כל יום 4־9, ששי 2־9, שבת 2־10, טל: 059־76018. כל המי־דע על הטיולים באי־זור.

• מרחקים מאילת: כפר הנופש יע־לים, מזון יוטבתה, כניסת לחי בר ... ק"מ. פארק תמנע – 30 ק"מ, עמודי עמרם ודקל דום – 7 ק"מ.

• קיבוץ יהל – ארוחות ... נופש, אירוח, סיורי מדב... שתיה. לקבוצות ... 059־74220, רנן.

• "רוכבי הערבה" של קיבו... רת, סיורים רכובים עד ... ימים, לא בשבתות ובחגים ... 059־73148, 059־75161 ...

• כפר נופש יעלים. 50 בתי... ל־2־6 נפשים, מיזוג אויר, ... ודקלים, בריכה ומגלשות ... שלווה מחוץ לעיר אילת ... ומזנון, ארוחות בוקר וערב ... וטיולי מדבר. לינה לזוג עם בוקר – 64 שקלים ...

("עם אחד, שיר אחד"), בן 40, נשוי, אב לשלושה, נולד וגדל בת"א, התחיל בלהקת הנח"ל, למד פסיכולוגיה באוניברסיטה העברית, התפרסם כבדרן וחקיין ב"ניקוי ראש". לאחרונה מופיע עם מני פאר בתכנית "שעשועי רוטציה", סיים צילומים בתפקיד ראשי בסרט "האינסטלטור". גר בבית בן 6 חדרים ברמת השרון.

כשמקבלים אותי "נטו", בחברה חדשה, מתאכזבים ממני. בסך הכל אני ההפך ממה שחושבים. איש מאד סגור. לא חברותי. אשתי פתוחה וחברותית. הקשר בינינו הוליד סינטזה שמשפיעה על שנינו. במשך השנים נהייתי קצת יותר פתוח. אולי אני קצת חריג בין האמנים: נשוי לאותה אשה עשרים שנה. יעל ואני מכירים מכתה ו' והתחלנו להיות חברים בסוף שביעית. מזל שפגשתי אותה. אנחנו משלימים אחד את השני. אשתי היא החברה הכי טובה שלי. מרבית חברי הקרובים הם מה"בראנג'ה" אבל יש גם חברים טובים מבחוץ, מה שנקרא אנשים מוחיים, כאלה שהכרתי לפני שהייתי מפורסם. היום קשה לי ליצור קשרים חדשים; בגלל החשיפה העצומה שלי קשה לדעת מי ידיד אמיתי ומי סתם רוצה להסתופף בחברתי. איבוד הפרטיות כתוצאה מהפירסום קצת מפריע לי. אנחנו נוסעים להינפש בחו"ל למרות שאני חושב שיש לנו את הארץ הכי יפה בעולם. כי בחו"ל אני מרגיש רואה ואינו נראה. לא מתייחסים אלי דרך הפילטרים של הפירסום. חשוב לי להתחכך עם אנשים בגלל מה שאני ולא בגלל מה שגרמה להם שאני.

הילדים לא מצפים ממני להיות מצחיק בבית. אני מאד ברור וגלוי להם. אין מסכות ואין קליפות. אבל אני חושש שהדימוי שלי כאמן יפריע להם. כשאני מסתכל על מקרים אחרים, למשל על יחסי צ'פלין עם ילדיו או דיין וילדיו, אני רואה שיש לילדים בעיה. מחסום די גבוה לדלג עליו ולמצוא את העצמאות. מקווה שהם ידלגו מעל למשוכה הזאת כמה שיותר מהר. לפעמים אולי צריך לחטוף מכה, אבל אני מאחל להם שהמכות לא יהיו קשות. הייתי רוצה שיהיה להם יותר קל בחיים ממה שהיה לי, שיגיעו למה שהם רוצים ביותר קלות ממני. הקן המשפחתי מאד חשוב לנו ואנחנו מגוננים עליו ככל יכולתנו. אבל לא תמיד קל להם איתי. אני איש עם דמיון פורה מאד והחלומות שלי נושאים אותי רחוק וכשזה קורה, קשה ליצור איתי קשר. ויש לפעמים התקפות של "ראון" מפני שאני לוקח ללב דברים הקורים סביבי, מגיב בצורה מאד אמוציונלית. יש לי עמדות חרות בכל תחומי החיים. באמנות שלי אני מבטא אותן, זו אחת הפריבילגיות שלי, שבמקום לזעוק את הדברים במכתב למערכת, אני מבטא אותם בטלוויזיה או בהופעה חיה. אני מאמין בטוב של אלוהים, בכוח של הטוב, מאמין שבהרבה טוב לב אפשר להשיג הרבה יותר מאשר ברוע לב. וכשהרע מנצח, בסביבה הקרובה או הרחוקה, זה מרכא. אבל אני מתעשת בעזרת יעל, שעוזרת לי לאגור כוח חדש ולהוציא אנרגיות טובות.

יואב הוא בן 17, שלומית בת 11 ויונתן בן עשרה חודשים. שגעון. זה מכריח אותי להיות צעיר, כאילו לחיות חיים חדשים. אחרי התפתחות הילדים הגדולים לא יכולתי לעקוב כל־כך מקרוב כי הייתי בשלבי ביסוס כלכלי ופיתוח הקריירה. היום, כשאנחנו אורנים לעצמנו ואשתי מנהלת את עסקי ויכולה לנווט את עבודתי כרצוני – זה נפלא. הלוקסוס של להגיד "לא" מתי שרוצים. הגענו לעצמאות. עכשיו מתחיל שלב חדש, של יוזמה, הפקה עצמית של תכניות, אולי השלב הבא יהיה בימוי, בו אני רואה את היצירה האמנותית האמיתית. אני לא מצטנע, אבל אני רואה עצמי ככלי, בעיני – ביצוע היא אמנות מדרגה שניה. לא עושה מלאכתי רמיה. חשוב לי למצוא את האמת בכל דבר, בנושא של כמה בידורית וחיקויים מצאתי את האמת שלי ולא אזוז ממנה. לבנות "גאג" טוב, להצחיק עד דמעות, זו עבודה רצינית ביותר. צריך לבנות את ה"גאג" בצורה הגיונית, נדבך על נדבך, לחשוף שנסיון שלך, לבדוק כל מילה, אם היא נכונה או לא. יש לי מודעות עצומה למחוייבות שלי כלפי הציבור שאוהד אותי. תחושת המחוייבות נותנת לי את האפשרות להיות סלקטיבי.

הקולנוע זו אהבת ילדות שלי, המסדרון שהוביל אותי למקצוע. תמיד זללתי סרטים. כנער ראיתי לפעמים ג'-3 סרטים ביום, לפעמים סרט אחד חמש פעמים. עד "האינסטלטור" רוב הסרטים שעשיתי היו "בורקאס". בקולנוע עדיין לא מצאתי את [illegible] שלי, זה נשאר בשבילי אתגר. נדמה לי שכחקיין הגעתי לאיזשהו שיא. "עם אחד שיר אחד", 10 חיקויים בשיר אחד, הישג שקשה יהיה להתמודד איתו. לכן שמחתי לעשות פסק זמן בעבודה על סרט, "האינסטלטור". נדמה לי שבסרט הזה עשיתי צעד אחד קדימה. הפעם פקחתי עיניים לא רק לתפקיד שלי אלא לכל מה שנעשה מסביב, ולמדתי המון. כל חיי למדתי מתוך עבודה, ספגתי המון מאנשים מוכשרים וטובים, יתרוני הוא כוח היישום שלי. אני לומד מטעויות ומהצלחות. עכשיו השאיפות שלי מתחילות להתרחב. כיום אני מרגיש איזשהו בטחון, אבל עדיין לא רואה עצמי כאמן שלם. בעבר דחיתי הצעות בימוי. היום, בגלל נסיון החיים שהתעשר, אני מרגיש בשל יותר ויש לי חשק ושאיפה לביים סרט. סרט הוא בראש וראשונה אמירה של במאי ונדמה לי שבתחום הזה הדמיון והנסיון כמבצע יכולה לתרום. מעניין אותי להתמודד עם זה, בידיעה שאני עלול גם לנחול כשלון צורב.

למעשה אני רואה עצמי כאיש רוחני ואני ידוע שאני יכול לחיות על הרבה פחות ממה שיש לי בלי להרגיש רע. יחד עם זה, אולי הדאגה לילדים מביאה אותי לפעילות חומרנית ולפעמים זה מתיש ומעצבן אותי. אני, למשל, עורך את כל הקניות. ממש אוהב לקנות. בסיטונות, בקמעונות, בארץ, בחו"ל. לחפש, לברור, לקנות מציאות, דברים טובים. לאבי היתה חנות מכולת 40 שנה. ובילדותי עזרתי לו הרבה. אחד המשחקים ששיחקתי הרבה עם הילדים שלי היה "המכולת של שמוליק". בונים מכולת מלגו, קוביות ובובות קטנות, מביאים סחורות, מפרקים, מאחסנים. עוד מעט הגדולים יתחילו לבנות את המכולת של שמוליק עם הקטנצ'יק. בכלל, אני אוהב לעבוד עם הידיים. לתפקיד האינסטלטור נכנסתי בכיף. אוהב לתקן דברים, לתכנן, לבנות. למשל, תיכננתי ובניתי את הארונות בבית. אגב, כשבנינו את הבית אנחנו היינו הקבלנים. שלב השלד היה בפיקוח שלי. הפרטים, הפיניש, אירגון בעלי המלאכה – זה יעל. התכנון והסידור הפנימי של הבית הוא שלי. האירגון הפנימי של הארונות – שלה. באופיי אני איש נורא מסודר. הבעיה היא שהסדר חייב להיות מושלם, או לחכות עד שיהיה פנאי. וכך מחכה חדר העבודה שלי כבר שבע שנים. אני סידרתי את הרהיטים ותליתי את התמונות. בעיני זה הסדר הנכון ולא איכפת לי איך זה נראה בעיני האורחים. אני אוהב ציור שמדבר אלי, מזיז לי, לא רוכש תמונות לפי ערכן האמנותי או המסחרי. חשוב לי שארגיש איתן בבית.

אומרים שכשרוני נובע משמיעה מוסיקלית בלתי רגילה. מוסיקה מאד חשובה לי. בשיר תמיד מדברת אלי המנגינה יותר מהמילים. מוסיקה יכולה להנות אותי, לעלות בי חיוך ושמחה, לרגש עד דמעות. החמישית של בטהובן, מחכים למשיח של שלום חנוך, הסווינגל סינגרס, וריחה־שקיעה של טוביה החולב, אוהב מוסיקה טובה, אם זה פופ או קלאסי או פזמונים. ג'אז, למשל, לא מדבר אלי, נסיתי, אבל השכלתנות לא פועלת עלי. אצלי כל דבר צריך לעבור דרך הקישקעס. נדמה לי שמהאש הזאת אני ניזון. זו הגחלת, המקור לכל הדברים. בילדותי קראה לי אמי "סנטמינטלי־טיפשיאלי" וזה נכון ללא תקנה. אני רגיש ורגשן, בקולנוע בוכה בקלות מסצנות מרגשות. אני מעדיף ללכת לסרט "טאבולה־ראסה", לא אוהב לקרוא ביקורת סרטים. זה רק עוד דעה אישית. ואם כי יש מבקרי אמנות שאני קורא ומאד מעריך, אני חושב שלכל יצירה אמנותית יש זכות קיום גם בלי מבקרים, שהם לפעמים כמו זבובונים הניזונים משאריות, מאבק כוכבים. "אני־אוהב־קולנוע" נקודה. כשיש לי שלוש שעות פנאי – הולך לקולנוע, איפה שמזדמן, מה שמזדמן. אוהב סלפסטיק וסאגות כמו חלף עם הרוח, אוהב פליני, אוהב כל מה שמדבר אלי. אם יש סדרה על תולדות הקולנוע לא תזיזו אותי מהכורסא. בטלוויזיה אני שונא סדרות אמריקניות כמו דאלאס. אוהב תכניות ספורט וסדרות אנגליות כמו "יס מיניסטר", אבל מכור רק לתכנית אחת – "מבט".

על מה היית יוצא להפגנה? למען שיוויון זכויות לנשים. סוף סוף אני רוצה זכויות כמו לאשתי.

את מי אתה רוצה לחקות? את אלה שלא הצלחתי. עזר וייצמן, מוטה גור. ישראל קיסר על הגוונת. אני חושב שבקרוב אוכל לפצח אותו.

מה נמאס לך? להשמין כל הזמן.

אתה אדם חזק? כן ולא. אני חושב שבספק יש המון כוח ואני איש ספקן, לא איש של שחור־לבן. תמיד שוקל את כל האפשרויות ומתלבט בהן.

את מי היית רוצה לפגוש? את צ'רלי צ'פלין.

יש לך שונאים? הייתי מאד רוצה שלא יהיו לי שונאים, שהכל יתנהל באהבה. יש לי הרבה אהבה לתת ואני רוצה להטיף לאהבה, אפילו אם זה נשמע קצת נוצרי.

את מי אתה שונא? לא יודע איך באמת לשנוא. אני ותרן, לא נוקם ונוטר. מאלה שפגעו בי אני מתרחק, לא מחפש אותם בפינה.

מה משעמם אותך? אנשים צפויים. אלה שקל מאד לחקות כי אתה יודע בפירוש מה יגידו בכל מצב.

על מה קשה לך לסלוח? על שנאת חינם, התאכזרות ורוע לב.

מה החולשות הבולטות שלך? זללנות, חוסר בטחון, חומרנות.

מה מפחיד אותך? קינאה. ושאם אפסיק לשנה ישכחו אותי ולא יאהבו אותי.

מה מרגיז אותך? עשן סיגריות, אוגוסט, כשחם ולח ואני מזיע, כשאני אוכל יותר מדי. והעובדה שהפכו אותי לפקיד מס הכנסה בשנים האחרונות.

מה אתה אוהב לאכול? הכל, בעיקר פירות.

אתה נפגע מביקורת? לא, גם כשהיא לא הוגנת.

מה מעליב אותך? כשמנצלים את טוב הלב שלי.

מה אתה שונא לעשות? דברים בעל כורחי. למלא דו"ח מע"מ.

מה עוזר לך להתרכז? "הביטלס", כשאני צריך להתרכז בעבודות בירוקרטיות כמו "תיק משרד חוץ", "יומן הופעות", "ספר הכנסות והוצאות". כשצריך להתרכז ביצירה – שקט.

מה מרגיע אותך? שינה. ליטוף של אשתי.

יש לך אמונות טפלות? הרבה. נכנס לכל מקום ברגל ימין, אם עובר חתול שחור אני לוקח חופש ונוסע בדרך אחרת, עד שקיעת השמש אני מרכיב משקפיים מסוג אחד ואח"כ חייב להחליף לסוג אחרת, אחרת, אני מאמין, יהיה רע.

איזו אישיות בת זמננו אתה מעריך במיוחד? פרופ' ישעיהו לייבוביץ', מוטי קירשנבוים.

מי האמן הנערץ עליך? צ'רלי צ'פלין.

מה רצית להיות בילדותך? מרלון ברנדו.

עם אלו דמויות ספרותיות הזדהית בנעורותך? עם רט באטלר מ"חלף עם הרוח".

מה היית עושה ב"בוחטה" של כסף? מפיק סרט כרצוני וכלבבי וגם מביים אותו.

מה עוד אתה רוצה ללמוד? ערבית, צרפתית, להשתלם יותר בפסיכולוגיה.

מה בעיניך אשה יפה? בגלל שאני שמן, קרח וקטן אני ממש מפחד מנשים יפות, חוץ מאשתי, כמובן. הטיפוס של דוגמנית מסלול למשל, אני מראש מתנתק, מתנכר. אפילו לא מתחיל לחשוב עליה כבעל אובייקט נשי.

מי שחקניות יפות בעיניך? בזמנו, קים נובק. היום, מריל סטריפ. אני נמשך לנשים רכות, שבירות ורגישות.

מה מרגש אותך? נופים מאד עירוניים כמו שכונת פלורנטין (נוף ילדותי), ים תל־אביבי בשקיעה.

מהו זכרון הילדות החזק שלך? קולו של הרב ידידיה פרנקל ביום כיפור, בית הכנסת השכונתי.

אילו יכולת, מה היית משנה בעצמך? רוצה להיות גבוה ב־5 ס"מ ורזה ב־5 ק"ג.

מה אתה רוצה להיות כשתגדל? סינטזה של מל ברוקס וצ'רלי צ'פלין.

ראיינה: נורית ברצקי
צילום: שמואל רחמני

שיפודים

משהו:

איש אחד ניסה להפסיק לעשן. ניסה וניסה, ובסוף התעצבן ואמר: אוף, די, אני לא מוכן להיות עבד של כוח הרצון שלי.

והעולם שותק

בעיתון היה כתוב במדור הפרפראות: הפיראטים בים תאילנד מחפשים נשים במקום זהב, הרי זה פרט פיקנטי ביותר. לפני כמה שנים היו שודדים את הפליטים הנמלטים מוייטנאם בים, וגם אונסים. היום אין כבר כמעט זהב לפליטים, אז בעיקר אונסים. ורוצחים. בינואר האחרון למשל, תשמעו כמה זה מעניין, נחטפו תשע נשים מתוך סירה שהסיעה פליטים. מבין כלן נותרה רק נערה אחת בת 14. אחותה, בת ה־16 מן הסתם, כבר היתה מספיק גדולה. לכן נאנסה והושלכה הימה, וכך האחרות.

ומכלל הסיפור הקליל הזה עולה עובדה נוראה שהיתה צריכה להיות בעמוד הראשון: עד היום, יותר מעשר שנים לתנועה התבוסנית הגדולה ביותר בעולם שקראה ליציאת ארה"ב מוייטנאם, בורחים פליטים בים.

חברי תנועת המחאה שהיו יפים ומוכשרים, לכן טעו לחשוב שהם גם צודקים, קראו לצאת מוייטנאם כדי לחסוך חיי אדם. תנו צ'אנס לשלום שרו פעם כולם. אנו נתגבר, שרו יד ביד מול מרשאות הבית הלבן. ובכן, נתנו צ'אנס. מי יתנגד על זה עכשיו?

במיאמי, לפני חודש, שוחחתי עם מישהו כלוס בחיל־הים האמריקני בוויטנאם. הוא היה מוצב בסירת קרב במקונג. „היה קשה?" שאלתי.

"אם היו מבקשים ממני, הייתי יוצא לשם שוב", הוא אמר.

„האם הייתם יכולים לנצח?" שאלתי.

„בוודאי," ענה לי. „היינו יכולים לנקות את כל המדינה ההיא תוך שישה חודשים."

„אולי לא הצלחתם בגלל תנועת המחאה בעורף?"

היה בוז חבוי בקולו כשאמר „אין לי שום הערכה לאלו שמחו נגד מלחמת וייטנאם".

מה קרה? היו חכמים שחשבו שנכון להתנגד למלחמה מטעמים הומניים. הפעולה שלהם הצליחה. האמריקנים חתמו על הסכמי שלום ויצאו. השלום זכה לניצחון מרשים ולפרס נובל. כלום לא עצר מעתה את הקומוניסטים הרוצחים להפר את השלום, לפלוש לדרום־וייטנאם ולנהל שם את הגהינום שכבר עשר שנים אנשים נאלצים לברוח ממנו לים השורץ מוות ואונס. אני רוצה לראות את ההומניים האלה מסיקים עכשיו משהו מתוצאות מעשיהם. אני רוצה לראות אותם מביטים בעיניים לכל אחד מן הפליטים הבורח בים.

לא. אלו שדרשו לצאת, להפקיר, לא מסיקים כלום מן התוצאות. בוויכוח שראיתי לאחרונה בטלוויזיה האמריקנית, הועמדו זה מול זה פעיל לשעבר בתנועת המחאה, ואחד מן הלוחמים לשעבר. המוחה, היום עם קרחת ושתי קווצות שיער שמתיימרות עדיין להיות מרדניות. הלוחם, גבר שנשאר בעל מראה צעיר. אבל לא מן הנקודה שבגללה נטיתי לצד האחד. המוחה לשעבר דיבר בטון ידעני. הוא עצמו לא לחם בוייטנאם, את פעולות המחאה הוא עשה, לטענתו, למען הבחורים שלחמו שם.

„אני לא מרגיש שעשית משהו בשמי או בשבילי", אמר החייל לשעבר, „אני חי עדיין יום יום את הטראגדיה שבתבוסת וייטנאם."

מומחי החקלאות פיתחו עץ שפוי

זה היה יום רגיל במכון וולקני. במשך הבוקר המשיכו החוקרים לעבוד על אבטיח ארום בחוץ וירוק בפנים, ועל אשכולית שגדלה על העץ חצאים חצאים. אז נכנס נרגש חוקר הנשירים ואמר: הוא הלך! הוא הלך!!

כולם עזבו את עבודתם ופרצו החוצה, ואכן שם פסע העץ היהודי הראשון, העץ המתון, העץ שאיננו מסכן את השלום. זהו עץ בעל שורשים לא קשי עורף. עץ אץ.

אם נראה סיכוי לשלום, נעקר לו העץ ממקומו, והולך למקום אחר. זהו עץ לא קיצוני ולא משיחי. הוא הוזמן אצל מדעני החקלאות הישראלית, הטובה בעולם, על ידי הפדראציה של המכונים לקידום השלום.

את העץ, שאני מתחיל להצטער שגיליתי לכם על קיומו, צייר ציצי גרא, ונתן לי. אני מפרסמו כאן לראשונה. נפתרה הבעייה. שורשים לא יסכנו עוד את השלום.

חשבון על החשבון

יש שאלה גדולה שמציקה לציבור החושב למחצה: איזה כספים במדינה הם ביזבוז משווע על חשבון שכונות המצוקה, ואיזה – מה פתאום על חשבון שכונות המצוקה? לאחר הרבה יגיעה הם הגיעו לתגלית: ההתנחלויות הן על חשבון המצוקה.

בדקתי. מחיר יישוב ביהודה שומרון והגדה הוא 1.5 מיליון דולאר. להצלת חברת העובדים צריך 400 מיליון דולאר. בחשבון פשוט: 100 ישובים בשבוע הבא. אופס, אני לא טוב בחשבון, נשאר לי המון עודף. אפשר להשתמש בו כדי לעזור לשכונות המצוקה, ולתת גם לגימלאים ולעיירות הפיתוח.

נורא לא נעים. מתברר, בכלל, שחברת העובדים היא על חשבון שכונות המצוקה.

פינת השלולית

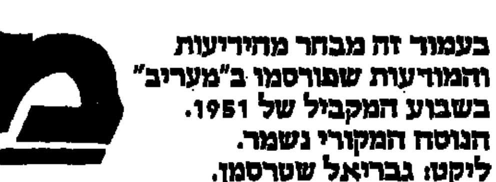
יעל שחר שריד, משוררת, יצרה קטע קטן לפינת שלוליתנו. וכך כתבה על גב גלויה מסיבהת פתחר, ששיר שלה מורפס בחזיתה:

היא כבר מצאה (שאבא לא ידע)
צפרדע שהיא חושבת שיתאים לה

והיא לא תנשק אותו למרות שכולם מחכים
מפני הפחד שיהפוך נסיך.
(והיא כל כך אוהבת לבלוע צפרדעים)

מאיר עוזיאל

בעמוד זה מבחר מהידיעות והמודעות שפורסמו ב"מעריב" בשבוע המקביל של 1951.
הנוסח המקורי נשמר.
ליקט: גבריאל שטרסמן.

השבוע לפני 35 שנה

לא הושג הסכם בפגישת מקלף שישאקלי

שום פגישה נוספת לא נקבעה בתום הפגישה של 6 שעות בין סגני הרמטכ"לים של ישראל וסוריה שנערכה אמש בגשר בנות יעקב. הפגישה נסתיימה ללא תוצאות.

אדיב שישאקלי, סגן הרמטכ"ל של הצבא הסורי, עמד על תביעתו לדון בהפסקת העבודה באיזור החולה, ואילו נציג ישראל, האלוף מ. מקלף, טען, שהעבודה באיזור משמר הירדן היא מעניינה של ישראל בלבד, ואינה יכולה לשמש נושא לדיונים עם הסורים. לעומת זאת הביעו נציגי ישראל את נכונותם לדון בשינויים בהסכם שביתת הנשק כפי שהוצע ע"י יו"ר ועדת שביתת הנשק הישראלית סורית, הקולונל הצרפתי בוסאווי.

שעות על גבי שעות נמשך הדיון המייגע בין נציגים הישראליים והנציגים הסוריים ומתוכו התברר, כי הסורים הסתבכו בעצמם בתביעות בענין החולה ולרגל המשבר הממשלתי היום בסוריה לא נוח להם לחזור מתביעותיהם מטעמי פרסטיג'ה.

„מספקי או"ם הוציאו חלקים מטרקטור ישראלי בחולה" (בעתונות).

"שלטעם הבאה אני רוצה חלקים אלו. קשה מאד להשיגם בשוק".

מצרים תובעת את... אילת

שלטונות מצרים הגישו תלונה לאו"ם נגד ישראל בטענה שישראל כבשה את אום אל רשרש „הנקראת עתה בפי היהודים אילת".

בתלונה המצרית נאמר, כי אום אל רשרש אינה נמצאת אמנם בטריטוריה של מצרים, אולם לפי תנאי שביתת הנשק שייכת אילת לשטח השיפוט של מצרים. מצרים דורשת שתוקם ועדת חקירה של או"ם שתוציא את מסקנותיה ללא דיחוי.

ישראל הזהירה נמרצות את עבר־הירדן

ישראל לא תסבול יותר התנכלויות של כנופיות ותעשה פעולה ישירה לביעור הכנופיות המזויינות גם בתחום שלטונה של עבדאללה.

אזהרה זו נמסרה ע"י נציג ישראל בפגישה בלתי רשמית בין המשלחות הישראלית והירדנית בועדת שביתת הנשק.

באורח בלתי רשמי נמסרה הודעה דומה גם למטה או"ם.

הודעה זו עוררה פעילות מרובה ברבת־עמון. אתמול בלילה, הנציג הירדני בועדת שביתת הנשק נפגש עם ראש הממשלה סמיר פשה ריפעי ואתמול נתקבלו שניהם על ידי המלך עבדאללה. נידונה התביעה הישראלית להפעיל את הלגיון נגד מעשי הסתננות ופעולות רצח ושוד.

תשובת ממשלת עבר הירדן תבוא בסוף השבוע בפגישה בלתי רשמית שניה.

השאח הפרסי יבקר באפריל בירושלים העתיקה

השאח פרסי עומד לבקר בעוד שלושה שבועות, במחצית אפריל, בעיר העתיקה בירושלים, כאורחו של המלך עבדאללה.

עבדאללה כבר הקציב עשרת אלפים לירות לעריכת קבלת פנים מלכותית לכבודו של השאה. ההכנות כבר מתנהלות בסוד הקצב, אם כי יש הסבורים כי לרגל המצב המתוח בפרס עלול הביקור להידחות.

הור בלישה בא לישראל

מר לסלי הור בלישה, מי שהיה שר במשלת צ'מברליין בראשית מלחמת העולם, ורעייתו, הגיעו הבוקר לביקור פרטי בישראל.

מר בלישה, הוא יהודי ואף שימש גבאי בית הכנסת במנצ'סטר אמר, כי ביקר לראשונה בארץ ב־1929. „עכשיו בא לראות את הארץ ותו תא. ישראל היא הענין המלהיב ביותר בעולם".

גוברת המלחמה בשוק השחור

שורה של פעולות נערכה אמש והבוקר ע"י המחלקה הכלכלית של המשטרה נגד עבריינים בשוק השחור.

בעל בית קפה ידוע בת"א נעצר אחר שהפקיע מחיר בקבוק יין שקיבל בעדו 2.800 ל"י במקום 1.080 ל"י.

סיטונאי ידוע במרכז המסחרי בת"א נעצר לאחר שמכר שקי שעועית במחירים מופקעים. חרוש במחסנו העלה כמות גדולה של שעועית וסחורות מבוקשות אחרות שהאיש העלים.

סוחר אריגים ידוע מת"א נעצר אף הוא לאחר שהסתיר כמויות גדולות של סחורות, הוזה מקר אותן ע"י סוכנים מיוחדים.

אדם שברשותו נמצאה כמות של נורות חשמל בו בזמן שבחנות סירב למכור באמרו שאזל לו המצרך הזה, נעצר אף הוא.

„למזמיני הדירות יוחזר הכסף"

„כל מי שהזמין דירה אצל קבלן פרטי ואין הבונה יכול לעמוד בהתחייבויותיו בגלל המחסור בחמרי בנין, יקבל את כספו בחזרה לפי חשבון צודק" – אמר היום יו"ר ארגון הקבלנים הבונים, מר אברמסקי, במסיבת עתונאים.

אלה שקיבלו את הכסף בחזרה ייהנו מעליית מחיר המגרש ומחיר חומרי הבניין שנתייקרו בינתיים, אמר הנואם.

מר אברמסקי הביע התנגדות לנישול הבניה הפרטית בחלוקת המלט ואמר שגם יהודי אשר השתקע בארץ לא מכבר רשאי לרכוש דירה ולא רק הותיקים.

חב' החשמל מסבירה את ה'איפול'

הפסקות החלקיות בזרם החשמל באיזורים שונים בארץ יימשכו כנראה עד מחצית השבוע הבא – מסר הבוקר דובר חברת החשמל.

חברת החשמל נאלצה לנקוט באמצעי חיסכון אלה כדי להפחית את העומס על מכונות החשמל ועל הקלקול שחל באחת המכונות הגדולות. בהפסקת „מאפלים" קבוצת רחובות אחת אחרי השניה במשך 20 דקות ובזה מונעים הפסקת זרם החשמל בימים קשים.

הדובר ציין, כי בדרך כלל שומר הציבור על ההגבלות בצריכת החשמל. אולם יש בודדים ועוברים על החוק.

"ידי" דורש העלאת מחירים, כיון:

א) שבשנת 1949 הורדו מחירי התעופה בשיעור... [illegible]

ב) שהמספרים המדוייקים של מחירי התעופה מוכיחים [illegible]

ג) שחלה העלאה גדולה במחירי מכונות, חלקים... [illegible]

חיים ואוהבים

להתחיל מבראשית

„כשאתה נפגע פיזית – מאשפזים אותך, ידידים מביאים לך פרחים, קרובי משפחה מביאים איתם סלסלת פירות; אתה שוכב במיטה כל היום, אחות מנקה את גבך – בקיצור זוכה כפינוק. אבל אם נפגעת רגשית – מצפים ממך להופיע בעבודה בבוקר המחרת ולהיות יעיל כתמיד. עליך להתמודד עם עולם שאינו מקבל את העובדה שהכאב הריגושי מייסר."

זה קטע מן הספר „...ולהתחיל מבראשית" (מודן, מאת שרה פרידמן) שקיבלתי במתנה מידידה שסיפרה לי כי גילתה את הספר הזה בתקופה הקשה בה עסקה בהתמודדות, בעקבות הליך גירושין ארוך. זה ספר, כך נאמר לנו, שזכה לתפוצה גדולה בארה"ב וארצות רבות באירופה ואשר יש בו מסר אל מי ששרוי במצוקה רגשית, מדריך אותו בהבנת מצבו ומנחה אותו בתהליך הקשה העובר עליו. הוא מיועד לרשימה ארוכה של נפגעים: אנשים הסובלים מאבדן מקום העבודה, אבדן האהבה, המסגרת המשפחתית, בן הזוג וגם בני אדם העוברים משבר כשל מחלה או התאהבות של גיל ההתבגרות.

ניסיתי להזדהות עם סגנון הספר (התרגום: עידו נמש) אך היותו מיועד לקהלים כה רחבים וכן סגנונו החופשי – קצת היקשו עלי בבחירת הקטע אותו כדאי להביא לכל החיים והאוהבים שלי. אבל מצאתי מכל מיני ציטטות המתאימות להקראה בין הסובלים, כל מיני מילות תנחומים שאפשר להשמיע לחברות שלך מתוך ההנחה שהם מתייחסים אליך כאל הכותל המערבי, ויש פה גם עצות שהן בגדר עזרה ראשונה לנפשות פגועים, כמו למשל הקטע הבא:

„הצעות לפינוק־עצמי:
– אמבטיות חמות (לא משנה כמה רע אתה מרגיש, הני שעה לאחר שטבלת באמבטיה חמה, תרגיש הרבה יותר טוב)
– עיסוי (עסה/התעסה – עיסוי נוקשה ונמרץ או איטי וחושני)
– חלב חם ועוגיות לפני השינה
– קנה לעצמך משהו שתהנה ממנו באמת
– כבד את עצמך בגביע גלידה בשלושה טעמים, עם הסירופ האהוב עליך והר של קצפת
– מניקור, פדיקור, התעדנות אחרת של גופך
– צא לטיול (אם אפשר – בחו"ל)
– רבץ בשמש
– קרא ספר טוב
– התכודד עם עצמך
– קנה לעצמך משהו עשוי מצמר רך וטוב
– לך למסעדה לאנינ־טעם
– ראה סרט טוב, הצגה, אופרה, תחרות כדורגל
– בקר במוזיאון לאמנות
– היענה לשיגעונותיך
– תיהנה מהחיים!
בנוסף לכך תוכל לעשות למען עצמך כל מה שעשו הוריך למענך כדי לנחם ולעודד אותך בהיותך ילד קטן"

השאלה שלי היא: איך אפשר להנות מן החיים ולעשות חיים כאשר אתה באמת אומלל וכל שאתה רוצה זה ללקק את פצעיך – לאו דווקא בפומבי, עם ליווי של מוסיקה?

חשיבותן של שטויות

אני רואה את תצלומו של האיש הבכיר הזה, מחייך אלינו חיוך ממתיק סוד. הוא איש חשוב, בעל השפעה אדירה על עתידה של המדינה. זוכרת אותו מימים ימימה, ההיכרות שלנו, אז כהיום, הסתכמה בברכת שלום מיקרית אחת ומאד לא משמעותית. יש לו כל כך הרבה דברים חשובים לומר, לסכם, להתנבא על, להזין את אמצעי התקשורת, לגרות תיאבונם של בעלי הטורים. אבל במה אני נזכרת כשאני מתבוננת בו? בדגם המקטורן שלו, עם השסע („השליץ") מאחור, אשר כבר כששסקרתי אותו בפעם הראשונה הערתי ביני לביני שזהו הדגם שהאידיאלי למי שהטבע כיבד אותו ב... נפוח. חשבתי לעצמי בילדותו הוא בוודאי שימש מטרה להערות נלעגות של הילדים, שאין כמותם אכזריים אחד כלפי השני, והדבר גרם בוודאי תוגה רבה לאמו.

הייתי בטוחה שהוא אינו מעז להופיע בבגד ים, גם לא כשהוא מתארח על יאכטה של אחד מעדת התנפים שלו. שאלתי את עצמי אם הוא עדיין מקדיש כל כך הרבה אנרגיה נפשית להסתרת המבנה האחורי הבולט שלו, או שמא עיסוקו בעניינים שברומו של עולם השכיחה ממנו את השטויות־לא־אישיות הללו? תמיד ראיתי אותו רק בחליפות עבודה ובבגדי ערב;

כך שאין לי מושג כיצד הוא מתמודד עם הקיץ הישראלי. בדמיון אני רואה אותו נכנס אל מחלקת הגברים בבתי כל בו המשובחים בתבל – והוא הרי נסען עולמי – ומבקש כראש וראשונה בגדי ספארי (עם השסע התמידי מאחור), מקטורן (רק עם שסע אחורי), חולצות נופש (סליחה, אין לכם עם שסע מאחור?) או שאולי יש לו חייט קבוע בהונג־קונג המשגר לו משם פעמיים בשנה את חליפותיו וכותנותיו, לפי הדגם הקבוע...

זה לא פייר מה שאני עושה כאן לאדם בעל מוניטין? למהז הוא לא בן־אדם עם תחושות של אי־בטחון, נחיתויות, תסכולים בשל הופעתו הלא מושלמת, אכזבות על חלומות קטנים שאי אפשר לממש לעולם – ממש כמו שיש לכם ולנו האנשים הפשוטים? ההסטוריה, כך אומרים, היתה יכולה להיות שונה אילו היה נפוליאון בונפרטה גבוה בעשרה סנטימטרים. ואני מכירה גם כמה אנשים בסביבה שתוספת זו או אחרת היתה משנה כליל את חייהם, חיי מקורביהם, ואולי גם את חיי האומה הזו.

ואני לא מתכוונת למי שאתם מתכוונים. אף בדיחה על שמיר לא מצחיקה אותי. להיפך.

נעל־בית כבן־אדם

הנה אני מתבוננת בך, כשאת זרוקה ליד המיטה, מרוטה, בלוייה וכמעט מעוררת רחמים. אני יודעת שכבר מלאו ימיך להיות מרוחקת ממני, במכונית האשפה העירונית – ולבי אינו נותנני לעשות זאת. את ככר בת ארבע ואולי יותר ואל תשלי את עצמך שאת ניראית יום אחד צעירה יותר. הגיל שלך ניכר יפה על פניך, אבל זה יתרונך על פני נעל הבית החדשה שהכרחתי את עצמי לקנות כדי שתירש אותך. רק כשאני נועלת אותך אני מכירה בנכונות האימרה: „נוחה כנעל בית ישנה". והרי איש אינו אומר: „כמו נעל בית חדשה", כי רק לאחר שהתרפטת, התרככת וקיבלת את טביעת כף הרגל שלי – את יודעת להעניק לי את הנוחות המקסימלית. ממש, כמו שקורה בין בני אדם.

זכורני, ימים רחוקים, כאשר הבאתי אותך בקופסת קרטון מהשק"ם ונעלתי אותך לראשונה, לחצת לי פה ושם. ניסיתי לרכך את המגע הראשוני אתך באמצעות גרבים, ולקח לי די הרבה זמן עד שהתרגלתי אליך. בינתיים עשיתי אתך קילומטראז' רציני בבית ואף לקחתיך עמי מעבר לאוקיאנוס. משנה לשנה השתפרו המגעים בינינו, כך שעתה, כאשר התקמטת והדקנת, והתפרים נפרמו פה ושם כך שאני מתביישת להיראות עמך בציבור – אין לי לב לזרוק אותך. אני חושבת שאשמור את נעלי הבית החדשות רק לצרכי ייצוג. את תשרתי אותי עד שתתפרקי לחלוטין.

מה לעשות, אנו מתקשרים לחפצים ישנים. מה לעשות ורק עם השנים אנו מתרגלים זה לזה ואנו נוכחים כי הכל היופי, העיקר הנוחות הניקנית עם השנים.

האם כבר אמרתי שזה נכון לא רק ביחס לנעל בית?

עקרבים לאורך כל הדרך

(המשך מעמוד 25)
אותי לקבוץ ובחרו בקבוץ יקום של השומר הצעיר בשרון, בו גר דודי שמואל פירסטנברג. עשו טעות חמורה כשניתקו את אחותי ציפי ממני וגידלו אותה בבית דודה אחרת מצד אמי. הנתק הזה פגע בשתינו והוא משפיע גם על הקשר בינינו. החיים בקבוץ היו המאושרות בחיי. בקבוץ ידעו שמירי ילדה בריאה בנפשה, תלמידה טובה ומעולם לא קיבלתי יעוץ פסיכולוגי. השיטה של אז היתה להדחיק דברים, לא לדבר עליהם, כאילו אין בעיה. שיטת החינוך היתה כזו, שמתעלמים, שצריך לעטוף את הילד בצמר־גפן. במבט לאחור אני יודעת שזה הזיק לי. גרלתי כלחצים עצומים. בכתה ד' בחדר של חברה בקבוץ, גיליתי על המיטה את 'דבר לילדים' עם צילום שער של האוטובוס ממעלה עקרבים. גנבתי ממנה את העתון, לא רציתי שיקשרו אותי עם האירוע. הצילום הזה היה הרבה שנים הקשר היחיד שלי עם הורי".

החזרה הראשונה למעלה עקרבים היתה מקרית. מירי בת 16, משתתפת בטיול מכתשים של השומר הצעיר. 500 ילד צועדים במדבר יהודה עם תרמיל על הגב במשך חמישה ימים. „בשלב מסויים עלינו על רכס והמדריך אמר 'עכשיו יורדים במעלה עקרבים. תסתכלו שמאלה ותראו את המקום בו נערך הטבח וכולי וכולי'. קפאתי כמו נציב מלח. הייתי בשוק. הגענו לחניית לילה. היו שם מבריחי סמים על גמלים ואני פחדתי פחד מוות. שוב חזרו אלי המראות. לא הצלחתי להרדם. לא היה לי עם מי לדבר". בליל השימורים ההוא היא כתבה שיר על „הנוף היפה הבהיר הסופג ושוכח הכל, ספג הארום האדמומי ושכח ושכח ושכח"...

לאחר כמה שנים, הגיעה לשם עם חברים לראות אם יש אנדרטה לנספים. גילתה שאין במקום במצבה. מאז לא חזרה למעלה עקרבים, אבל חיה את המקום. „הדור הצעיר לא יודע מה זה מעלה עקרבים. אנחנו שוכחים יותר מדי מהר. כל אחד שוקע בבעיה שלו. הופעתי בפני תלמידים בבית־ספר תיכון בנתניה והם לא ידעו מה זה מעלה עקרבים. נפגשתי עם סגנית שר חינוך לשעבר מרים תעסה־גלזר והצעתי להופיע על חשבוני ובזמני הפנוי לפני תלמידים. תאכל'ס, נדחיתי באריכות, לא יצא מזה כלום".

כל פיגוע חבלני מחזיר אותי לשם. באוטובוס הדמים בקאונטרי־קלאב התעורר הכל מחדש. ליוויתי בכאב את מה שקרה, אבל לא יצרתי קשר עם הנפגעים למרות שחשתי צורך עמוק לעזור להם. פניתי לאגד ואמרתי שאם זקוקים לי – אני מוכנה לעזור. איש לא פנה".

בית־העלמין בנחלת יצחק. הכל מתקשר לשם. משחזרת את מה שעבר עליה מאז. שירות צבאי בחיל־האויר וחזרה לקבוץ. היכרות עם אבי זהר וחתונה חפוזה. כעבור שנה עוזבים השנים לרימונה וכעבור שנה נוספת משתקעים בנתניה. מירי עסוקה מגידול ילדים. אחרי שבע שנים גירושים קשים. שנה וחצי במעלה העקרבים של בית הדין הרבני. הילד עובר לאבא. כעבור זמן, מירי מוותרת על גידול הילדה למען איחוד משפחה ובטחון כלכלי אצל האבא.

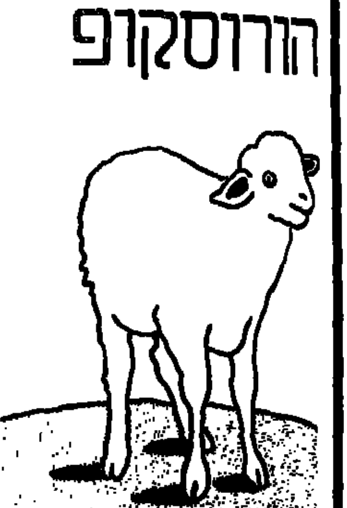
פותחת חנות פרחים בנתניה וסוגרת כעבור שנתיים. מסעדת פועלים באיזור התעשיה. שנתיים מזכירת מנכ"ל ההתאחדות לספורט, עוד שנתיים מנהלת אדמיניסטרטיבית של רשת "מי ומי". באחרונה הקימה עם שותפה לחיים בית מאפה לפיתות מחיטה מלאה בעמק־חפר. את הקטע הזה בחייה היא מבקשת לשמור לעצמה, מקווה להחלץ סופסוף מנתיב העקרבים.

לפני חמש שנים הגישה מירי זהר עם אחותה ציפי ובשם אחיה חיים, תביעה על רכוש נגד דודה שמואל, שגידלה בקבוץ יקום והיה אחד האפוטרופסים על רכוש המשפחה. התביעה המתבררת בבית המשפט המחוזי בתל־אביב היא על הדירה בתל־אביב, מניה באגד, משכורת מלאה של חבר שאגד שילם במשך 18 שנה נקיה ממס, כספי ביטוח לאומי גימלאות של נפגעי פעולת איבה במשך 20 שנה. הדוד שמואל מכחיש מכל וכל כאילו שילשל כספים לכיסו. טוען כי ניצל את הכספים לגידול הילדות ודמי אישפוז לילד. חמש שנים עברו ובית המשפט טרם הכריע. סוגיה קשה. הרבה מפח־נפש לכל הצדדים. „שאלו אותי איך אחרי כל כך הרבה שנים אני מעיזה לתבוע את מי שגידל אותי ואיך אפשר בכלל לתבוע אבא. עוד עקרב במסלול חיי". את התשובה יספק בית־המשפט.

אין בה מרירות ושנאה כלפי ערבים. „היו שנים שאפילו הצדקתי אותם שהם הרגו את הורי במלחמה למען החופש והשחרור של העם שלהם. היום אני חושבת אחרת אבל לא שונאת. תמיד הייתי אהובה ואהודה, לא היתה לי בעיה חברתית, אולי בזכות הקבוץ. אבל היו לי בחיים תקופות של שבירה, שחשבתי שאולי היה פשוט יותר אם הייתי נגמרת שם במעלה עקרבים. אבל בסיכומו של דבר אני אוהבת אנשים ואוהבת את החיים. ילד בן חמש, שנשאר לבד אחרי אסון, כל מה שצריך לאחל לו זה שימצאו אותו שני אנשים שיספרו לו את האמת ויגדלו אותו עם הרבה אהבה".

יצחק בן־חורין

הורוסקופ

תחזית לשבוע שבין 28.3 ל־3.4

טלה (21 במארס עד 19 באפריל)
נושא ההשקעות או רכישות תשמעו השבוע יותר מדעה אחת. נסו להגיע להרמוניה עם קשרים קיימים. צפויה התקדמות בעניינים בימים אלה, תמצאו פתרונות לבעיות, אבל אל תסתבכו בפרטים קטנים.

שור (20 באפריל עד 20 במאי)
מחקר ובדיקה מעמיקה יאפשרו לכם לקבל תמונה שלמה ביחס לעסקה כספית. חבר מתכוון לטובה, אך מתערב בעניינים לא לו. השבוע תקטפו סוף סוף את פרי עמלכם. עניינים פילוסופים מעסיקים אתכם עכשיו.

תאומים (21 במאי עד 20 ביוני)
אנשים מסויימים שתכירו השבוע לא ימצאו חן בעיניכם. לעומת זאת, יזדמן לכם לעזור לחבר בפרוייקט כלשהו. כדאי לכם להביט לטווח הרחוק. ישנו דגש חזק על ענייני רומאנטיקה, ידידות ובילויים.

סרטן (21 ביוני עד 22 ביולי)
אין זה הזמן לערב עסקים עם בילויים. במקום זאת, כדאי לקבל עצה טובה. אתם נוטים עתה לדחות את סיומו של פרוייקט כלשהו – שימו את הדגש על משמעת עצמית. המנעו מלהכנס למריבות עם בני משפחה.

אריה (23 ביולי עד 22 באוגוסט)
השבוע תצטרכו לחשוב פעמיים לפני שתזמינו אורחים מחוץ לעיר. עניינים שקשורים בילדים ובלימודים יעסיקו אתכם. זה זמן טוב להתפייסות ולקשר עם אנשים מהעבר. פגישה עם יועצים תקדם אתכם.

בתולה (23 באוגוסט עד 22 בספטמבר)
התייעצו עם שותפים לפני שאתם משתמשים באשראי. צפויות חדשות מבן משפחה. זה הזמן לענות על מכתבים ולהחזיר שיחות טלפון. אל תניחו לעצבנות שלכם לגרור אתכם למריבות עם יקיריכם.

מאזניים (23 בספטמבר עד 22 באוקטובר)
בתחילת השבוע צפויים לכם הרבה סידורים והתרוצצויות. תשאבו השראה מחבר בקשר לפרוייקט. כדאי להיזהר באופן בו אתם מוציאים כספים השבוע. עשיתם הכל לפתרון בעיה, ועכשיו אתם יכולים לנוח.

עקרב (23 באוקטובר עד 21 בנובמבר)
חבר לעבודה ישמש לכם חברה נעימה. מומלץ לרסן נטיות לפינוק מופרז, אבל כדאי לקנות פריטים אישיים. זה הזמן לנהל חשבונות ולהניח את התשתית ליציבות כלכלית. שיתוף פעולה יעזור לכם.

קשת (22 בנובמבר עד 21 בדצמבר)
אין זה זמן טוב לפגישות חשאיות. צפויה לכם הזמנה מצד קרוב משפחה, אבל בדרך כלל זה שבוע שקט. אתם צריכים להיות עקביים בדיעותיכם. אינכם סובלניים ביחס לחולשות של קרובים – היו הוגנים.

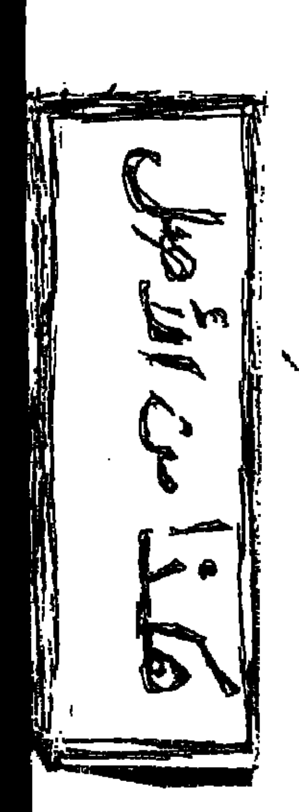
גדי (22 בדצמבר עד 19 בינואר)
לא כדאי להזמין חבר לבקר אצלכם, כי לא תהיה לכם הפרטיות לה ציפיתם בשביל שיחה מלב אל לב. צפויות לכם חדשות מקרוב משפחה. אל תניחו לעניינים להשאר בלתי גמורים. זה הזמן לפעול.

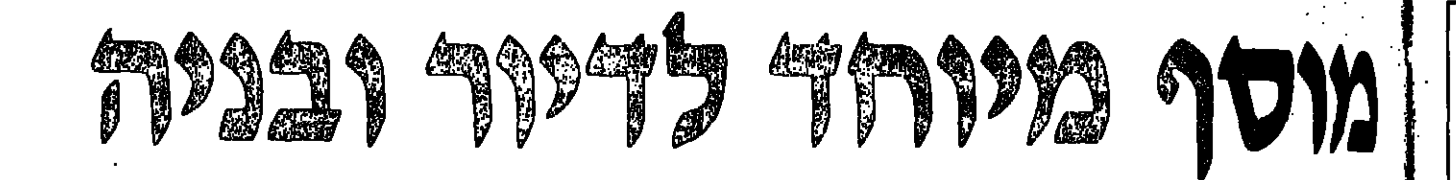
דלי (20 בינואר עד 18 בפברואר)
אל תחתמו בימים אלה על שום הסכמים, אבל כדאי להאזין להצעות עסקיות מפי חבר, ולשקול אותן בזהירות. יכול להיות שתצטרכו ליטול על עצמכם אחריות לקבוצה, או תתנדבו למשימה כלשהי.

דגים (19 בפברואר עד 20 במארס)
לנסיעה שתעשו השבוע עשויים להיות היבטים עסקיים. צפויה לכם הזדמנות למשהו טוב, ותוכלו לנצל אותה. בטחון עצמי יתן לכם תנופה נוספת. חיי החברה שלכם מספקים מאוד, וגם עיסוק יצירתי.

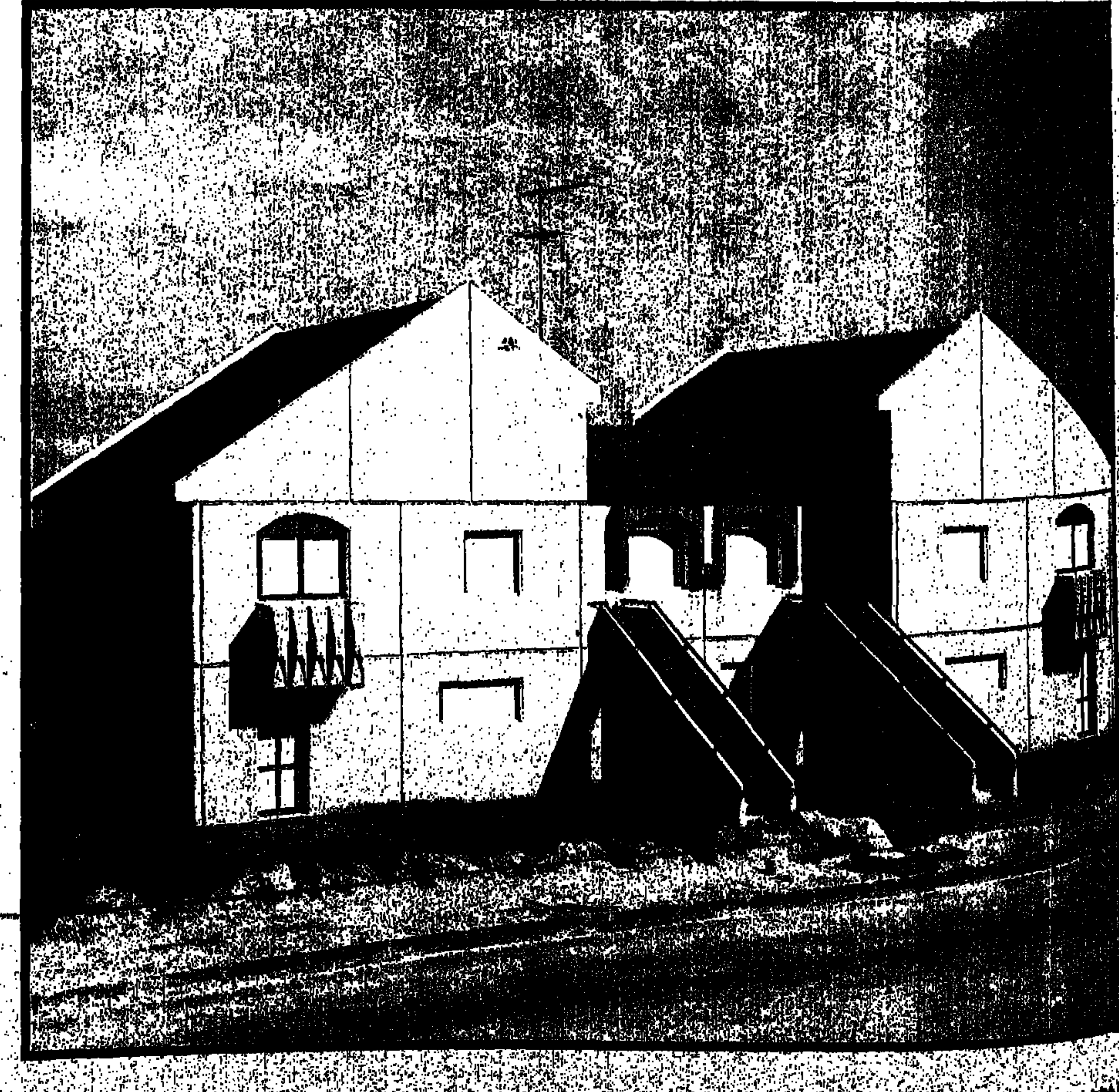
36

תוכן:

הפקה ומכירות ויזל זאב

הביקוש גובר לדירות יוקרה

המיתון בענף הבניה והתמוטטות חברות הבניה לא פגעו כלל במכירות דירות יוקרה. החברות מדווחות על ביקוש לדירות הפאר מצד הציבור ועל עיסקות מכירה של דירות במחירים הנעים בין 130 אלף דולר ל־170 אלף דולר.

התופעה המעניינת במצב הקשה השורר בענף הבנייה היא – חברות הבנייה לא מתקשות כלל במכירת דירות פאר, וילות וקוטג'ים. הביקוש לסוג זה של דירות ווילות לא נפגע בצורה משמעותית. אמנם קצב המכירה הוא איטי יותר, אבל מצליחים תוך זמן מה למכור את דירות הפאר או הקוטג'ים. כתוצאה ממצב זה, מתכננות חברות בנייה פרוייקטים נוספים דומים כדי לספק את הביקוש.

חלק מהביקוש נובע מתושבי חו"ל. הם מנצלים את רמת המחירים הנוכחית ויכולתם לשלם במזומן, כדי לקבל הנחה על התשלום במזומן. יש ביקוש מצד יהודים בחו"ל חרוצים שיהיה ברשותם גם דירה באיזור יוקרה בארץ.

הנחות על תשלום במזומן

אך גם הישראלים קונים דירות פאר וקוטגים. חלק גדול מהם מעדיף להשקיע את החסכונות בהחלפת דירה בהעדר אפשרות להשקיע את הכסף באפיק נושא רווחים בשל המצב שנוצר באחרונה בשוק הכספים. גם החשש כי בעתיד שוב יעלו מחירי הדירות בקצב מהיר – כפי שהיה לפני כמה שנים – מעודד את ביצוע עיסקות הרכישה. הקונים בחלקם "שברו" חסכונות בבנקים, מכרו דירות ישנות ואף ניצלו את המשכנתאות המוצעות בתנאים נוחים כדי לממן את קנית הדירות.

במצב שנוצר בענף הבנייה, היו מוכנות חברות הבנייה לתת הנחות על תשלומים במזומן. חלק מהחברות נתנו הנחות עד 10 אחוז ממחירי הדירות כאשר כל הסכום שולם במזומן או הנחות קטנות יותר בהתאם לחלק מהתשלום במזומן.

עם זאת, רוכשי הדירות תובעים מהחברות ערבות בנקאית צמודה על כל התשלומים שנתנו לחברות הבנייה. במיוחד תביעה זו מועלית כלפי רכישת דירה שבנייתה תושלם בעוד כמה חודשים. הערבות הזו היא חלק מעיסקת רכישת הדירה.

במקביל לביקוש לדירות פאר, יש משקיעי חוץ המציעים למכירה דירות יוקרה שרכשו לפני כמה שנים. הם מנסים לממש רווחים על השקעה זו. אבל בשל תנאי השוק והמחירים הגבוהים שהם דורשים, נאלצים המשקיעים להוריד את המחירים כדי למכור את הדירות שברשותם. מחירי דירות אלה נעים בסביבות סכום של 250־450 אלף דולר.

תופעה נוספת היא מכירת קוטגים ודירות פאר של אנשי עסקים שפשטו את הרגל. הוילות והדירות האלה מוצעות למכירה ע"י כונסי הנכסים. הכונסים מנסים להשיג מחירים גבוהים תמורת הוילות והדירות, אך לא תמיד העיסקות מתבצעות במחירים הרצויים להם.

התופעה שיש ביקוש לדירות יוקרה מעודדת את חברות הבנייה לתכנן פרוייקטים נוספים. החברות מתכוונות להתחיל בביצוע הפרוייקטים האלה בהתאם לקצב המכירה בפרוייקטים הנמצאים כבר בביצוע.

בצפון ת"א נמשכת התנופה

חברת "אזורים" מסתערת על שכונת "אזורי־חן" ליד תוכנית ל'. מוקמת שכונת מגורים חדשת, שתכלול 900 דירות. בשלב הראשון נבנות 64 דירות בבניינים בני 8–13 קומות. כבר נמכרו יותר ממחצית הדירות. ההצלחה במכירה מעודדת את החברה להשלים את התיכנון של בניית שני בניינים נוספים, שבהן תהיינה דירות יוקרה גדולות של 150–160 מ"ר. כאשר המחיר ההתחלתי הוא 120 אלף דולר.

גם המכירה בפרוייקט "מגדל־דיזנגוף" משביעה רצון את יוזמי הפרוייקט "אזורים" ו"שיכון עובדים". נותר מספר קטן של דירות בפרוייקט זה, שהמחיר ההתחלתי של דירה הוא כ־50 אלף דולר.

פרוייקט יוקרתי מוקם ע"י חברת "אשדר" בצומת הרחובות ארלוזורוב ודרך חיפה. בבניין הזה בן 14 קומות יימצאו 54 דירות. הדירות תהיינה בגדלים שונים מ־2 ועד 5 חדרים, כאשר המחירים נעים בין 120 אלף דולר לדירה בת 2 חדרים ל־170 אלף דולר לדירה בת 5 חדרים.

"אשדר" גם בונה 64 דירות ב־2 מגדלים בני 8 קומות ברמת־אביב ג'. שטח הדירות נע בין 110 ל־140 מ"ר. מחיר הדירות נע בין 100 אלף ל־150 אלף דולר.

גם חברת "אפריקה־ישראל" מקימה איזור יוקרתי ברמת־אביב ג'. פרוייקט "סביוני־אביב" כולל 34 קוטגים, כאשר כל קוטג' בשטח בנוי של 240 מ"ר ב־4 מיפלסים. המחיר ההתחלתי הוא כ־200 אלף דולר ומגיע עד לכ־250 אלף דולר. המכירה של הקוטגים האלה היתה מהירה, ולכן בונים עתה 15 קוטגים נוספים. בסמוך, מקימה "אפריקה־ישראל" בנין של 8 קומות של 32 דירות. שטח כל דירה הוא של 5 חדרים. המחיר ההתחלתי של דירה בבנין זה הוא 130 אלף דולר. דירות הגג בבנין מוצעות למכירה בכ־300 אלף דולר כל אחת.

חברת "אלרם" הצליחה למכור כמעט את כל הדירות שהיא בונה ברמת־אביב. בפרוייקט הזה של "אלרם" יש 224 דירות המוקמות ב־4 מגדלים. השטח של דירות אלה הוא 142–152 מ"ר והמחיר נע מ־140 אלף דולר עד לכ־250 אלף דולר לדירת הגג.

חברת "דיור", שבבעלות "סולל־בונה", בונה פרוייקט יוקרתי של דירות בצומת הרחובות ארלוזורוב פינת רחוב אדם הכהן, על שטח הצריף לשעבר של התנועה המאוחדת. בפרוייקט זה ייבנו 39 דירות ב־3 מגדלים בני 6 קומות. בקרוב תתחיל המכירה של דירות בפרוייקט זה.

קוטג'ים ברמת־השרון

הביקוש הקיים לקוטגים מעודד את חברות הבנייה להמשיך בבניית קוטגים. חלק מהפעילות הזו מתרכז באיזור רמת־השרון.

חברת "אזורים" החלה לבנות 120 קוטגים בשטח של 160 מ"ר. חלק מהקוטגים כבר נמכר.

ואילו חברת "אלרם" בונה 58 קוטגים בשטח של 200 מ"ר. יש התעניינות בקוטגים אלה.

בניית דירות יוקרה בירושלים

גם משקיעי חוץ וגם בעלי מקצועות חופשים ועצמאים מתעניינים בקנית דירות יוקרה בירושלים. חלק מהפעילות בבירה הוא בהקמת דירות כאלה.

חברות "אזורים" ו"שיכון עובדים" מקימות את פרוייקט "מצפה־ירושלים". הפרוייקט של 88 קוטגים בשכונת רמות. הקוטג' על שטח של 300 מ"ר והמחיר הוא כ־150 אלף דולר.

פרוייקט יוקרתי אחר מוקם ע"י חברת "סולל־בונה השקעות" בסוף רחוב הפלמ"ח, בסמוך לשכונת רחביה. בפרוייקט זה "מקום בצמרת" נבנות 96 דירות, כאשר שטח הדירות נע בין 3 חדרים עד 6 חדרים. בסמוך נבנים גם קוטגים.

חברת "אשדר" מקימה הפרוייקט "מעלות מוריה" בשכונת תלפיות מזרח. בפרוייקט זה יש יותר מ־300 דירות בנות 2 עד 5 חדרים. חלק גדול מהדירות נמכר, כאשר המחיר הממוצע של הדירות נע בין 90 ל־100 אלף דולר, בהתאם לגודלו.

לגור ב"סטייל"

בצפון תל אביב ליד שכונת היוקרה "צמרת", מוצעות למכירה כ־40 דירות חדשות ב"מגדל רום" (לשעבר מגדלי פנקס), העומדים בקרן הרחובות פנקס–דרך־חיפה.

חברת "בונים ויוצרים" חברה קבלנית מיסודם של הקבלנים הוותיקים אויזיל, ציטרין ומנדלסברג, לה שייך המגדל הדרומי מבין שני המגדלים שבפרוייקט – מסיימת עתה את בנייתו.

בפרוייקט זה שני מגדלים בני 15 ו־12 קומות. המגדל הצפוני נמכר כמעט כולו וחלק מהדיירים כבר מתגוררים בבנין. במגדל הדרומי משלימים את העבודות האחרונות כגון המעליות, חשמל וגינון, ועד סוף חודש מאי מבטיחה "בונים ויוצרים" שהמגדל יושלם במלואו.

ל"מגדלי רום" מראה חיצוני מרהיב הדומה מאד למבני מגורים מודרניים הנבנים היום במקומות אקסקלוסיביים בארה"ב ואירופה, דוגמת הקונדומיניום. למגדל כניסה מפוארת עם ויטראז'ים, הקירות והרצפה מצופים שיש איטלקי. למגדל שתי מעליות מהירות ובכניסה יהיה דורמן (שוער) 24 שעות ביממה. המגדלים בנויים בשיטת דו־קיר לבידוד מירבי. דגש מיוחד הושם על עיצוב הפנים של הדירות ב"מגדלי רום".

הדירות במגדל הדרומי נאות ומרווחות. והן בנות 3½, 4 ו־5 חדרים. במגדל יש גם 4 דירות גג. מחירי הדירות נעים מסך בשקלים השווה ל־85 אלף דולר לדירה בקומות הנמוכות ועד לסך בשקלים השווה ל־150 אלף דולר לדירות בקומות הגבוהות.

הפנטהאוזים מוצעים למכירה בסך בשקלים השווה ל־175 אלף דולר עבור פנטהאוז על שטח של כ־218 מ"ר וסך בשקלים השווה ל־240 אלף דולר עבור פנטהאוז על שטח בניה של כ־230 מ"ר, לא כולל מע"מ.

לכל דירה צמודה יחידת מיזוג אויר מפוצלת שערכה (כ־3000 דולר) כלול במחיר הדירה. לדיירי המגדלים כניסה נוחה מרחוב פנקס ושני מגרשי חניה גדולים, אחד במפלס העליון וחניה תת־קרקעית. מגדלי רום ממוקמים בגבול שיכון צמרת, הנחשב לאיזור יוקרתי בתל־אביב.

המחסור בדירות מסוג זה בתל אביב הביא לכך שרבים המתעניינים הפרוייקט "מגדלי רום". עוד לפני שהחברה יצאה במסע פרסום, כבר נרכשו 7 דירות. "בונים ויוצרים" פתחה משרד מכירות במגדל הדרומי ומבצעת את המכירות באתר הבניה.

כניסה מידית

בואו לגור במגדלי רום

רחוב פנקס בצפון תל-אביב

הכתובת הנכונה לאנשים הנכונים.

...צפון תל-אביב, קרוב לשכונת "צמרת", ..."מגדלי רום" - "High Towers". ...במרחק הליכה ממרכזי ...של צפון תל-אביב: ...לקום מאוחר יותר ולהגיע ...את נתיב-הייסורים בכניסות לעיר. ...מגדלי מגורים מהודרים הבנויים ...לפיזור מירבי. ...מצופים מבחוץ בשיש יפהפה. בלובי - ...ביותר בארץ - ויטראז׳ מעשה ...איטלקי, בו מצופים גם חדרי-המדרגות. ...יקבל את הנכנסים ...לביטחונם של בעלי הדירות. ...דירות חדשות וחדישות. בכל דירה: ...ולקרור, מערכת תעלות ...המזוג, מטבח דואר בסטנדרט

גבוה ושירותים כפולים. במרפסות - מעקה מיוחד בגוון זהוב. לרשות הדיירים חניה תת-קרקעית, אנטנת טלויזיה מרכזית ופיתוח סביבתי מושלם. "בונים ויוצרים" חברה לקבלנות בע״מ מציעה עכשיו למכירה במגדל הדרומי דירות בנות 3½, 4-5 חדרים וכן דירות גג.

"בונים ויוצרים" (אוזיל, ציטרין, מנדלסברג) היא אחת החברות הותיקות והסולידיות בעיר, בעלת ותק של קרוב ל-50 שנות פעילות ובעלת נכסים רבים בעיר. חוסנה הכלכלי של "בונים ויוצרים" מאפשר לה לבנות בקפדנות, ללא לחץ-זמן, את הדירים הנכונים לכתובת הנכונה:

"מגדלי רום" - מוכנים עד לפרט האחרון, לכניסה מיידית.

בואו להתרשם ולהתפעל בעצמכם במשרד המכירות החדש ב"מגדלי רום" - רחוב פנקס פינת דרך-חיפה, המגדל הדרומי, קומה א׳ (הכניסה מרחוב פנקס 76).

משרד המכירות פתוח לקהל בימי חול בין השעות 09.30-19.00 ובשבתות מ-11.00 עד 14.00. טל. 444266.

מגדלי רום
High Towers
לגור נכון.

פרסום של נשמה

מרום נוה – איזור מגורים מודרני

בפרוייקט „מרום נוה" – הנבנה ברמת־גן מציגה חברת „נוה" דגם חדש ושונה של אזור מגורים מודרני.
פנים הדירה – הוא המוקד. מחשבה רבה ומאמצים רבים הושקעו בה ע"י הארכיטקט יעקב רכטר כדי להפוך אותה לבית אמיתי מרווח ונוח.

חברת „נוה", חברת הבת של החברה לנכסים ובנין בע"מ היתה החלוצה בהקמת מרכזי מגורים מודרניים. הפרוייקטים שהקימה עד כה: „נוה אביבים" שברמת־אביב, „רמות נוה" שבתכנית ל׳ ו„נוה אמירים" שבהרצליה כבר קנו לעצמם שם ועתה מצטרפת אליהם שכונת מגורים חדשה: „מרום נוה" המוקמת ברמת־גן.

השטח המיועד לפרוייקט „מרום נוה" משתרע על פני 160 דונם, מתוכם הוקצו 62% לפארק עירוני נרחב ולצרכים ציבוריים ורק 38% לבניה. זהו יחס הפוך מן המקובל והוא מהווה את הבסיס לתכנון המיוחד של השכונה.

מהו ייחודן של הדירות עצמן?

תשומת לב מירבית ניתנה לתכנון פנים הדירה. השאיפה לתרבות דיור אמיתית תמיד איפיינה את הדירות שבנתה חברת „נוה". מסורת זו לא נפגמה, להיפך, בפרוייקט זה נעשה נסיון לתת מגוון עשיר מאד של דגמי דירות, אשר תתאמנה לצורות חיים שונות.

בדירות מסויימות הושם הדגש על הפרדה מוחלטת בין חיי היום יום לבין חיי הלילה. אפשר לעבור בחן אל חדרי השינה מבלי לחצות את חדר המגורים ויש גם דגם אחר בו דווקא חדר המגורים מהווה את מרכז החיים של הדירה והכל עובר דרכו.

יש גם דגמים בהם יצרו יחידה נפרדת להלוטין ליד הכניסה עם שירותים צמודים. דירות מסוג זה מתאימות לבעלי מקצועות חופשיים העובדים בביתם או למגורי הורים קשישים, בנים אחרי צבא ואורחי המשפחה.

היכן בדיוק ממוקמת „מרום נוה"?

כמו בפרוייקטים הקודמים שלה, שהיו קרובים מאוד למרכזים עירוניים, פנתה גם הפעם חברת „נוה" למקום מרכזי ושקט ברמת־גן – העיר ההופכת להיות יותר ויותר אטרקטיבית בגוש דן.

„מרום נוה" מייצגת בדרך תכנונה ובנייתה גישה חדשה למגורים בעיר, גישה המקובלת כיום במרכזי הדיור המודרניים בעולם המערבי.

מהו היקפו של פרוייקט „מרום נוה"?

לטווח רחוק מתוכננות בו מעל 1000 יחידות דיור. מתוכן עומדות 160 לפני השלמה בשלב א׳. (100 מהן כבר מוכנות ו־60 נמצאות בשלבי גמר).

מלבד שתי רצועות של בתי מגורים שיתחמו את הפארק, הולך ונשלם במקום מרכז מסחרי בשטח כולל של 3500 מ"ר והוא רק חלק קטן מן השטח המסחרי המתוכנן בעתיד.

2 שטחים נפרדים מיועדים להקמת מועדוני ספורט ובריכות שחיה וכן שטחים נרחבים למבני ציבור.

בדרך סולידית ואמינה בונה חברת „נוה" כבר למעלה מ־30 שנה כשהיא מקפידה לשמור על עקרונותיה: תכנון מקצועי מעולה, רמת ביצוע גבוהה ואמינות ללא פשרות.

כל אדם הבא לקנות דירה בחברת „נוה" יודע בדיוק היכן הוא עומד, גם מבחינת המחיר, גם מבחינת תנאי התשלום וגם מבחינת המוצר המוגמר שיקבל.

אקסקלוסיבי – כן בהחלט! יקר? – לאו דווקא!

בוא והווכח!

"נוה"
החברה האמינה שתבטח בה
הכתובת שתהיה גאה בה

נוה אביבים בתל אביב
נוה אמירים בהרצליה

נוה חברת בנין (1956) בע"מ
חברת בת של חברה לנכסים ולבנין בע"מ.

משרד ראשי: רח׳ ארלוזורוב 53, ת"א, טל: 241166 ימי א׳ ב׳ ג׳ ה׳ 09.00-13.00 16.00-18.00 ד׳ 09.00-13.00
משרד מכירות ודירות לדוגמא באתר: רמת-גן, רח׳ תרצה, טל: 03-777137/8 ימים א-ה 11.00-13.00 16.00-18.00
משרד מכירות ת"א: רח׳ דיזנגוף 173

מקום בצמרת

דירות 4 חדרים ו-5 חדרים בליבה של ירושלים

הכניסה לדירה עם חתימת החוזה, לאחר תשלום של 50%. את היתרה תוכל להשלים ב־6 תשלומים. משכנתאות עד $20,000.

לכל דירה הסקה דירתית, מחסן וחניה מקורה ומוארת עם גישה ישירה למעלית.
חדר מגורים גדול במיוחד עם חלונות צרפתיים לכל רוחב החדר.
"מקום בצמרת" הינה שכונת יוקרה בקרית שמואל שבירושלים — רח' ש"י עגנון (סוף רח' הפלמ"ח) מול גבעת אורנים.
צמוד ל"מקום בצמרת" נמצא המרכז המסחרי כולל סופרמרקט וחנויות אחרות.
במרחק קצר קווי תחבורה ציבורית לכל חלקי העיר.
"מקום בצמרת" צופה אל הנוף המרהיב של עמק המצלבה, הכנסת ומוזיאון ישראל.
מרבית הדירות של שלב א' כבר מאוכלסות.
נותר מספר מצומצם של דירות 4, 5 חדרים ודירת 6 חדרים אחרונה.
נמשכת מכירת הקוטג'ים של 6 חדרים עם גינה צמודה.

יזמים —
סולל בונה השקעות ■ יצחקי בע"מ ■ כדורי בע"מ ■ שגיא בע"מ.

תכנון —
אדריכל יעקב רכטר (חתן פרס ישראל).

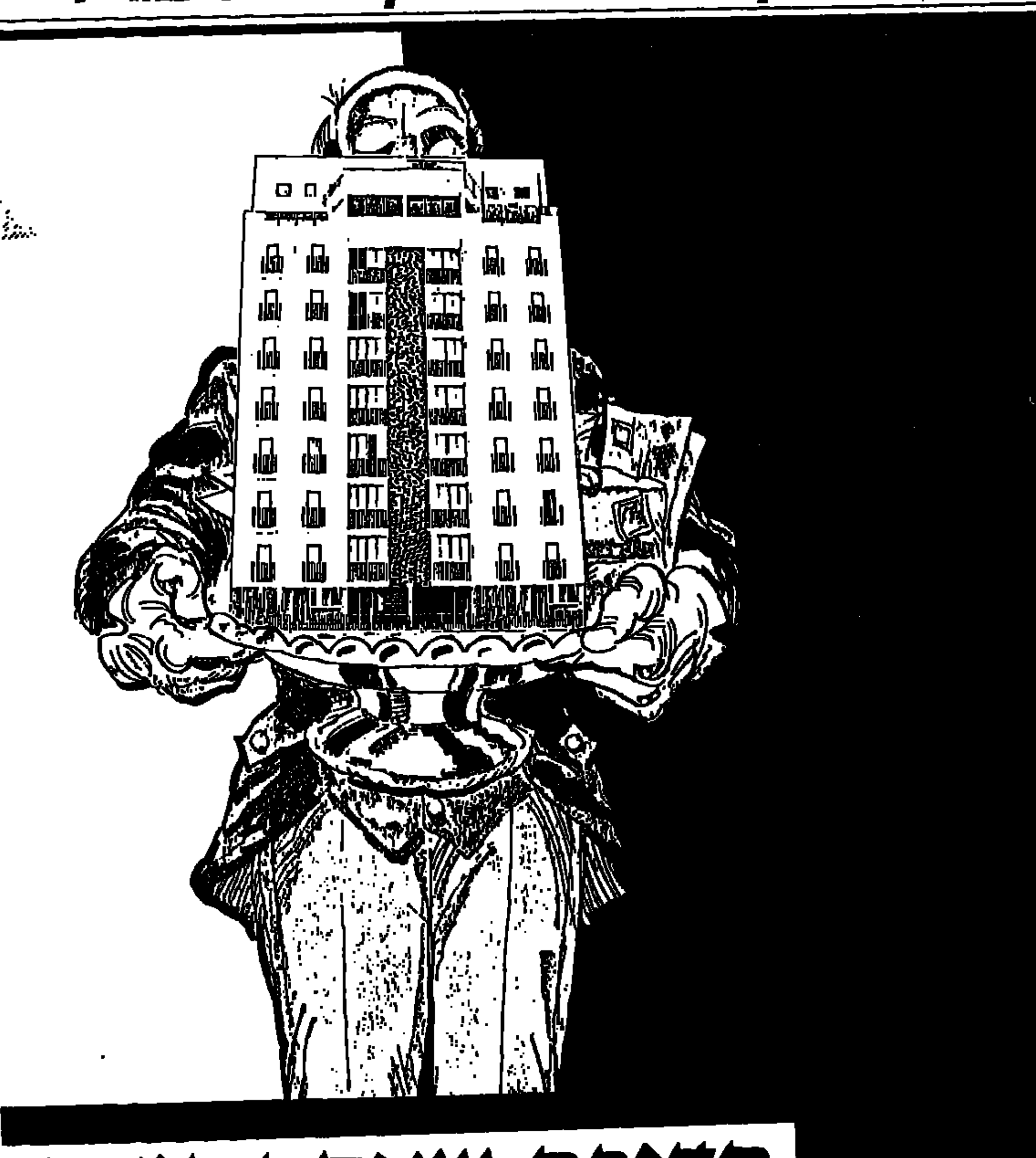
ביצוע —
סולל בונה — קונצרן הבניה הגדול במדינה.

מכירות —
"מקום בצמרת", מרכז כלל קומה 9, טל' 244842, 02-232687.

גבעת היקב
ר ח ו ב ו ת

על גבעה נישאה (הגובלת כיום במכון ויצמן) בנו לפני 70 שנה כורמי רחובות והסביבה את היקב שלהם
היום, לאחר שהיקב הפך לאתר הנצחה היסטורי לכבודם של ראשוני רחובות, בונה חב' גזית ושחם בצמוד את גבעת היקב
השכונה ממוקמת בצפון רחובות (בין רח' הנשיא הראשון ורח' גורדון) ונמצאת במקום המשובח ביותר בעיר
גינות רחבות ידיים, חניות מקורות וחדרי כניסה מפוארים (מצופים בגרנוליט) מקדמים את פניך
שתי מעליות מהירות נושאות אותך אל דירתך שם תמצא 127 מ"ר הכוללים 4 חדרים גדולים + חדר עבודה (או חדר), 2 חדרי אמבטיה ושירותים מטבח אמריקאי, ריצוף קרמיקה, משקופים מאלומיניום ונגרות פנימית מעץ משובח הם אלמנטים משלימים לסטנדרט הגבוה בו נבנתה השכונה
גבעת היקב, אין ברחובות שכונה טובה יותר

הדירה שאתה רואה היא הדירה שאתה קונה

קניית דירה לא חייבת לחיות קניית "חתול בשק". היום, יותר מתמיד, אתה רוצה לראות את הדירה שאתה קונה. וזה בדיוק מה שמציעה לך חברת גזית ושחם. לא הבטחות, לא ערבויות ולא דירה "על הנייר".

בשכונה הכי טובה ברחובות, גבעת היקב, הקימה החברה פרוייקט דירות פאר. הדירות מוכנות לכניסה, ואחת מהן יכולה לחיות שלך. כל שעליך לעשות הוא לסיים את הסידורים הכספיים שלך, לארוז ולא לשכוח לקחת את המפתח לדירה החדשה שלך. אל תהסס. הדירה שאותה תראה היא הדירה שאותה תקבל.

כמה מילים על הסביבה

צפון רחובות. שם קרוב למכון ויצמן ממוקמים שני בתי הספר המעולים ביותר בעיר, "יתחכמוני" ו"בכור לוי". הראשון בית ספר דתי ואילו השני בית ספר חילוני ולשניהם מוניטין מעולה. מוניטין שהוא שילוב של מסורת הוראה וניהול (40 שנה ל"יתחכמוני") רמת תלמידים גבוהה ואי קפיאה על השמרים (ב"בכור לוי" ישובץ השנה גם בי"ס לאמנות ולמחול). אם גם אתה חושב כי השכלה טובה לילדיך היא השקעה הרי שמגורים בגבעת היקב יניבו את התשואה הטובה ביותר.

כמה מילים על החברה

את גבעת היקב בונה חברת גזית ושחם הבונה את הארץ למעלה מ־25 שנים. מאות מבנים בכל רחבי הארץ (בתים, דירות, מרכזים מסחריים ומוסדות ציבור) הם כרטיס הביקור של החברה. גזית ושחם רשומה אצל רשם הקבלנים ומבטיחה את דייריה בהתאם לחוק מכר דירות. חוסנה הפיננסי של החברה יאפשר לך ליהנות מתנאים טובים במיוחד בעת רכישת הדירה.

פרוספקט ופרטים

נתונים נוספים על גבעת היקב ודירות גזית ושחם האחרות (במחירים נמוכים אף יותר) תמצא בפרוספקט מהודר אשר ישלח לכל דורש. צלצל 08-470275 והחוברת בדרך אליך.

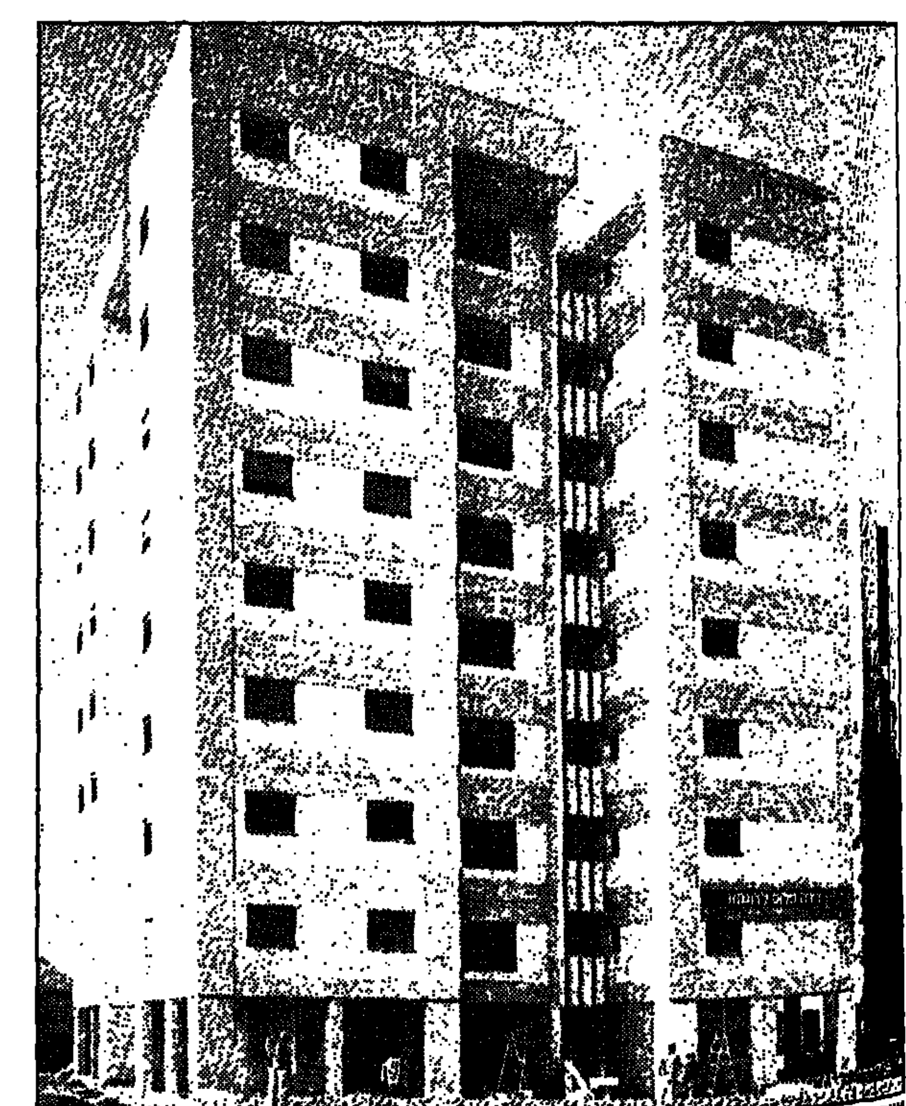
משרד ראשי — ת"א, רח' אכזבי 95
טל. 03-292478/9
משרד מכירות — רחובות, רח' הרצל 192
בפסגי קומה ב' טל. 08-470275

גזית ושחם
חברה לבנין בע"מ

ראשון החדשה

מאת גד בירון

על רקע החולות הזהובים, מערבה לראשון־לציון וליד הים, צומחת קריה חדשה: קרית ראשון. על הנייר: 10 אלפים יחידות דיור. בשלב ראשון: 2500, מחצית כבר נחטפו, מה מביא אותם לשם? – SELF SUPPORT, תפישה חדשה של אזור מגורים מתוכנן היטב לספק את צרכי עצמו, מרחבים, גינון, מרכז מסחרי ענקי מודרני, טבעת־כביש, מדרחוב. בתוך הקריה אפשר לוותר על רכב. מוסדות חינוך פועלים וממתינים לתושבים שיצטרפו בקרוב. גם אוניברסיטה מתוכננת.

...שים בקרית־ראשון. בניין של „שיכון ופיתוח".

...ים את תל אביב על הכביש המהיר דרומה. ...שקט לפנות לגוש הבניינים הענק והצפוף של ראשון, פנים ימינה, זאת אומרת: מערבה – לכיוון הים. בשטח פתוח, על רקע החולות הזהובים וליד הים, צומחת בשקט קריה חדשה. מי שמתעניין ...יר את השם: קרית ראשון. 2500 יחידות דיור ...ות בשלב הראשון של הקריה. מחצית מהן ...ות. מי שמזדמן לשם היום, רואה, לקראת ערב, או בשעות בוקר מוקדמות, מגרשי חניה תפוסים. ...אוכלוסיית קרית ראשון מתחילה לגדול.

היום רואים שם ניצנים של קריה גדולה ...הרבה. יקומו שם 10 אלפים יחידות דיור ...שכונות לתפליא, על רקע ירוק וזהב וכחול של הים. הוו כבר מי שחסמיכו לקריה הזו את הכינוי ...: „ראשון החדשה". הם כבר גרים שם, או ...מה הביא אותם לשם?

חוץ מרושם חיצוני ראשוני נעים, מי שמעמיק ...ומתעניין מגיע לתוכניות. הדיירים הנוכחיים ...ודאי קיבלו את ההסבר. תוכנית הקריה ...מבוססת על התפישה החדשה: "SELF SUPPORT". זאת אומרת, היא בנויה ...לשמש מעצמה באופן כמעט מוחלט ולספק את כל השירותים הנחוצים לדייריה. מין עיר קטנה, לא־גדולה מדי, אבל כן שקטה מספיק ודינמית מספיק כדי לספק לעצמה את כל מה שהיא צריכה.

גם מי שלא מגזים ויודע שאי אפשר לוותר על הכרך הגדול, לב העסקים והבידור של תל־אביב, מציין את העובדה שמדובר בסך הכל בכמה דקות נסיעה. אבל כשחוזרים הביתה, מקבלים הרבה יותר מחדר מדרגות מצופה שיש ולוח מודעות של האגודה לתרבות הדיור.

תקום שם אוניברסיטה

המרכז המסחרי פועל כבר בחלקו. יהיה בו, על פי „צו האופנה" האחרון, גם קניון גדול. הוא מתוכנן להיות „ענק" לפי כל קנה מידה, אם לוקחים בחשבון שהוא צריך לשרת בסוף התכנית למעלה מ־40 אלף איש. אולי יותר. השטח המיועד למרכז הזה: 300 דונם. משה עין־מור, מנכ"ל חברת „ערים", יוזמת הקריה, מגלה: „המרכז מתוכנן לשמש לא רק כמרכז מסחרי, אלא גם כמרכז אזרחי של ראשון־לציון רבתי". וזה כבר מעניין.

למהז כי אחד ה„סקופים" שקשורים בעניין היא התכנית להעביר את עיריית ראשון־לציון למרכז הזה, שיענה על הצורך של העירייה במיבנה חדיש, במיקום יותר רענן. כמו שזה נשמע, מתחזק הרושם שמרכז הכובד ב„מטרופולין הראשוני" יעבור לקריה החדשה.

תמיכה נוספת למגמה זו בתוכניות, היא האוניברסיטה של ראשון. כן, כמו שזה כתוב. לראשון תקום אוניברסיטה, שתשרת את האוכלוסיה הצעירה והאיכותית של ראשון, וכמובן של התושבים הצעירים של קרית ראשון. ואפרופו חינוך, כבר היום מגלים „תופעה" חסרת תקדים לגבי כל פרוייקט מגורים כלשהו: למעלה ממחצית ממוסדות החינוך – החל בגיל הרך – כבר קיימים, פועלים וממתינים לדיירים. בדרך כלל זה הפוך: הדיירים נכנסים ועובר זמן ממושך למדי עד לפתרון צרכי החינוך. היום פועלים שם גנים ובתי ספר בכל הרמות.

את הזיקה של הקריה לראשון־לציון אפשר לראות היום גם בכביש ובמנהרה שסללה חברת „ערים". המנהרה והכביש מחברים ביניהן. לכביש מתכננים מסלול נוסף.

את הקריה מקיפה **„טבעת כביש"**. מי שמגיע למקום לא חייב לתטריד את התושבים. גם התושבים עצמם מגיעים דרך אותה הטבעת. בתוך השכונה כל התנועה יכולה להעשות רגלית. הכל במרכז, אין צורך במכונית. מדרחוב נאה חוצה את השכונה מצפון לדרום, בלי לחיות מוטרד מרכב שכאמור נע בתנועה טבעתית. יש הרואים בפתרון הזה מהפכה עולמית. וזה גם יותר בטוח לתושבים ולילדיהם.

יותר מודרניסטית

מי שבוחן את התוכניות בעיון רואה כבישים ומדרכות משולבים זה בזה בצורת „אצבעות" שאין מגע ביניהן. התוצאה: הולכי רגל לא נפגשים בשום צורה שהיא עם רכב. במועצה למניעת תאונות יאהבו את הפתרון.

המקום עצמו כבר זוכה להערכה כ„יוקרתי". מי שמכיר את ראשון־לציון הסמוכה, הדחוסה בית על בית, רואה כאן מאמצים לפרוס בתים, להשיג יותר מרחב, אוויר. במלים אחרות: לתת איכות חיים הרבה יותר טובה, יותר מודרניסטית, באיזור ראשון־לציון. האזור עצמו אטרקטיבי, אבל הרבה יותר שקט וגם הרבה יותר נכון ובטוח לילדים.

הפיתוח הסביבתי נמצא בשלבי ביצוע מתקדמים. כבישים ומדרכות. טלפונים ממתינים לכל מי שידרוש. גם בריכה ומתקני ספורט יפעלו שם לטובת הדיירים בלבד.

בנייני המגורים עצמם מתוכננים בטעם והם מוצבים במירווח מספיק בין שטחים מגוננים. התחושה הכללית נעימה למדי, למרות שצריך טיפ־טיפה דמיון כדי לראות איך תיראה השכונה לאחר שיסיימו שם לבנות כמה בניינים. את הקריה בונים כמה קבלנים ידועים, ביניהם: „שיכון ופיתוח" הממשלתית (ראה מסגרת). כולם חברו יחד לפרוייקט הבנית הגדול הזה, שהתחל לצמור תאוצה לפני כ־5 שנים. **אשר אולניק**, מנהל הפרוייקט, מציין את התמיכה ואת העידוד להם זוכה הקריה מצד ראש העיר, **מאיר ניצן**. „בעירייה מתייחסים לקרית ראשון כפרוייקט מוצלח ומבטיח", הוא אומר.

דירה פלוס

את קרית ראשון הגדולה בונים מספר קבלנים, במסגרת תוכניות הבניה של משרד הבינוי והשיכון. להצלחה מיוחדת זוכות הדירות של „שיכון ופיתוח". היזם על רקע הדרישה בבטחון ובאמינות. הביקוש לדירות של החברה הממשלתית הגדולה והחזקה גדולים עוד יותר.

אבל זוהי רק סיבה ראשונית, מסתבר. „שיכון ופיתוח" מציעה שם יותר מדירה. מי שקונה אצלה מקבל **„דירה פלוס"**. מה זה אומר?

זה אומר שמקבלים שם תוספות מיוחדות, הרבה מעבר למה שמקובל. בעצם, זה מה שיהיה מקובל רק בעוד כמה שנים. דוגמאות: אנטנה לקליטה מלוויינים, ציוד למועדון בריאות וכן תוספות חשובות כמו שטיחים מקיר לקיר בחדרי השינה, לובי מפואר ועוד. יש דירה לדוגמא. כדאי לבקר.

הנחה מיוחדת בסך 7,500 ש"ח והלוואת מקום לזכאים בסך 9,000 ש"ח מאפשרות היום לרכוש דירה ב„קרית העתיד" בתנאים הנוחים ביותר.

אברהמי ובניו – 50 שנות בניה ועוד היד נטויה

חברת הבניה המשפחתית אברהמי זוקפת לזכותה נסיון עשיר ופעילות בכל תחומי ענף הבניה.

★ בדרך סולידית ובטוחה מצליחה החברה לעמוד גם בתקופות שפל.

★ הדיירים שקנו פעם דירות מאברהמי חוזרים וקונים שוב.

מאת: רות פנחסי

תחילת פעילותה של חברת **אברהמי** היתה בירושלים בשנת 1933. זוהי חברה המנוהלת ע"י אב וארבעה בנים והיא פועלת ב-3 מערכות: ההנהלה הכללית, מחלקת ביצוע ובראשה מהנדס החברה ומחלקת מכירות.

חברת **אברהמי** לא הסתפקה בבניה למגורים בלבד היא רכשה ציוד פיתות משוכלל ומבצעת עבודות פיתוח נרחבות ביותר.

מסגריה, נגריה, מפעל לביצוע עבודות אלומיניום ומוסך משוכלל מופעלים ע"י החברה ועונים לכל צרכיה. חברת **אברהמי**, כאמור, איננו גוף הפועל רק בתחום הבניה למגורים. במשך כל השנים וגם היום בונה החברה לצרכי תעשיה, מסחר, בתי ספר, מתנ"סים ועוד.

אך בתחום הבניה למגורים היא פועלת בכמה מישורים: החברה, הרשומה כחברה משכנת במשרד השיכון, בונה במסגרת הפרוגרמה (התכנית הרב-שנתית) של משרד השיכון.

כמו כן היא יוזמת בניה עצמאית על קרקע שבבעלותה למכירה חופשית וכן בונה כחברה קבלנית לביצוע עבודות שונות עבור גורמים אחרים.

– מה מציעה חברת אברהמי לשוק הצרכנים כיום?

אומר **מנחם ארזי** מנהל המכירות של החברה:

סיימנו מכירה ואיכלסנו בתים רבי קומות ובהם עשרות יחידות דיור **ברחובות** ו**בנס-ציונה**, בתים שהם מהמפוארים ביותר באזור.

עתה עברנו לאתרים חדשים הנמצאים בשלבי בניה מתקדמים יותר ופחות.

ברמלה – שכונת נוה-האקליפטוס: אלה בתים דו-קומתיים עם גינות פרטיות או דירות גג לזוגות צעירים לרווחת תושבי רמלה.

שכונת מגורים מרהיבה ביופיה מוקמת **באריאל**, זוהי שכונה הממוקמת על צלע ההר ומשקיפה על נוף הררי שובה עין. אלה הם בתים בני 3 קומות עם גגות רעפים. חלק מן הדירות צמודות לגינות פרטיות. זוהי שכונה המיועדת לזוגות צעירים. המחירים הסבירים וגובה המשכנתאות מאפשרים להם לרכוש דירה כמעט ללא מזומנים ובתשלומים חודשיים הנמוכים מגובה שכר הדירה המקובל.

לדוגמה: דירת של 3 חדרים (80 מ"ר) עולה 33.000 דולר. הרוכש משלם 1800 דולר במזומן, מקבל מענק של 2000 דולר מן החברה ואת היתרה בסך של 29,200 דולר הוא מקבל ממשרד השיכון כהלוואה ומענק בתנאים טובים לטווח ארוך. ההחזר החודשי במקרה זה עומד על 130 דולר לחודש בלבד!

כן אנו נמצאים בתחילת בניה של 3 פרוייקטים חדשים **ברמלה**, במרכז העיר. מדובר בשכונת מגורים מפוארת ובה מוקם מרכז מסחרי מן היפים שיהיו בעיר.

בלוד מוקמת שכונת קוטגים בסמוך לשכונת „בנה ביתך". **בגינות שומרון** בונה חברת **אברהמי** שכונת קוטגים במקום המשקיף על נופים מן היפים ביותר בארץ. – „הבאנו לישראל את שויצריה", מסכם **מנחם ארזי**.

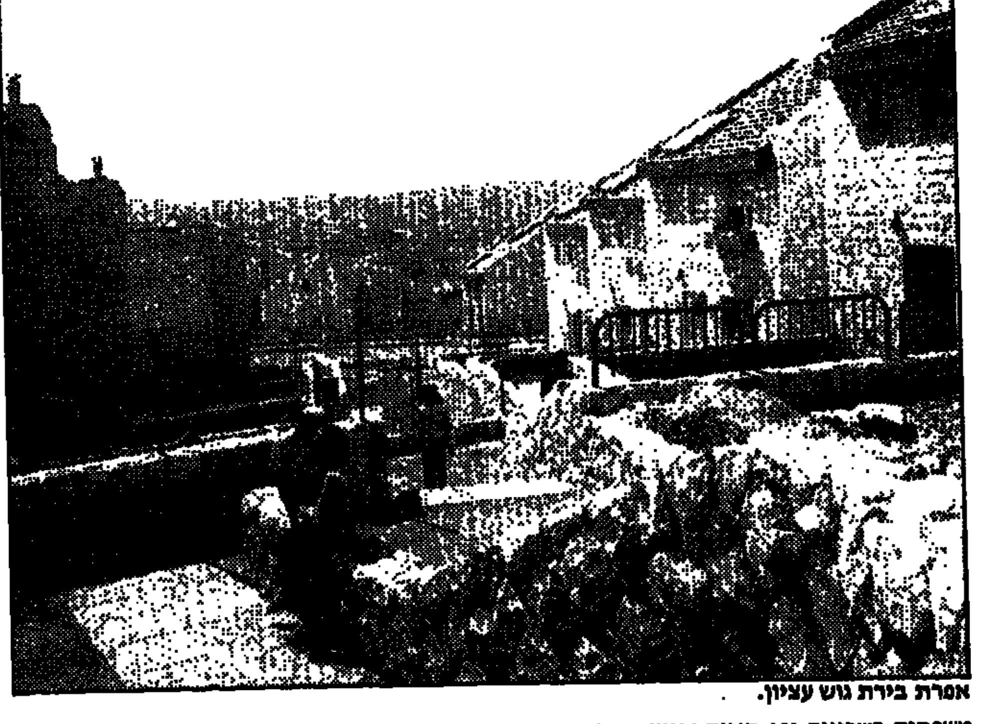
– מה רמת הבניה שלכם ואיזה בטחונות אתם נותנים לרוכש?

חב' **אברהמי** בונה באיכות מעולה. הבניה היא בניה מסיבית, קירות **איטונג** ובכל זאת המחירים הם עממיים וזאת על מנת לאפשר לרוכש להשיג דירה מרווחת שתענה על צרכי משפחתו. יש בידינו מכתבים לעשרות של דיירים המעריכים ומוקירים את הטיפול, היחס ורמת הבניה הגבוהה. דיירים שקנו אצלנו בעבר חוזרים ומתעניינים שוב ברגע שהם מעוניינים בהחלפת דירתם וזוהי עובדה המדברת בזכות עצמה.

אנו נותנים לכל רוכשי הדירות ערבויות בנקאיות צמודות. המדיניות של החברה היא למכור רק דירות הנמצאות בשלבי ביצוע ולא על התכנית בלבד.

כל לקוח זוכה ליחס אישי גם אם החליט לבסוף שלא לקנות. את הקשר עם הדיירים אנו מקיימים לזמן ארוך.

אפרת

אפרת בירת גוש עציון.

אפרת בירת גוש עציון היא עיר גנים צעירה שעלתה על הקרקע לפני שלוש שנים בר"ח ניסן תשמ"ג (מרץ 83), נבנתה בין הרי גוש עציון, בנוף הררי מקסים, בין כרמים וחורשות, לצד ישובים מתחדשים המהווים יחד אזור התישבות יהודית חזל דרומית לירושלים. (15 דקות נסיעה בלבד).

אפרת מתוכננת כישוב של 5000 משפחות שהן כערך 25,000 נפש.

אפרת היא אתגר לאלה שאיכפת להם – ישראלים ועולים מארצות הרווחה – המוכנים לתת יד להקמת עיר של איכות חיים, באויר פסגות, בקהילה חברתית מגובשת, פעלתנית ויוצרת.

בתכנון העיר הושם דגש על איכות החיים והפרדה בין אזורי המגורים ובין אזורי המסחר, התעסוקה והתעשיה. אזור מגורים הינו רצף של שכונות, המתוכננות בהתאם למגמות החברתיות של עיר פתוחה, עם מירקםשל שכונות בעלות אופי המוני. תפיסה זו משתלבת היטב בשטח הררי, כאשר כל גבעה מהווה גרעין שכונתי שלם.

דגש הושם על תכנון מתקדם הכולל כבישי גישה נוחים, שבילים להולכי רגל, פינות משחק ומגרשי משחקים.

במסגרת שרותי החינוך פועלים במקום השירותים הדרושים לחיי קהילה תוססים כגון: פעוטונים, גני ילדים, בי"ס יסודי, בית כנסת, מרכז קהילתי, ספריה, מרפאה, מועדונים, מתקני ספורט וגני משחקים. כל זאת בנוסף לשתי הישיבות הפועלות במקום: הישיבה התיכונית נוה שמואל וישיבת ההסדר שבות ישראל.

במקום מתגוררות כיום למעלה מ-250 משפחות בשכונות גפן, תאנה ורימון. כמו כן נפתח מרכז מסחרי חדיש בן 3000 מ"ר ובו משרדי המועצה, סופרמרקט, חנויות, דאר, ובנק בשלבי בניה. העיר נמצאת בתנופת בניה ופיתוח, 200 יחידות דיור נוספות בשלבי בניה שונים. איזור תעשיה עתירת ידע נמצא בשלבי התחלת בניה ושכונה חדשה ובה 500 יחידות דיור נוספות נמצאת בשלבי תכנון מתקדמים.

העיר הוקמה ביוזמת החברה לפיתוח הרי יהודה.

לפרטים במועצה המקומית אפרת טל: 02-931225.

התישבות בחבל עזה

גן פורח בשנות ה־2000

עד לפני כמה שנים היה המקום שומם לחלוטין. חבורת מתיישבים נמרצת חובשי כיפות סרוגות, הקימה בחבל ארץ זה את ביתם והאיזור כולו הפך – גן פורח. הישובים שהוקמו עד כה פיתחו חקלאות מודרנית יחודית לאזור. גידולי הירקות, התפוזים והפירות עושים דרכם אל השווקים שמעבר לים. אוכלוסיה צעירה ותוססת, שירותים מוניציפליים ברמה ובאיכות, כל אלה נתנו לנו סיבה ללכת ולהרגיש...

בנצר חזני – מושב עובדים של הפועמ"ז, אומרים בגאווה אמיתית: אנו ה"ראשונים". תחילת היאחזות נח"ל ועוד תיאחזות ומתחילים להבין שיש כאן מקום למשפחות מרובות ילדים. עוד אין יודעים איך ואיפה ובכל זאת מתארגנים. מתקבצים בני מושבים ותי־קים מצפון, ממרכז ומדרום ועולים לכפר דרום כמח־נה מעבר עד לעליה לישוב הקבע – נצר חזני.

יוסיף ויאמר לך אברהם דיאמנט מוותיקי כפר־דרום: "היה היתה אגדה מרתקת בנגב הרחוק ושמה כפר דרום. היתה זו אגדה מאוד מציאותית ומוחשית, אף גיבורים היו בה: שלושים ושלושה נערים ונערות, שבמשך הזמן נוספו עליהם אנשי פלמ"ח אשר עלו לקרקע במבצע י"א הנקודות בשנת 1946. גבורה ומורשת המופת אשר הנחילו גיבורים אלו בעמידתם מול הצבא המצרי בשלושה חודשים של מצור קשה ומכריע ועשרה קברים אשר נכרו באדמות כפר דרום במהלך הקרבות, מהווים אתגר מחודש ואיכותי לה־תישבותנו בחבל עזה לימים ולדורות".

אחרי נצר חזני עולים המושבים גני טל וקטיף.

חלפו שנים של עשיה ובהתקרב שנת העשור להת־יישבות בחבל עזה אפשר להצביע על הישגים בשטח, והלב מתרחב מגאווה אמיתית.

שלושה עשר ישובים מהם מושבים חקלאיים, ישובים קהילתיים ומרכז אזורי גדול. בשלושה גושי התיישבות – גוש ניסנית בצפון, גוש נצרים במרכז וגוש קטיף בדרום. כל אלה מאוגדים במועצה האזו־רית חוף עזה השולטת מוניציפלית על השטח שבין אשקלון לגבול חדש מצרים – ישראל.

דתיים וחילוניים זה בצד זה, בני עיירות פיתוח ויוצאי ערים ומושבים מבוססים, בני עדות שונות אשר יודעי דבר מספרים שמנו בישוב אחד יוצאי ארבע עשרה עדות שונות.

המושבים נצר חזני, גני טל וקטיף מסמנים את ראשית ההתיישבות בחבל עזה אשר התרחבה מאוד לאחר הנסיגה מסיני. התרחבות זו באה לידי ביטוי בשטח – בפריצת הכביש אל עבר נוה דקלים – המר־כז האזורי, ומשם לעבר גדיד, גן אור, בדולח, עצמונה, ורפיח־ים ועד לקיבוץ סופה שבפתחת שלום.

"ברוכים הבאים לנוה דקלים" מקדמת אותנו כתובת בכחול־לבן בכניסה לישוב. רוח הרישית וה־מית גלי הים הנשמעים היטב משמשים רקע מצויין למצפה לנו בתוך הישוב.

פגשנו ביוסי מרפיח־ים במכולת בנוה דקלים. עמוס לעייפה בשני סלים ממולאים לא היסס לרגע, הוריד את הסלים ובנחת השיב לשאלותנו.

הרבה לבטים ליוו אותו ואת משפחתו עד אשר נמלה ההחלטה להגיע לרפיח־ים. לעבור מבית גדול בישוב מבוסס לקראוון בחולות, זה נראה קצת מטור־רף ובכל זאת זה קרה. היום לאחר שנה בחולות, אפי־לו בקראוון, אין הוא מתחרט לרגע.

הכי חשוב, הוא מדגיש, הרגשתי שרוצים אותי כאן אפילו שאינני חובש כיפה. כשאמרו שיש כאן אתגר, נדלקתי כשהבנתי שאין כאן "תפריט" מוכן ובאמת מכנים לקבל אותנו כמו שאנחנו בלי "שיפו־צים", באנו ומקווים בקרוב להתחיל לבנות את הבית שלנו כאן בחולות 500 מ' מהגבול המצרי.

בנוה דקלים מצאנו בי"ס גדול ומטופח ובו המון, המון תלמידים עד שקשה לספור. ממול בנין המועצה האזורית חוף עזה, ליזו מרכז בריאות חדש בנק ומר־כז מסחרי גדול ההולך ולובש את צורתו הסופית.

עולים על גג המועצה עם ראובן רוזנבלט יו"ר המועצה האזורית. ברצינות רבה אומר לי ראובן, כאן אתה לא צריך לשאול ולדבר הכל. פרוש לפניך ואתה צריך רק לרשום בדיוק כפי שאתה רואה.

ובכל זאת המלים אינן נעצרות. ממערב, הרבה דקלים וירוק והעיקר ים. חוף אמיתי כזה שזוכרים עוד מסיני. יש מי שיאמר לך שזה חוף נטו. בלי משק־פת אנו רואים סירות דיג המשמשות גם תפאורה לכ־פר הנופש ההולך ונבנה במהירות. מבטיחים שעד חג הפסח בשנה הבאה כבר יפתח לקהל הרחב. אם היי־נו במקום אחר לא הייתי מאמין, הכל כאן נע בקצב אחר, הכל כאן אפשרי...לידו כבר נפתח כפר נופש ברמה עממית, הפתוח לקהל הרחב ובעיקר לציבור המסורתי המחפש משהו מיוחד.

זהו רק חלק קטן מפעילות כלכלית ענפה ומסוע־פת אשר מנהלים ישובי החבל באמצעות חברה כלכ־לית אשר הקימו לפיתוח האזור בתחומי התיירות, החקלאות והתעשיה.

ממולנו, מדרום פרושים בתי תישוב העירוני נוה דקלים, אשר הוקם לפני כשנתיים והמונה היום כבר כ־150 משפחות. יורדים למטה ובמשרדו על המפה מסביר ראובן את תוכניות הפיתוח של חבל עזה:

כיום מונה החבל 15 ישובים מבוססים ובהקמה. עד 1993 מתוכננים בעזרת המוסדות המיישבים להד־גיע ל־18 ישובים מהם כ־3,000 משפחות אשר יעסקו בעיקר בתחומי החקלאות ליצוא, התיירות והדיג ותעשיה מתקדמת.

אזור התעשיה ההולך ונשלם בנוה דקלים הוא הסנונית הראשונה אשר תאפשר הקמת מפעלים עתירי ידע בעזרת אדם מיוחד לקידום תעשיות אשר החל את עבודתו בעת האחרונה.

לסיכום אומר לנו ראובן, מראשוני החבל – איש החזון והמעש, "אנו ממשיכים לבנות ולהקים במטרה לאכלס את חבל עזה בתקופה קצרה בכמות ובאי־כות אשר יאפשרו חיים ישראליים ריבוניים בחבל לשנים ולדורות".

אנו ממשיכים בסיורנו בחבל עזה. בכל הישובים מקבלים את פנינו בחמימות רבה, פה קפה שם עוגה ואפשר גם עם פלח עגבניה ועוד פרח על דש הבגד. נכנסים לחממות והלב מתרחב, העגבניות והפרחים הם מקור לגאווה אמיתית לכל חקלאי בחבל עזה, הידוע שבהשקעה נמוכה יחסית מצליחים המתייש־בים כאן לייצא עגבניות ופרחים המסוגלים להתח־

רשמים מביקור

רות במיטב שוקי העולם. מסגרת המושב מאפשרת חיים חברתיים וכלכליים של עזרה וערבות הדדית היוצרים בסיס איתן ובטוח למשפחה ולמתיישב החדש כאן.

עולים לתצפית ה"אלוף". תצפית זו נחנכה לפני זמן לא רב כהוקרה לאלוף המפורש האלוף בר־כוכבא. מיטה אחר נקרא המקום – "נקודת גבול מס' 1" הנקודה הדרום מערבית ביותר של מדינת ישראל. משם נשקפים בינות לדיונות, רפיח־ים ומחנה זמני של עצמונה, שעברה מסיני לאחר הפינוי. יותר מזר־חה אנו מבחינים בבני עצמון – ישוב הקבע של עצ־מונה, ובדולח אשר אוכלסה לא מזמן ע"י גרעין אשר המתין במשך 3 שנים עד לעליתו לישוב הקבע.

הרחק בצפון אנו מבחינים במגן דוד ענק אשר נטוע צמח מתוך החול. איש שיחי יאמר לי כי כן הנה, זאת היא ישיבת ימית אשר עברה מימית לנוה דקלים וממשיכה לצמוח ולהצמיח את אוויר החולות. תלמידי הישיבה הם במסגרת הצבא והישיבה גם יחד, ותורמים רבות לאווירה ולחיים המיוחדים בנוה דקלים ובחבל עזה.

הגוונים של שעת הערביים החלו עוטפים אותנו ואנו ממשיכים בנסיעה על כביש החוף בדרכנו לצפון החבל. עוברים על פני רצועת חוף אשר ראינו מגג בנין המועצה ומאיטים את קצב הנסיעה, כפרי דייגים הפזורים לאורך החוף, חקלאות עתיקה הפרושה לאורך הדרך ממזרח כל אלה מעבירים אותנו למשהו אחר.

עצרנו לרגע בכפר־ים. ישוב קטן הנמצא על הים ממש, 5 בתים קטנים, שדרת דקלים ובא מים, מעט משפחות והרבה אווירה מיוחדת שאין דומה לה. חלו־צים של ממש שהתחילו מכלום ועשו כאן אגדה. קצת עזרה מהמועצה והרבה יוזמה עצמית ויש כפר־ים. תגידו מה שתגידו אבל זה עושה טוב על הלב. לפני שאנחנו יוצאים נותנות לנו הגר ואלה, מילדות הישוב תמונה עם צדפים, שתהיה למזכרת.

חולפים על פני כפר הנופש ההולך ונבנה, מעיפים מבט על חוות הסוסים וכפר הבונגלוס ואיכשהו מת־חילים להבין מה קורה פה.

עצירה לרגע קט על מצוק הכורכר של תל קטיפא, רואים את השקיעה על הים ושומעים על הישוב שעוד יוקם פה בקרוב, ממשיכים צפונה.

בכניסה לכפר דרום מסבירה גָדי, מדריכה צעי־רה וחייכנית ממדרשת ה"דרום", לקבוצת תלמידים מבתי ספר מקיבוצי הצפון על מסלול אותו יעברו בלילה בחולות החבל. בחדר האוכל הרבה אווירה, צפוף אבל לא נורא. כולם אוכלים ומדברים ואפילו שרים משירי ארץ ישראל הישנה. וזה עושה לך טוב על הלב. כאן יאמרו, יסבירו שהמדרשה היא חברה לפיתוח חבל עזה בתודעה ובשטח.

אורותיו של קיבוץ נצרים המשתייך לתנועת הקי־בוץ הדתי קורצים לנו מרחוק ומבשרים על התייש־בות במרכז חבל עזה, בכדי ליצור רצף התיישבותי בין הצפון לדרום.

לא שוכחים לומר שלום לאנשי ניסנית. רפי כהן מזכיר הישוב פורש לפנינו את תוכנית המתאר להק־מת ישוב קהילתי גדול אשר יוקם ע"י חברת ש.ב.א. הבונה בכל רחבי יהודה ושומרון ובקרוב מאד גם כאן. זה יהיה ישוב שכדאי לגור בו, משהו כמו עיר הוורדים שליד מעלות ואפשר שעוד יותר מזה. חמש דקות מאשקלון, ממש ע"י הים והרחק מסאון החיים של העיר.

כיום יש גרעין משפחות גדול הממתין לאישורי הבניה ומקווים עוד תשנה לצאת לדרך בזינוק גדול לאחר תקופת המתנה עד כה. נפרדים בלחיצת יד ומרגישים שעוד נפגש ושבפעם הבאה הכל יהיה שו־נה.

עברנו את אלי סיני, ישוב קהילתי של מפוני סיני, עוד הספקנו לשמוע קצת על תוכניות פיתוח ועל הי־שוב דוגית העומד לקום על חוף ממול.

קשה לסכם יום זה במלים שגרתיות כמו נהדר או משהו דומה. יותר טוב להשאיר זאת לדמיונו של הקורא אשר יבוא ויראה במו עיניו.

מועצה אזורית מטה בנימין

המועצה האזורית מטה בנימין כוללת בתוכה את הישובים: אביר יעקב, אדם, בית אל א', בית אל ב', בית אריה, בית חורון, דולב, חדשה, חלמיש, חשמונאים, כפר אדומים, כוכב השחר, מכמש, מבוא חורון, מעלה לבונה, מצפה יריחו, מתתיהו, נחליאל, נילי, עפרה, ענתות, עלי, עטרת, פסגות רמונים, שילה. 26 ישובים הפרוסים ממצפה יריחו בדרום מזרח עד עלי בצפון מזרח מבית אריה בצפון מערב ועד למבוא חורון בנקודה הדרום מערבית.

ישובי המועצה ממוקמים בשלושה צירי אורך מודגשים: הראשון – במורדות המערביים של הרי יהודה ושומרון עד לקו הירוק; במורדות המזרחיים לכוון בקעת הירדן ובקעת יריחו לאורך כביש אלון; והציר השלישי והמרכזי מהווה ציר הישובים היושבים על במת ההר ולאורך כביש ירושלים שכם.

אוכלוסיית בנימין מונה היום כ־1400 משפחות שהם כ־8000 נפש הנהנים משרותי חנוך בגיל הרך במוסדות מקומיים, בגיל היסודי והתיכוני במוסדות אזוריים, שאר השרותים המוניציפאליים ניתנים במרוכז (כגון: פינוי אשפה, שרותי ביוב, פקוח על בניה וכד'). כמעט בכל ישוב קיימת מרפאה כפרית ונמצאות בתכנון שתי מרפאות אזוריות מקצועיות, האחת בטפולה של קופ"ח הכללית של ההסתדרות והשניה בטפולה של קופ"ח מכבי.

ברוב הישובים קיימים מבני תעשיה לפיתוח יוזמות מקומיות בהפעלת בתי מלאכה ובמקביל מוקמים 2 אזורי תעשיה גושיים, הראשון בגוש שילה והשני בגוש חלמיש, אזור תעשיה גושי שלישי מתוכנן בגוש רמונים מכמש. אזורי תעשיה אלו מיועדים לפתוח מפעלים שיעסיקו את תושבי האזור.

שירותי התרבות בתחום המועצה ניתנים בשלוש רמות – תישובית, הגושית והמרחבית. ברמה הישובית מופעלים חוגים ביזמת הישובים ע"י אנשי הישובים בסיוע ההנהלה המרכזית של המתנ"ס הנמצא בפסגות שם גם ממוקמים משרדי המועצה האזורית, המועצה הדתית והחברה לפיתוח. הפעילות התרבותית ברמות הגושית והמרחבית מופעלים בעיקר ביזמת הנהלת המתנ"ס וההסעות מבוצעות כמו כל הסעות החנוך ע"י החברה לפיתוח.

שרותי הדת מופעלים ע"י המועצה הדתית היוזמת ודוחפת ומסייעת בבנית מקוואות ובתי כנסת בישובים כשפעולות התרבות התורנית מופעלות ע"י המתנ"ס במסגרת פעולות התרבות הכלליות ובסיוע כספי של המועצה הדתית.

מועצה אזורית – גוש עציון

המאפיין את גוש עציון כאיזור הוא הגוניות שבו.

צורות התיישבות שונות, ישובים מעורבים ואנשים שנקבצו ובאו מכל קצווי תבל לגור כאן, כולם מצאו באיזור את המיוחד שבו חשקה נפשם.

בכל ישוב יש מעון־יום, גן־ילדים טרום־חובה וברוב הישובים גם גני־חובה. בביה"ס היסודי באלון־שבות לומדים כ־650 תלמידים שרובם מישובי המועצה ויתרם מבין שכינינו מתבל עדולם. רמת הלימודים בביה"ס גבוהה ביותר ומגוון המקצועות בו הוא רחב ומקיף, החל משיעורי העשרה במשנה וכלה בשיעורי מחשב ושיעורי שחיה לתלמידי כל הכיתות מא' – ח'.

ביה"ס התיכון טרם הוקם במועצה ותלמידי תיכון מישובי המועצה מוסעים בהסעה מרוכזת לירושלים מדי יום ללימודים. בנוסף לכך פועלת באפרת ישיבה תיכונית בעלת יחוד חינוכי חשוב ובה מסלול לבנים ומסלול לבנות ולמועצה חלק חשוב בקביעת אופיה ודמותה.

גם מזג האויר ואופי הקרקע בגוש עציון משתנה במהירות מאיזור ההר הגבוה בגובה של 950 מ' מעל פני הים ועוד יותר איזור בו יורד שלג כמעט מדי חורף ועד לאזורי ספר־המדבר. למרות זאת בד"כ מזג האויר נוח ברוב ימות השנה ומאפשר לתושביו תנאי חיים נוחים ונעימים.

במסגרת המועצה פועל מתנ"ס אזורי שלזכותו נרשמו מספר פעולות מרשימות בהיקפן ויחודן, כגון קונצרט של התזמורת הסימפונית רשות השידור על ההרודיון למעלה.

המתנ"ס מארגן מגוון רחב ביותר של חוגים ופעילות לכלל תושבי הישובים ובמסגרתו פועלת בין השאר בריכת שחיה מקורה ומחוממת, כ"כ נבנה והולך אולם ספורט ובו מגרש כדור־סל, חדרי חוגים ולמעלה מ־500 מושבים לצופים.

המועצה האזורית הוקמה בשנת תשל"ט, עם הקמתה מנתה המועצה שבעה ישובים בלבד והם: אלון שבות, אלעזר, הר גילה, כפר עציון, מגדל עוז, ראש צורים ותקוע. מבין הישובים שלושה קיבוצים – כפר עציון, מגדל עוז וראש צורים. מושב שיתופי אחד – אלעזר – והשאר ישובים קהילתיים.

חמישה ישובים הוקמו בלב גוש עציון ההיסטורי: הר גילה הוקם על מתחם צבאי ירדני שהלש על ירושלים מדרום, ותקוע שהוקם בתחילה כהיאחזות נח"ל ליד ההרודיון ואוזרחה לאחר מכן.

כיום פרושים ישובי המועצה מאיזור מעלה אדומים בצפון מזרח ועד לקרבת קרית ארבע בדרום. גם במזרח נוספו ישובים חדשים שלושה במספר.

סוגי ההתיישבות בתחומי המועצה האזורית הם שונים ומגוונים וניתן למצוא סוג התיישבות מתאים כמעט לכל מעונין.

המגוון בסוגי ההתיישבות באיזור מטבעו מאפשר גם מגוון סוגי פרנסה וכלכלה בהתאם לנטיות המתיישב ולאפשרויות הפתוחות באותה עת.

הפיתוח עובד גם בלילות

החברה לפיתוח יהודה ושומרון ש.ב.א בע"מ

יקיר ד.נ. אפרים מיקוד 90944 טלפון: 052-39485

החברה לפיתוח יהודה ושומרון – ש.ב.א. בע"מ, הוקמה ע"י החברות לפיתוח של המועצות האזוריות ביו"ש עם אמנה – תנועת ההתישבות של גוש אמונים. כגוף כלכלי עסקי עם ייעוד מרכזי לפיתוח פרוייקטים בכל תחומי המשק, עוסקת החברה בנושאי הקמה, פיתוח ובניה בישובים, פיתוח אזורי תעשיה ומדע, פיתוח שרשת תיירות, מפעלי בטון, שירותי ביטוח ועוד.

החברה משלבת פרויקטים מתוקצבים מטעם משרדי הממשלה, ההסתדרות הציונית והמועצות האזוריות עם פרוייקטים עסקיים כלכליים בשיתוף עם יזמים ומשקיעים.

יו"ר מועצת המנהלים – מר אורי אריאל מאמנה.

מנהלים בחברה – ראשי המועצות האזוריות ומנהלי חברות לפיתוח בשומרון במטה בנימין ובגוש עציון ונציגי אמנה.

שותפים פעילים – ראשי המועצות האזוריות וסגניהם בהר חברון וחבל עזה.

מנהל כללי – ד"ר יוסף דרייזין.

ד"ר יוסף דרייזין

פיתוח ובניה

צוות מקצועי רחב מנוהל מרכזית כולל אדריכלים ומהנדסים, אנשי שיווק ומנהלי פרוייקטים מטפל בכ־40 ישובים ברחבי יש"ע.

החברה יוזמת הקמת ישובים (ניסנית בחבל עזה, הדר בית"ר בעציון, רבבה בשומרון ועלי בבנימין).

הרחבת ישובים קיימים (בית־אריה, ברקן) בניה מרוכזת, בשיתוף עם חברת אשטרום בע"מ ואחרים, בית־יתיר, עותניאל, בית־אל, נילי, תקוע, תל־חיים, גנים. הקמת אזורי תעשיה ומדע – ברקן, ק. מדע אריאל, מבני ציבור ושרותים – אולמות ספורט ומרכזים ציבוריים ומסחריים.

החברה משמשת כתובת מבוקשת ליזמים לטיפול בהמשך הקמת ישובי יוזמה פרטית...

ניהול זרוע פיתוח ובניה – אפרים כהנים.

אפרים כהנים

כספים, השקעות ותעשיה

החברה פועלת כחברה כלכלית עסקית ומחפשת שותפים ביוזמות והשקעות בכל תחום פעילות כלכלית אפשרי.

החברה מציעה ליזמים בתעשיה, בתיירות ובבניה שותפות בבעלות וברווחים על בסיס כדאי. החברה משתתפת בפיתוח יוזמות להקמת מפעלים, כשלה היתרונות של הכרת השטח, גישה לשסדות ואיתור עובדים בכל הרמות. בפרוייקטים ציבוריים משתפת החברה יזמים פרטיים, הון עצמי לעזרה מוסדית לטובת הפרוייקטים.

ניהול פיננסי מרכזי כולל הסדרי משכנתאות והלוואות, ערבויות ובטחונות משולב בכל הנושאים.

ניהול הזרוע הפיננסית – בנציון קיין.

בנציון קיין

תיירות

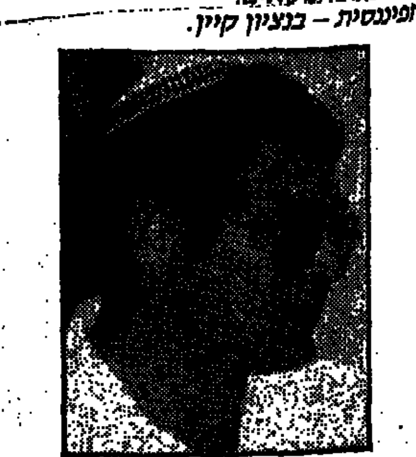
החברה התחילה לאחרונה בפעולות לפיתוח התיירות ביו"ש, בשני נושאים:

טיילות – מערך סיורים מודרכים במסלולי טיול עם אוטובוסים של החברות לפיתוח ברמה גבוהה, מדריכים וסידורי ארוח ומזון.

כפר נופש – מערך ייחודי של כפר־נופש בלב יו"ש תוך הישענות על משאבי הטבע. הסנונית הראשונה כפר הנופש בשבי שומרון המתוכנן על בסיס פיתוח המדרשה הקיימת במקום.

שיתוף פעולה ותקציבים של משרד התיירות וההסתדרות הציונית יחד עם מערך ניהול ושיווק של החברה מבטיח התפתחות מהירה של הנושא.

ניהול מערך התיירות – סגן ראש מועצה אזורית שומרון – אריה עופרי.

אריה עופר

בניה ופיתוח ביש"ע בחסות מועצת יש"ע

די.פי.אי. - טכנולוגיה עתידית באריאל

אריאל - מקום שטוב ליצור בו

בשנת 1980 החליטה חברת צמ"מ (ציוד מערכות מחשב בע"מ .D.P.A), להקים מפעל שיתמחה בייצור מוצרים עתירי ידע למערכות ממוחשבות. בחירת המיקום נפלה על אריאל, העיר שבשומרון. מתכנני ומקימי המפעל צפו כי אריאל תתפתח לעיר מרכזית של יהודה ושומרון, ותמשוך אליה אוכלוסיה ממגזר השכלה והכשרה מתאים לאופי המפעל. ואכן כך היה.

התחלה צנועה

בשנת 1982 הושלמה הקמת המפעל והוחל בייצור נסיוני של דיסקטים למחשבים, ובמקביל נמשך גם תהליך של פיתוח ושיפור הציוד לבקרת הטיב של הדיסקטים, מתוך מגמה להגיע למוצר באיכות גבוהה ביותר על פי התקנים הבינלאומיים. באותה שנה תועסקו 4 עובדים בלבד. בשנת 1984 הגיע המפעל ליצור סדיר ושגרתי של דיסקטים „דיטיון" והעסיק 15 עובדים ב-3 משמרות.

הפריצה ליצוא

בשנת 1985 גדל כושר היצור של הדיסקטים פי עשרה! הגדלת כושר היצור מצאה את ביטויה גם בהיקפי היצוא: מ-15,000 $ בשנת 1984/85 ליותר מ-$1,500,000 בשנת 1985/86.

המפעל התרחב ומעסיק היום כ-80 עובדים ובהם מהנדסים, הנדסאים, טכנאים בכירים, אקדמאים, עובדי יצור ושירותים. חלק נכבד מהצלחת המפעל יש לזקוף לזכות העובדים המוכשרים והמסורים העושים ימים כלילות על מנת לעמוד בלוח הזמנים ובתוכניות העבודה.

במסגרת הפיתוח המואץ זקוק המפעל לתוספת מהנדסים, מהנדסי אלקטרוניקה, הנדסאים, אנשי תכנה, אחראי אבטחת איכות, ועובדים מיומנים בתחומים שנים. המעוניינים להצטרף לצוות העוסק בטכנולוגיות העתיד יכולים לפנות לת.ד. 37569 תל אביב.

„דיטיון" - ישום טכנולוגיות ביצור דיסקטים

צמ"מ D.P.A. מייצרת, מיצאת ומשווקת דיסקטים „דיטיון" "8, "5¼, חד צדדי, דו צדדי, TPI (48, 96, 192). „דיטיון" מיוצר לפי תקן ISOותקן ANSI - בו נמצאים נציגי החברה במעמד של חבר משקיף באירגון. הדיסקטים עוברים בקרת איכות קפדנית ביותר. נערכות 5 בדיקות תקינות על כל ביט בכל דיסקט (ללא בדיקות מדגמיות) דבר שמבטיח תקינות פעולה ברמה של ERROR FREE 100%. איכותן הגבוהה ומחירו התחרותי מקנים ל„דיטיון" יתרון בולט ביחס PRICE / PERFORMANCE, שמתבטא היטב בתפיסת נתח שוק מרכזי בארץ ובגידול המתמיד של היצוא למדינות רבות באירופה ולארה"ב. „דיטיון" 5¼ מיצר בצבעים שונים לצורך איתור, קיטלוג ותיוק מהיר פשוט ונוח. אנשי די.פי.אי. יזמו קביעת תקן ישראלי לדיסקטים והם יועצים פעילים בועידת התקינה של מכון התקנים הישראלי.

די. פי. אי. - מבט לעתיד

די.פי.אי. משקיעה משאבים ניכרים בפיתוח, שיכלול ויעול של תהליכי היצור, הבקרה ואבטחת הטיב של מוצריה, וזאת על מנת לשמור על מקומה בחזית הטכנולוגית של ייצור המדיה המגנטית וכדי לעמוד בהצלחה בהתמודדות בשוק העולמי.

מאחר ואגירת המידע באמצעים מגנטים עוברת תהליך מתמיד של מיזעור, נערך המפעל ליצור דיסקטים בגודל "3½ המשמשים את הדור הבא של מחשבים עיסקיים ואישיים.

בתכנון לטווח ארוך, תיערך די.פי.אי. לחדירה גם לתחומים נוספים של ייצור מדית מגנטית: יצור דיסקים, פיתוח חומרי ציפוי מגנטיים חדשניים ויצור סרטים מגנטיים.

עשור לקדומים החברה לבינוי קדומים בע"מ בונה את גבעת שלם

חיים חדשים רוחשים בגבעת שלם, השכונה החדשה שנבנתה בקדומים. שמונים משפחות הולכות ומתבססות במקום.

בשעה של לפנות ערב משחקים ילדים קטנים ב"רחוב ההולנדי" המאפיין את הגבעה. אמהות מטיילות עם עגלות תינוקות. אחרות נגשות אל הסופרמרקט במרכז. שלושה גברים נחפזים לתפילת מנחה ולשיעור היומי בבית הכנסת במקום. לך תאמין שרק לפני שלושה חודשים חלמו פטישים ובולדוזרים ענקיים פילסו דרך.

חלק מן המשפחות עברו להתגורר בגבעה מבתים זמניים בקדומים וחלקן הגיעו לכאן מבני־ברק, תל־אביב, ומערים אחרות בארץ.

בחדר האורחים הנשקף אל נוף אדיר ביופיו, אנו משוחחים עם אריה ומרים רוזנברג שעברו לגבעת שלם לאחר שהתגוררו עשרים שנה בראשון־לציון. "קשה לי להאמין שאי פעם חיינו בעיר", אומרת מרים. "כיום כשאני חיה פה באוויר הנפלא הזה, במרחב הפתוח, כשהילדים משחקים בחוץ ללא דאגה – קשה פשוט לשחזר איך יכולנו לחיות בבנין רב קומות, סגורים בין בתים וכשהילד היה נעלם הלב היה מתמלא חרדה".

"עכשיו, אשתי נעלמת כל הזמן" אומר אריה בחיוך, "במתנ"ס (מרכז תרבות נוער וספורט) מתקיימים חוגים מדי ערב ואשתי דואגת שלא להחמיץ אף חוג".

מתברר כי אריה אינו טומן ידו בצלחת והוא שר להנאתו בחבורת הזמר המתכנסת אחת לשבוע.

מסתבר, כי לא רק שיקולים של איכות חיים וזמן פנוי הביאו אנשים לגבעת שלם. רמי מ. הוא מסגר, אב לששה ילדים. את פרנסתו הוא מוצא באיזור התעשיה של קרני שומרון הנמצא במרחק של עשר דקות נסיעה מהישוב.

אומר רמי: "המשפחה גדלה. חיינו שמונה נפשות בשלושה חדרים. יש לי ילדה גדולה והיא היתה זקוקה לחדר משלה. כדי לעבור לדירה אחרת באיזור מגורי, הייתי זקוק לסכום של חמישים אלף דולר. מהיכן לוקחים סכום כזה? לגמרי במקרה שמעתי על המקום הזה. באתי ראיתי – והשתכנעתי. במחיר שקבלתי עבור הדירה רכשתי כאן בית מרווח עם ששה חדרים, קבלתי חצר מפותחת – אפילו עם אדמת גינה, ועוד נשאר קצת כסף לגרעינים..."

אשתו של רמי אינה יוצאת לעבודה ואף ממעטת להשתתף בפעילות המתנ"ס. גם היא מרוצה: "יש כאן אנשים נהדרים" היא אומרת, "ממש אחד אחד. רמה חברתית שעוד לא נתקלתי בה".

רמי ממהר להדגיש כי על אף רקמת החיים החברתית ההדוקה – הפרטיות נשמרת. "לכל אחד הרי יש בית משלו", מסביר רמי, "אתה יכול לסגור את הדלת מאחוריך – ואתה לבד בחיק משפחתך". רוב התושבים כאן הם שומרי מצוות. אנחנו חילוניים – אבל אף אחד אינו מתערב בחיים שלנו".

אנו ממשיכים לסייר בגבעת שלם. משפחות חרוצות כבר התחילו בטיפוח הגינה. אחרות דוחות את העניין "לכשירווח".

משפחה מגיעה מגוש דן לביקור הפתעה. "עלינו על אוטובוס ברמת גן לפני שלושת רבעי שעה והנה אנחנו כאן" הם מספרים למארחיהם המופתעים. האורחים מתפעלים – הנוף עוצר נשימה. אחר כך נכנסים לפרטים הקטנים: תכנון סביבתי, איכות בניה, פנות משחקים, גם כאן הפתעה נעימה. "חשבו על כל פרט"

הערב ירד. פנסים גדולים נדלקים ברחוב. ילדים הולכים לישון. משפחות יורדות למרכז, הערב יש במתנ"ס קונצרט של תזמורת קאמרית.

אנחנו חוזרים הביתה בהרגשה טובה: עוד שכונה מכה שרשים בארץ ישראל.

יציבות כלכלית ותנופת בניה – החברה לפיתוח השומרון

- איך ניתן להתמודד עם המצב הכלכלי כשיש צמצומים בהזמנות?
- בסקירה על תולדותיה של החברה לפיתוח השומרון ניתן להסיק, שלמרות המצב, ניתן לפלס דרך אל ההצלחה. המתכון: יוזמה, פעלתנות וטוהר המידות.

מאת שוש ברכה ועידית כינר

...אינו זוכר את תחילת התהוותם של ... ישובים חדשים בשומרון באמצע העשור ...

... קבלנים, בניהם מקצועיים יותר או ... את משב הרוח של הישראלי המצוי ... צורת חיים אחרת והחלו בתנופת בניה. ... הראשונים היו דווקא אלה בעלי ... אשים שחיפשו לפתוח דף נוסף בפרקי ...

... באו בקבוצות מגובשות שחיפשו מקום ... איכות חיים המאפשרת מעורבות בחיי חינוך ... כמו כן היו קבוצות מעורבות ששאפו ... חילוניים ודתיים גם יחד, אבל המשותף ... השאיפה לאיכות ומשמעות בחיים.

... הבית הפרטי באוויר הפתוח היווה גם ... מושכת לציבור בישראל. לאחר שנוצרה ... התישבותית ע"י ראשוני המתיישבים ... הדרך להקמת ישובים עירוניים גדולים ... אוכלוסיות אשר חפשו פתרון כלכלי ... דירה קטנה בת 3 חדרים במרכז עירוני ... קיבלו בשומרון בית משלהם עם 4 ...

... היתה עצומה וקשה היה להדביק את ... אנשים היו מוכנים לוותר על ... כשהפתרון המוצע היווה מגורים ... כ"קראוונים", "אשקוביות", שענו על ... עד להשלמת הבית המיוחל.

... – אליה וקוץ בה! בשל המורכבות ... הרבים בהם נתון היה האזור נתארכו ... בבתים הזמניים והפכו עם הזמן למועקה ... השבועות הצטברו לחודשים ונקפו ... התנאים הקשים הכבידו והזומה היה ... לשנות תחילת המאה... אך –

התנופה באה מבפנים

... אספקת חשמל מגנרטור שלא תמיד ... – היו התנאים קשים מנשוא. החכספים ... פרויקטים מצד מוסדות ההסתדרות ... טיפין טיפין.

... לפני תסיסה – הגיעה התשובה מבין ... עצמם. הם הגיעו למסקנה נחרצת ... לקחת בידיהם את היוזמה כי בנפשם ...

... 1981 הוקמה החברה לפיתוח השומרון, ... נמנים על 24 מישובי האיזור, ומגמתה ... היתה לפתח את התשתית בישובים, ... גדלים והולכים של התושבים.

... האחרונה, אשר התמנה למנכ"ל החברה ... משחזר: "פתאום ראינו צורך ... גנרטורים, כי חשמל לא היה. קנינו ... עם מיכל מים, ארגנו הסעות לילדים, ... ציבור, מרפאות, מקלטים ועוד. אמנם ... את המינימום הדרוש, אך רצינו להתפתח ...

מן ההחלטה – לביצוע

... – בשלב הראשון דאגה החברה לנושא ... הוקמה מחלקת רכב. נרכשו באמצעות ... 15 אוטובוסים ו־2 משאיות. על הרכבים ... נהגים אמינים מתושבי הישובים ... ילדים וטיולים בשומרון ובאיזור השרון ... דגש מיוחד מושם על הבטחון והבטיחות ... מערכות משוכללות עומדות לרשות ... וכיום הם מציעים שירותיהם בכל ... לא הגבלה.

... תדלוק ותעשיה – ישובי השומרון ... להסתפק בעבר בתחנת תדלוק ישנה, ... ע"י גנרטור. לא מכבר נחנכה וחודשה ... בקרני שומרון בשיתוף עם חברת פז (ראה צילום) וכמו כן קיימת סוכנות להפצת דלקים בשומרון.

בתכנון – הקמת מוסך מרכזי בשומרון, שימוקם באזור תעשיה קרני־שומרון.

מחלקת פיתוח ובניה – מצויידת במכבשים, טרקטורים, משאיות ומבצעת עבודות תשתית – עפר וסלילה, החל בהכשרת השטח ליישוב החדש וכלה בארגון השטח הפרטי.

את בניית הדירות והקוטגים בשיטת "בנה ביתך" מבצעת המחלקה לבניה של **החברה לפיתוח השומרון**, אשר מורכבת ממהנדסים, צוות מנהלי עבודה ומפעילים מהימנים.

בסיור שערכתי בתום הראיון נגלו לעיני עבודות החברה בעיצומן – השלד של ישיבת ההסדר בקרני שומרון נמצא בשלבי סיום, למרגלות ההר לכיוון דרום־מזרח הולכות ונשלמות עבודות הבניה של "בנה ביתך" בתפוח ועוד היד נטויה!

יציבות כלכלית

החברה הצליחה לעבור את התקופה הקשה במשק, הודות לאיזון נכון בין מחלקותיה. הגיבוי שניתן ממחלקה אחת למשניה היווה בסיס כספי יציב לכל המערכת.

מסתבר שמרבית העבודות שהחברה מבצעת הגיעו אליה באמצעות זכיה במיכרזים. בעקבות איכות הביצוע סווגה **"החברה לפיתוח השומרון"** בקבוצת הקבלנים המורשים לביצוע עבודות ממשלתיות בזכות ולא בחסד. כמו כן נהנית החברה מאהדה רבה שרוחשים לה המוסדות ובשל כך זוכה באמינות הציבור והאזרח הקטן.

החברה לפיתוח השומרון היא כיום עובדה בשטח. ככל שתגדל ותתעצם – יגדל גם הסיכוי לקידום והמשכיות. "השאיפה" – מסכם אבינועם גפני את הראיון – "היא להגדיל את המעורבות הכלכלית של החברה, כך שתתאפשר הגדלת אמצעי הייצור ושילוב תושבי הישובים בעשיה, לקראת עצמאות כלכלית לישובים ומקורות פרנסה לתושבים".

עם מעוף לעתיד, ברור לכל כי תוך זמן קצר ייהפך השומרון למוקד משיכה התיישבותי בעל חשיבות כלכלית ולאומית ממדרגה ראשונה.

תחנת פז "פנינת השומרון" בקרני שומרון

פרוייקטים בביצוע

- עבודות פיתוח באזור התעשיה בקרני שומרון, הכוללות גידור, מגהשי חניה, מסלעות, מידרכות.
- חטיבת ביניים ק"ש, אלפי מנשה פיתוח, אלקנה פיתוח.
- בנית ישיבת ההסדר הגדולה בשומרון בקרני שומרון.
- הרחבת הישובים תפוח ויקיר במסגרת "בנה ביתך".
- הקמת בי"ס לנהיגה בשלב ראשון לטרקטורים.
- פרויקט תיירותי שיכלול צי של אוטובוסים חדישים ממוזגים ומצוידים במערכת קשר בטחוני.

חיים קנגון – מקנגון הנדסה גבעתיים

כדי שהתמונה תהיה שלמה, החלטנו לסקור את פעילות "החברה לפיתוח השומרון" מזווית שונה ונוספת.

פנינו למשרד המהנדסים קנגון הנדסה מגבעתיים ושוחחנו עם חיים קנגון, יועץ ומפקח הנדסי בתחומי בינוי, פיקוח כבישים והנדסה אזרחית.

קנגון ספר לנו שהוא מלווה אישית את החברה זה שנתיים כמפקח הנדסי. בסקירה לאחור משחזר כיצד בתקופה הראשונה התקבלו ובוצעו עבודות קטנות ופשוטות ועם השלמתן בצורה מקצועית ומהימנה – החלו לזרום גם הזמנות לעבודות מורכבות ומסובכות.

קנגון ציין בפנינו שהחברה לפיתוח השומרון מאופיינת ברמת מוטיבציה גבוהה לביצוע העבודות הנדרשות, ולהשבעת רצון המתיישבים, ובמגמת לתת פתרונות מקצועיים לטווח ארוך. הוא רואה בחברה מנוף להתפתחות קידום ופיתוח השומרון וכל אלה גם יחד הופכים אותה לסיפור הצלחה.